

สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ระดับการประเมินคุณภาพ

☐ ดีเยี่ยม

☐ ดีมาก

☒ ดี

☐ ปานกลาง

การวิเคราะห์รายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอพระราชปรีชา
ของเศรษฐกิจพอเพียง

ธณวัฒน์ ชุมแสง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนากุมิสังคมอย่างยั่งยืน

ชื่อเรื่อง

การวิเคราะห์รายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอพระราชปรีชา
ของเศรษฐกิจพอเพียง

โดย

ธนวันต์ ชุมแสง

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์สมชาย องค์กรประเสริฐ)

วันที่ 27 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2552

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์)

วันที่ 27 เดือน 8 พ.ศ. 52

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฎิภาณ สุทธิกุลบุตร)

วันที่ 27 เดือน 8 พ.ศ. 52

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมช สีตะโกเศศ)

วันที่ 27 เดือน 8 พ.ศ. 52

สำนักงานบัณฑิตศึกษารับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 29 เดือน 8 พ.ศ. 2552

ชื่อเรื่อง	การวิเคราะห์รายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอพระราชปณิธานของเศรษฐกิจพอเพียง
ชื่อผู้เขียน	นางสาวธนวันต์ ชุมแสง
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคม อย่างยั่งยืน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์สมชาย องค์กรประเสริฐ

บทคัดย่อ

ภายหลังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ พสกนิกรทุกหมู่เหล่าได้มุ่งทำความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาปฏิบัติ วิทยุชุมชนเป็นช่องทางการสื่อสาร ที่นำเสนอโดยคนในชุมชนและมีความใกล้ชิดกับคนในชุมชนมากที่สุด การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาการตอบสนองของผู้ฟัง โดยผู้จัดรายการวิทยุชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ผ่านและไม่กระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระหว่าง 1 พฤษภาคม 2549 ถึง 31 ธันวาคม 2551 รวบรวมข้อมูลด้านรายการวิทยุโดยการบันทึกเสียง ถอดความเป็นตัวอักษร และแบบวิเคราะห์เนื้อหาโดยอาศัยตารางลงรหัส (coding sheets) รวบรวมข้อมูลด้านผู้ฟังโดยการสัมภาษณ์และการอภิปรายกลุ่มย่อย แล้วจึงสรุปข้อมูล นำเสนอบรรยายแบบพรรณนา พบว่าผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าผู้ไม่ผ่านกระบวนการ สามารถลงลึกในรายละเอียดพระราชปณิธานของเศรษฐกิจพอเพียงครบทั้ง 5 ประเด็น ผู้จัดรายการที่ไม่ผ่านกระบวนการ ส่วนใหญ่นำเสนอเฉพาะประเด็นการประหยัดและการเดินทางสายกลาง และเป็นเพียงการแทรกรายการช่วงสั้น ๆ ผู้จัดรายการที่ผ่านและไม่ผ่านกระบวนการใช้เวลาในการนำเสนอรายการเฉลี่ย 53.97 และ 27.62 นาที นอกจากนี้พบว่าเมื่อนำเสนอปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ฟังจะระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำส่งผลให้ผู้ฟังไม่มีปฏิกิริยาตอบสนอง ขณะที่การจัดรายการสองคนมีการพูดคุยรับ-ส่ง กัน มีความหลากหลาย พร้อมยกตัวอย่างบุคคลหรือองค์กรธุรกิจที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้แล้วประสบความสำเร็จ สลับกับการเปิดเพลงพระราชนิพนธ์ ได้รับการตอบสนองจากผู้ฟังมาก จากการสำรวจผู้ฟัง พบว่าผู้ฟังทั้งหมดมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้นเกือบครึ่งมีส่วนร่วมในการตอบปัญหาของรายการ สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไป

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ผู้ฟังสื่อความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าต้องมีความรู้เป็นพื้นฐานเพียงร้อยละ 6.25 ซึ่งอาจจะนับได้ว่าเป็นจุดอ่อนของกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

Title	Analysis of Community Radio Programs on the Philosophy of Sufficiency Economy
Author	Miss Thanawan Chumsaeng
Degree of	Master of Science in Geosocial Based Sustainable Development
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Somchai Ongprasert

ABSTRACT

After His Majesty the King has bestowed the philosophy of sufficiency economy as the guidance on appropriate conduct covering numerous aspects of life, all Thai citizens have tried for better understanding and to apply it as the guideline for their everyday life. The community radio station is one channel to communicate with people in the community, hosted by local producers who have closest relationship to audiences in the community. This research aimed at analyzing the radio programs presenting the philosophy of sufficiency economy of community radios in Muang Chiang Mai by the presenters passing and not passing the process for improving the knowledge and understanding on the philosophy from May 1, 2007 to December 31, 2008 and the responses of their audiences. Information on the radio programs was collected by recording the programs, transcribing and analyzing contents by coding sheets. Information on responses of the audiences was collected by interview and focus group discussion with the audiences. Then, the results were presented mainly as descriptive research. It was found that the presenters passing the process were more confident in passing on the philosophy of sufficiency economy than those who did not pass the process. Those who passed the process were able to discuss in-depth details of the philosophy in all five aspects. Message on the philosophy presented by most of those who did not pass the process did not cover all aspects of the philosophy and just was inserted shortly in the programs. In addition, it was found that the presenters who carefully used formal words and manners in presenting the philosophy rarely got response from the audiences. The programs with lively discussion between two presenters on various aspects of the philosophy and presenting the cases of persons and businesses who had successfully applied the philosophy together with the inserting of songs composed by His Majesty

the King have got more responses. The survey on the audiences revealed that all of the audiences indicated they had more knowledge and understanding from the program, almost one – half of them actively responded to the programs by phoning-in. The audiences were able to apply the philosophy in their daily life activities. However, only 6.25 % of the audiences indicated that knowledge was the basis of the philosophy of sufficiency economy. This finding might reveal the weakness in the movement for the application of the philosophy.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องการวิเคราะห์รายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่เขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ฉบับนี้ จะไม่สามารถสำเร็จลงได้ หากไม่ได้รับความกรุณาจากคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ดูแล เอาใจใส่ เป็นทั้งอาจารย์ เป็นทั้งที่ปรึกษา โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์สมชาย องค์กรประเสริฐ ประธานกรรมการที่ปรึกษาที่ช่วยเหลือผู้วิจัยจนกระทั่งวินาทีสุดท้ายด้วยการสักระหว่างน้ำหอมจากกองขยะ จนกระทั่งกลายเป็นขยะทองคำในที่สุด อาจารย์ช่างอดทน ช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาที่ดีอย่างที่สุดแม้ยามดึกดื่นที่ผู้วิจัยมีปัญหา แค่เพียงโทรศัพท์ อาจารย์จะไม่เคยปฏิเสธแม้แต่ครั้งเดียว อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์ ที่ให้คำปรึกษาและให้แนวคิดที่ดีมาโดยตลอด แม้อาจารย์จะงานยุ่งด้วยหน้าที่ที่รับผิดชอบที่ สกว. แต่อาจารย์ไม่เคยปฏิเสธที่จะให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศิษย์คนนี้เลย ดร.ปฎิภาณ สุทธิกุลบุตร กรรมการที่ปรึกษาที่คอยไล่ถามตามงานด้วยความเป็นห่วง และรองศาสตราจารย์อ้อมทิพย์ เมฆรักษาวนิช แคมป์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและเป็นผู้จุดประกายหัวข้อวิทยานิพนธ์และออกแบบชุดวิทยานิพนธ์ที่สอดคล้องกัน 2 เรื่อง รวมทั้งคณาจารย์จากสาขาวิชาการพัฒนากฎมิต้องอย่างยั่งยืนทุกท่าน พี่ เพื่อน น้อง นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการพัฒนากฎมิต้องอย่างยั่งยืนทุกคน ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ด้วยความเอาใจใส่ ให้กำลังใจ อย่างอบอุ่น สม่่าเสมอ ทำให้การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลงไปด้วยดี และที่ลืมไม่ได้คือคุณเดือน อินตะ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ของผู้วิจัยจะไม่สำเร็จไปได้หากไม่มีพี่เดือน เพราะผู้วิจัยได้ถอดใจหลายครั้ง จนกระทั่งครั้งสุดท้ายที่เดือนเป็นธุระจัดการให้ลงด้วยดี ขอบใจน้องเจี๊ยบ เบญญา บำรุงเมือง ที่เป็นธุระลงทะเบียนเรียนและคอยเตือนให้พี่รู้ว่าถึงเวลาต้องทำอะไรต่อไป น้องเปี๊ยะที่มานั่งทำงานด้วยกันก่อนส่งเล่ม รวมทั้งจีและสา ที่สนับสนุนเงินทุนในยามขาดมือ ขอบคุณพี่เล็ก พี่แจจ พี่แดนและน้องเอ ที่คอยเป็นกำลังใจ ส่งเสบียง และถามไถ่ด้วยความห่วงใยมาโดยตลอด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากสังเกตดี ๆ จะเห็นร่องรอยความอดทนและความมานะฮึดสู้ในระยะสุดท้าย ใช้เวลาเขียนนานมาก เพื่อน ๆ จบไปหมดแล้ว แต่ผู้วิจัยยังรักสถาบันเหนียวแน่น ใช้เวลาจนถึงวันสุดท้ายจริง ๆ น่าจะเป็นหนึ่งในไม่กี่ฉบับที่สอบป้องกันวิทยานิพนธ์ก่อนนำเสนอในงานวิจัย ขณะที่ระยะเวลาสิ้นสุดสภาพการเป็นนักศึกษาจะหมดเขตในวันที่ 29 กรกฎาคม 2552 ผู้วิจัยก็นำเสนอที่มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลกในวันที่ 28 กรกฎาคมพอดี ใจหายใจกว่า เฉียดฉิว สุด ๆ

ขอขอบคุณผู้จัดรายการวิทยุชุมชนที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ที่กรุณาให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยเฉพาะลุงหนุ่มเอวบาง

สุกิจ ภูทาสินและคุณเอื้อม นงนุช ผดสวัสดี รวมทั้งผู้จัดรายการทุกคน ที่พร้อมจะให้ความร่วมมือร่วมเผยแพร่พระราชปณิธานเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนและถูกต้อง อันจะเกิดประโยชน์ต่อผู้ฟังรายการ ซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่

ขอกราบขอบพระคุณแม่นันทพร ศรีสุโข ที่กรุณาสละเวลามาดูแลลูกสาวคนนี้ หุงหาอาหาร นั่งอัดเทปรายการ จนกระทั่งสำเร็จ วันนี้ ลูกของแม่ทำได้แล้ว แม้ว่าจะเข้าไปหน่อย แต่ก็ดีกว่าไม่ได้เลยไม่ใช่หรือ กราบขอบพระคุณคุณพ่อจรรยาผู้ล่วงลับ หากพ่อรู้ว่าวันนี้ลูกทำสำเร็จแล้ว พ่อคงจะดีใจอย่างมากทีเดียว ยังจำได้ดีกับคำพูดของพ่อที่ว่า “ไม่ว่าลูกจะอยู่ในสถานะใด จำไว้ว่า ลูกของพ่อ ก็เก่งที่สุดในสายตาของพ่ออยู่แล้ว” พ่อยังเคยเขียนบทกลอนบทหนึ่ง ที่ผู้วิจัยจำไม่ได้ทั้งบทและไม่ทราบว่าพ่อบอกมาจากใครหรือเปล่า แต่มีใจความสำคัญตอนหนึ่งที่ว่า “เพื่อให้โลกรู้ว่าปัญญาชน มาจากคนชานาไร ได้เหมือนกัน” ผู้วิจัยเคยสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่นั่นสอนให้ผู้วิจัยมีความอดทน ให้เป็นเทียนที่เผาตัวเองเพื่อให้แสงสว่างแก่สิ่งรอบข้าง ดังคำกล่าวที่ว่า “เปลวเทียนละลายแท่งเพื่อเปล่งแสงอันอำไพ ชีวิตที่หมดไปให้อะไรกับสังคม” ผู้วิจัยได้จดจำและสำนึกด้วยดีเสมอมา เมื่อปวารณาตัวรับใช้สังคมด้วยการปฏิบัติหน้าที่ผู้สื่อข่าวก็คิดเสมอว่าจะต้องปกป้องประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน และบางเหตุการณ์ รู้แล้วแต่ยังทำไม่ได้ ก็จะคิดว่า ถ้าวันนี้ยังทำไม่ได้ ก็กลับมาพัฒนาตัวเองก่อน ค่อยกลับไปทำใหม่ ดังนั้นจึงได้เลือกเรียนในสาขาวิชาการพัฒนากุมิสังคมอย่างยั่งยืน แทนที่จะเรียนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำงานที่หลายคนมักตั้งเป็นประเด็นปจฺฉา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะมีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ผู้จัดรายการวิทยุทั้งสถานีหลัก และวิทยุชุมชน สื่อมวลชนสาขาต่าง ๆ หน่วยงานสถาบันการศึกษา และชุมชนต่าง ๆ รวมทั้งนักศึกษาผู้แสวงหาทางสว่าง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจไม่มากนักน้อย ผู้วิจัยขอขมาความดีนี้ให้แก่คุณครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ หากองค์ความรู้ที่มีในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นสิ่งเล็กน้อย ที่กระตุ้นให้ภาครัฐหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของวิทยุชุมชนซึ่งเป็นเพียงเล็ก ๆ ที่กำลังช่วยขับเคลื่อนสังคม และช่วยเผยแพร่พระราชปณิธานของเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ประชาชนไทยได้ประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์สุข พึงพาดตนเองได้ นำไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง สมานฉันท์ และรู้รักสามัคคี ที่พัฒนาแบบระเบิดจากข้างใน ค่อยเป็นค่อยไป โดยคำนึงถึงภูมิสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ธนวันต์ ชุมแสง

กรกฎาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(9)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์งานวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	7
แนวคิดวิทย์ชุมชน	14
แนวคิดวิทย์กระจายเสียง	20
แนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหา	22
แนวคิดการวิเคราะห์ผู้รับสาร	23
แนวคิดการสื่อความหมาย	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
กรอบแนวคิดในการวิจัย	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
สถานที่ดำเนินการวิจัย	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
กระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจ	34
เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	35

การทดสอบเครื่องมือ	35
การรวบรวมข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	38
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหาการวิทยุชุมชน	38
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผู้ฟัง	85
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและอภิปราย	104
สรุปผลการวิจัย	104
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	111
ปัญหา อุปสรรคที่พบจากการวิจัย	113
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	114
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก	119
ภาคผนวก ก แบบสอบถามประกอบการศึกษา	120
ภาคผนวก ข ตารางลงรหัส	123
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	125

สารบัญตาราง

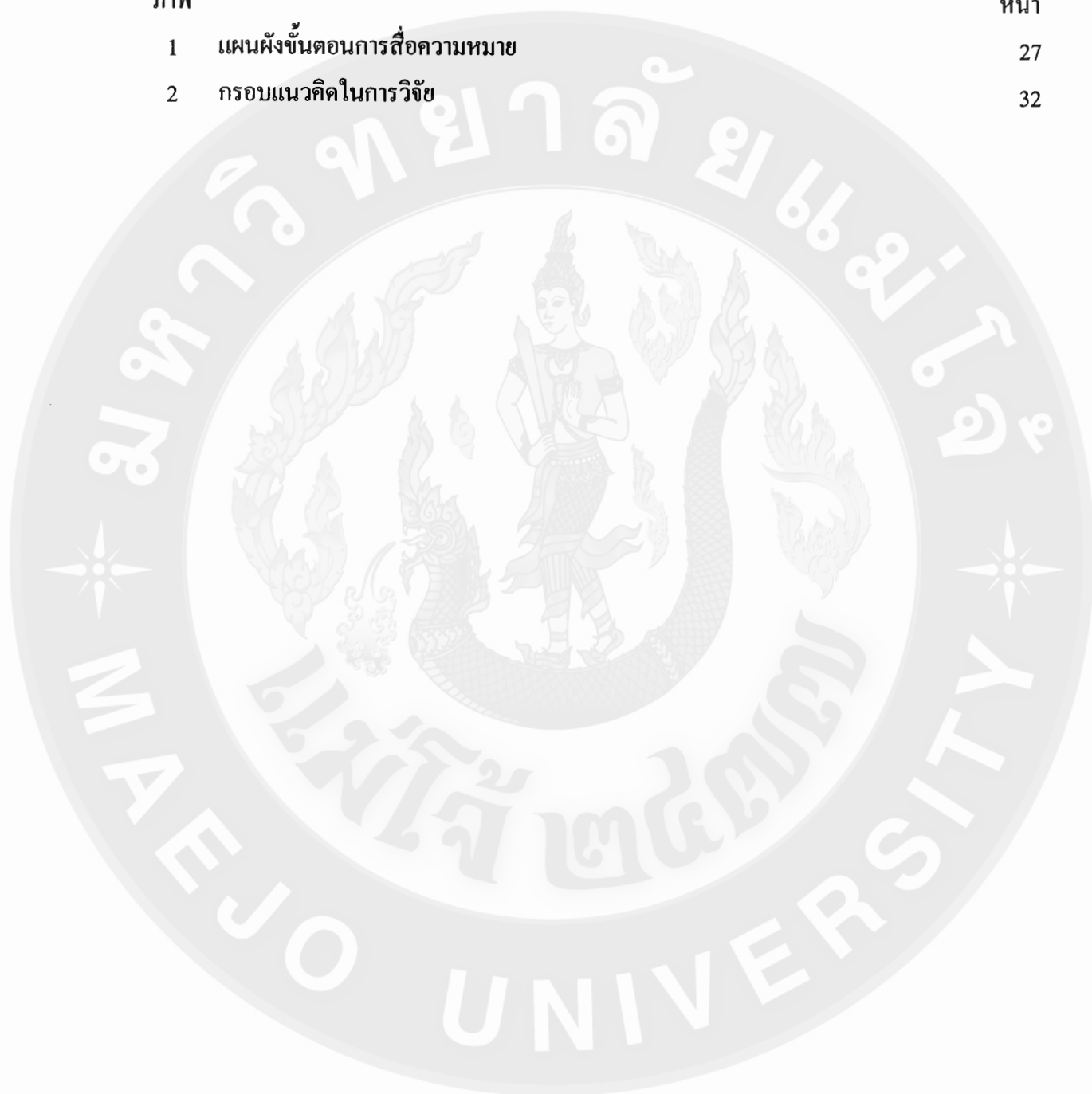
ตาราง		หน้า
1	วิเคราะห์กระบวนการในการสื่อความหมาย	28
2	ตารางลงรหัสรายการของผู้จัดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยนางนุช ผุคสวัสดิ์	78
3	ตารางลงรหัสรายการของผู้จัดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยสุกิจ ภูทาสิน	79
4	ตารางลงรหัสรายการของผู้จัดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้จัดรายการอื่น ๆ	80
5	ตารางลงรหัสรายการของผู้จัดที่ไม่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง	81
6	ประเภทรายการ	83
7	เศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏในรายการวิทยุชุมชน	83
8	ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามเพศ	86
9	ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ	86
10	ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอาชีพ	87
11	ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามสถานภาพสมรส	87
12	ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับการศึกษา	88
13	ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	89
14	ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามรายจ่ายต่อเดือน	89
15	ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามช่วงการติดตาม รายการ	90
16	ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามการติดตามรายการ	91
17	ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุและช่วงเวลาที่ฟัง	91
18	การถาม-ตอบ ปัญหาพร้อมรายการ	92
19	คำร้อยละของผู้ฟังที่ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ	93
20	คำร้อยละของผู้ฟังที่ขยายความคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คนที่รู้จัก ประเภทต่าง ๆ	99
21	คำร้อยละของผู้ฟังที่มีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงหลังฟังรายการวิทยุชุมชน	100

22	คำร้อยละของผู้ฟังที่ให้ความหมายที่เน้นด้านต่าง ๆ	101
23	ความเข้าใจของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	102
24	การมีส่วนร่วมรายการวิทยุของผู้ฟัง	103

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แผนผังขั้นตอนการสื่อความหมาย	27
2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	32

บทที่ 1

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อคนไทยทั้งด้านบวกและด้านลบ ผลกระทบที่เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้ประชาชนหลงใหลตามกระแสทุนนิยม จนกระทั่งเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ ขณะที่รัฐบาลยุคที่ผ่านมาได้พยายามขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 แต่ก็พบว่ายังไม่มีรูปธรรมในการปฏิบัติ นั่นเป็นเพราะผู้ถ่ายทอดไม่มีความรู้จริงในเรื่องดังกล่าว เช่น ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544: 1) ให้นิยามไว้ว่า เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกเป็นอย่างดี

ความสำคัญของปัญหา

ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สื่อมวลชนนับเป็นตัวจักรสำคัญของการขับเคลื่อน เพราะปัจจุบันเป็นโลกของการสื่อสาร ดังที่ สมควร กวียะ (ม.ป.ป.: 170) กล่าวถึงหลักการและขอบเขตของความรับผิดชอบของสื่อมวลชนต่อสังคมสรุปได้คือ สื่อมวลชนคือองค์กรหรือสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการบริการข่าวและสารสนเทศแก่สาธารณชนหรือประชาชนจำนวนมากที่อาศัยอยู่ภายในขอบเขตของสังคมหนึ่งหรือหลายสังคม โดยทั่วไปสื่อมวลชนจะมุ่งให้สารสนเทศแก่ประชาชนในขอบเขตของสังคมที่มีการจัดรูปองค์กรที่แน่นอน เช่น จังหวัด ประเทศ ทำให้เกิดสื่อมวลชนเมือง สื่อมวลชนภูมิภาค สื่อมวลชนของชาติขึ้น แต่ใน

หลายกรณี สื่อมวลชนอาจจะสร้างสังคมขึ้นมาซ้อนสังคมหรือครอบสังคมก็ได้ เพราะสื่อมวลชนอาจมีกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจหรือผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และอาศัยเหลื่อมล้ำกันอยู่ในสังคมต่าง ๆ โดยสื่อมวลชนจะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคมรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบ เมื่อเป็นเช่นนี้การดำเนินงานของสื่อมวลชนจึงมีผลหรือประสิทธิผลต่อสังคมทั้งในแง่ดีและแง่ร้าย ทำอย่างไรผลประโยชน์จึงไม่ขัดกัน และขอบเขตของผลประโยชน์ทั้งสองสังคมควรมีพรมแดนอยู่ที่ตรงไหน การสื่อสารมวลชน นับว่าเป็นการสื่อสารที่สำคัญที่สุดของสังคม แม้ว่าสังคมจะได้วิวัฒนาการสู่สภาพไตรลักษณ์ที่ผสมผสานภาคเกษตรภาคอุตสาหกรรม และภาคสารสนเทศแล้วก็ตาม ทั้งนี้เพราะการสื่อสารมวลชนคือการสื่อสารประเภทเดียวที่สามารถเชื่อมโยงทุกระบบย่อยเข้าเป็นสังคมใหญ่ (macro-societal system) ที่มีความเป็นหนึ่งเดียวของจิตสำนึกสังคม (oneness of social consciousness) ตามกระบวนทัศน์ใหม่ของการสื่อสาร (new paradigm of communication)

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าสื่อวิทยุมีความสำคัญและมีผลต่อพฤติกรรมของคน โดยเฉพาะวิทยุชุมชนซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงชุมชนได้อย่างใกล้ชิด ประการสำคัญคนในชุมชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในรูปแบบการจัดรายการอยู่แล้ว หากทั้งผู้จัดรายการ และชุมชน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดรูปแบบรายการที่เป็นประโยชน์ มุ่งสร้างสรรค์แนวคิดที่จะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อนำสู่การปรับเปลี่ยนแนวคิด พฤติกรรมของคน โดยเฉพาะแนวคิดที่สามารถจัดการตนเองได้อย่างมั่นคงเข้มแข็ง ในยุคแห่งกระแสโลกาภิวัตน์แล้ว ก็จะเป็นการร่วมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งตามมาด้วย ซึ่งแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการดำรงตนของคนในปัจจุบันนี้ คงจะเป็นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี ดังนั้นหากผู้จัดรายการวิทยุชุมชนได้มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้เพื่อนำสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเสนอรายการแล้ว ก็คงจะส่งผลให้ผู้รับฟังรายการวิทยุได้รับแนวคิด ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเข้าใจถูกต้อง และจะส่งผลต่อพฤติกรรมของคนได้ต่อไป ด้วยเหตุนี้ ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนจึงเป็นความหวังหนึ่งที่จะเป็นส่วนในการร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้อำนาจความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในด้านการสื่อสาร จึงสนใจในการศึกษากลุ่มผู้จัดรายการวิทยุชุมชน และกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน โดยผ่านกระบวนการการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกันในพื้นที่ศึกษา ขณะเดียวกันก็จะยังประโยชน์ต่อการพัฒนารายการวิทยุชุมชน อันจะเป็นต้นแบบของการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ฟังสามารถนำแนวคิดที่ได้รับสู่การปฏิบัติจริงอย่างเข้าใจ อันจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตให้อยู่อย่างพอเพียง รู้เท่าทันสภาวะที่เปลี่ยนแปลง และปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ภายหลังเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเสนอรายการด้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร
2. หลังรับฟังรายการวิทยุเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ผู้ฟังรายการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพฤติกรรมตอบสนองอย่างไร

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏในรายการวิทยุชุมชนโดยผู้จัดรายการที่ผ่านและไม่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาการตอบสนองของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตงานวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

1. กลุ่มผู้จัดรายการวิทยุชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. กลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่รับฟังรายการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านพื้นที่

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านเนื้อหา

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผ่านรายการวิทยุชุมชน และการตอบสนองของผู้ฟังที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2549 ถึง เดือนเมษายน 2550

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้จัดรายการวิทยุชุมชน และผู้จัดรายการวิทยุ ได้ทราบผลการ ตอบสนองของ ผู้ฟังที่ต่อเนื่อกิจกรรมธุรกิจพอเพียงด้านต่าง ๆ และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงรายการ
2. องค์กรต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เผยแพร่เศรษฐกิจพอเพียง หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยไปใช้กับ สื่ออื่น

นิยามศัพท์

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พระราชปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับ ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่ จะต้องมึระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง อันจะ ส่งผลต่อความสมดุล และยั่งยืน

ความพอประมาณ หมายถึง การรู้จักประมาณตน รู้สถานะของตน รู้จักการประเมิน ตนเพื่อการดำรงชีวิตหรือการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานะ

ความมีเหตุผล หมายถึง การใช้สติปัญญาในการดำรงตนภายใต้หลักของเหตุผล สมเหตุ สมผลในการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันจะส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของตน และของผู้อื่น

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักวางแผน เช่น การ วางแผนใช้เงินอย่างเหมาะสม การนับถือศาสนา การมีปฏิบัติตามกฎของหมู่บ้าน

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง การปฏิบัติสิ่งใดต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบและ ระมัดระวัง เพื่อความไม่ประมาทในการดำรงชีวิต

เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง การดำรงชีวิตหรือการตัดสินใจกระทำการใด ๆ ต้องมีหลักคุณธรรม ทำภายใต้ความรู้ชอบ ชั่ว ดี

ความสมดุล หมายถึง ความเท่าเทียม เสมอภาค สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต

ความยั่งยืน หมายถึง ความต่อเนื่องของการปฏิบัติหรือการพัฒนาอย่างรอบคอบ ะมัดระวัง

วิทยุชุมชน หมายถึง การประกอบกิจการวิทยุเพื่อบริการสาธารณะในพื้นที่ กระจายเสียงที่กำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารที่สนองตอบความต้องการของชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงสมาชิกของชุมชนผ่านทางการแลกเปลี่ยนความรู้และทัศนคติ การสร้างความเข้าใจ ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เป็นเทคโนโลยีที่เปิดช่องทางการสื่อสาร เพื่อคนในชุมชน และมาจากการจัดทำนำเสนอ โดยคนในชุมชน ซึ่งเป็นเพียงสถานีวิทยุขนาดเล็ก ๆ ที่มีเครื่องส่งกระจายเสียง ขนาด 20-30 วัตต์ รัศมีการกระจายเสียง 10-15 กิโลเมตร

จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน หมายถึง แหล่งการเรียนรู้เรื่องวิทยุชุมชนในพื้นที่กระจายเสียง โดยการเรียนรู้ประกอบการด้วยการเรียนรู้ในส่วนของกลุ่มชุมชนผู้ส่งสารและการเรียนรู้ของกลุ่มชุมชนผู้รับสารเพื่อความร่วมมือตระหนักในสิทธิของภาคประชาชนในการสื่อสารผ่านคลื่นวิทยุกระจายเสียงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงการกระทำหรืออาการที่แสดงออก ความคิด และความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อรายการวิทยุชุมชนที่เผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การลดรายจ่าย การถ่ายทอดต่อ การเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยการใช้จ่าย

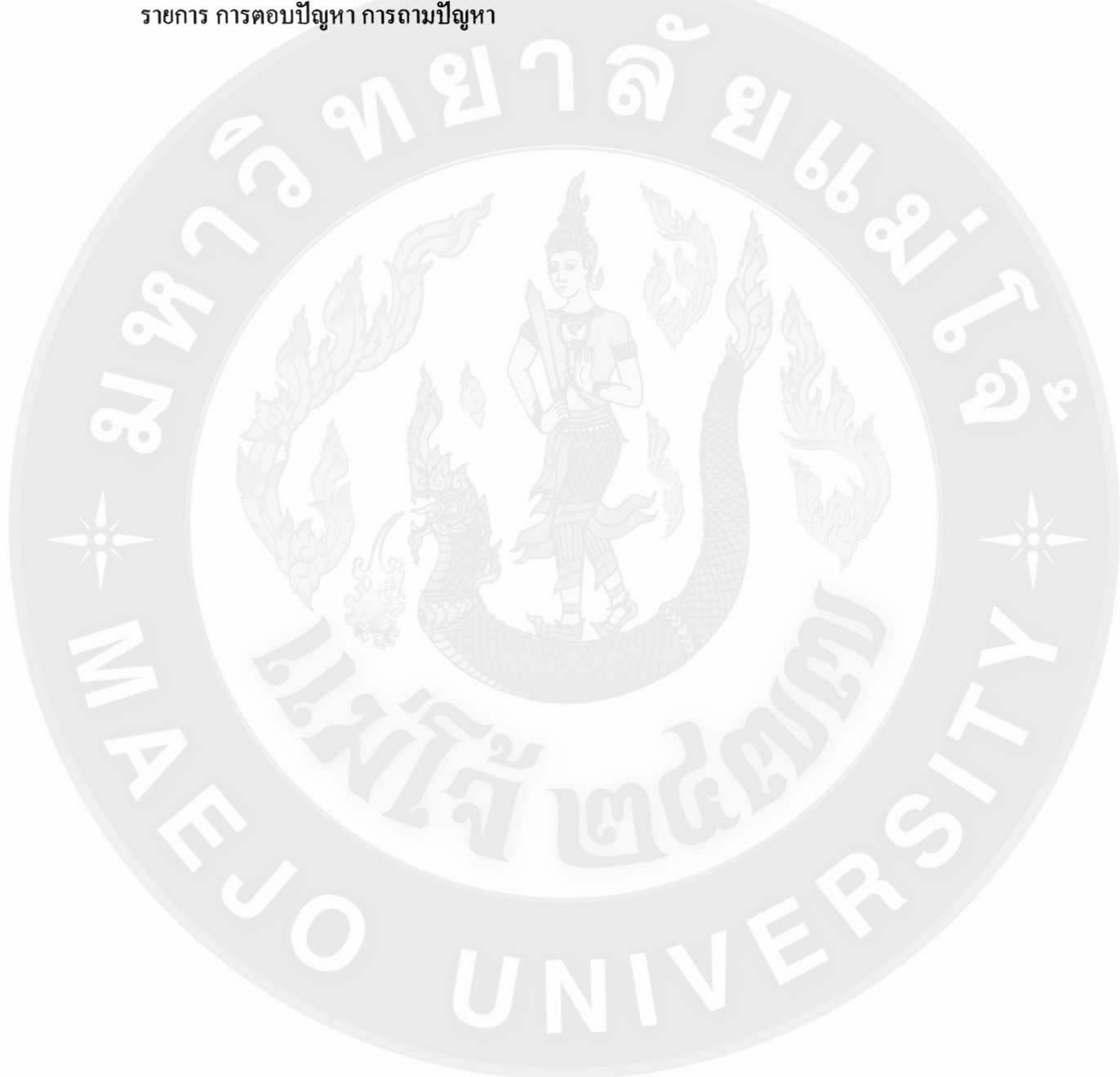
ผู้จัดรายการ หมายถึง ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และผู้จัดรายการวิทยุชุมชนที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง แต่จัดรายการนำเสนอพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้ฟัง หมายถึง ผู้รับฟังรายการวิทยุชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัยโดยการโทรศัพท์เข้าร่วมรายการ หรือจากการสอบถามของผู้วิจัย

กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนปฏิบัติงานตามแผน ขั้นตอนประเมินผลระหว่างการปฏิบัติงาน และขั้นตอนประเมินผลการปฏิบัติเมื่อสิ้นสุดกระบวนการจัดการความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

การรับรู้ หมายถึง พฤติกรรมตอบสนองของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนหลังรับฟังรายการความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

พฤติกรรมตอบสนอง หมายถึง สิ่งที่เกิดหรือเกิดขึ้นภายหลังผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนทางสถานีวิทยุชุมชนที่ร่วมกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงได้แสดงออก การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การบอกเล่าให้แก่ผู้อื่น เช่น การโทรศัพท์เข้าร่วมรายการ การตอบปัญหา การถามปัญหา

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาการวิเคราะห์รายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏในรายการวิทยุชุมชน และการตอบสนองของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน ที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยจึงได้ศึกษารวบรวมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิดวิทยุชุมชน
3. แนวคิดวิทยุกระจายเสียง
4. แนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหา
5. แนวคิดการวิเคราะห์ผู้รับสาร
6. แนวคิดการสื่อความหมาย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางในการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางดำรงอยู่ปฏิบัติตน ของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในการทำงานทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความ

รอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2547: 1)

คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วยลักษณะพร้อมๆ กันดังนี้ หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ กรอบแนวคิดเป็นปรัชญา ที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2547: 67-68) ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจน คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อม กับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาเชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นที่ปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ประเวศ วะสี (2542: 10-13) ได้กล่าวว่าถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) คือ เศรษฐกิจความเป็นอยู่แบบพออยู่พอกิน ในระบบเศรษฐกิจแบบนี้ประชาชนจะผลิตอาหารหรือสินค้าให้ได้เพียงพอกับการบริโภคของตนเองเสียก่อน บนพื้นฐานของความประหยัด เมื่อมีมากเกินความต้องการในครอบครัวก็นำออกขายเป็นรายได้ของครอบครัว โดย

การรวบรวมพลังในรูปกลุ่ม และหากพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตได้มากขึ้นจนสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ก็จะนำออกขายสู่ตลาดโลกด้วยการสร้างเครือข่ายกับภาคการผลิตอื่นๆ ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่การไปอยู่คนโบราณ ไม่เกี่ยวกับใคร ไม่มีการค้าขาย ไม่มีการส่งออกหรือไม่ติดต่อกับต่างประเทศ แต่อย่างไร หากยืนอยู่บนพื้นฐานที่มั่นคงและแข็งแรงของตนเอง โดยได้จำแนกนัยสำคัญของแนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไว้ 3 ประการ คือ

ประการแรก เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักการ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือน เป็นอันดับแรกเมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้ว จึงมาคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้าเป็นอันดับรองลงมา ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกร ในสภาพการณ์เช่นนี้ เกษตรกรจะกลายสถานะเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาด แทนที่ตลาดจะเป็นตัวกระทำหรือเป็นตัวกำหนดเกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่ในขณะนี้

ประการที่สอง เศรษฐกิจแบบพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้าน จะเป็นผู้นำที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ปัญหาในทุกๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้เศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อมกับสภาพการณ์ด้านกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

ประการที่สาม เศรษฐกิจแบบพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตาความเอื้ออาทรและความสามัคคีของสมาชิกภายในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจประกอบอาชีพต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมิได้หมายถึงรายได้หมายถึงรายได้เพียงมิติเดียว หากยังรวมถึงประโยชน์ในมิติอื่นๆ ด้วยได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชนความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมตลอดทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป ความพอเพียงที่กล่าวถึงนี้ ควรจะมีความพอเพียงอย่างน้อย 7 อย่างด้วยกัน คือ พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว จิตใจพอเพียง สิ่งแวดล้อมพอเพียง อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งทำให้แก้ไขปัญหาความยากจน ทำให้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาสังคมต่าง ๆ ได้ ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และสามารถปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง พื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย เศรษฐกิจจึงควร

มีความสัมพันธ์และเติบโตไปจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง มีความมั่นคงพอเพียง ไม่เช่นนั้นจะทำให้คนรับไม่ได้กับความผันผวนที่เกิดขึ้นเร็วไป ดังที่เป็นอยู่ในขณะนี้ คือมีสุขภาพจิตเสีย เครียดอย่างรุนแรง และฆ่าตัวตาย ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสมดุล เศรษฐกิจบูรณาการ และเศรษฐกิจธรรม จึงมีความหมายอย่างเดียวกันและเป็นเศรษฐกิจแบบ มัชฌิมาปฏิปทา หรือเศรษฐกิจทางสายกลาง ที่เชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่างเข้าด้วยกันทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม หากต้องการสนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นมาต้อง ดำเนินการตามแนวทาง 9 ประการ ดังต่อไปนี้

1. นโยบายและกระแสนสังคม รัฐบาลควรมีความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างลึกซึ้งซึ่งจะสามารถดำเนินการได้มาก โดยต้องมีการตั้งกระทรวาด้วยเรื่องเศรษฐกิจพื้นฐานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ขึ้นมา เพื่อส่งเสริมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความเข้มแข็ง และสร้างกระแสนสังคมให้เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดผลทางปฏิบัติ
2. การสำรวจชุมชนว่ามีชุมชนใดบ้าง ที่มีความเข้มแข็งในเรื่องอะไร เพื่อที่จะได้ สนับสนุนอย่างถูกต้อง
3. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ จากการเพิ่มขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ
4. เชื่อมโยงการค้ากับบริษัทต่าง ๆ เพื่อค้าขายและสามารถส่งออกได้มากขึ้น
5. ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ แบบ One-Stop-Service บูรณาการงานของส่วนราชการ ต่าง ๆ แบบรวมจุดเดียว
6. สร้างสื่อเพื่อชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริม ให้ชาวบ้านมีความเข้มแข็งขึ้น
7. ปรับวิธีการ งบประมาณมาให้ชุมชนเป็นตัวตั้ง และถ้าเป็นไปได้ ควรมีการตั้ง กองทุนในการลงทุนเพื่อสังคม (social investment)
8. ออกกฎหมายเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชน
9. มีการฝึกอบรมต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจและสามารถส่งเสริมได้ โดยสถาบัน ต่าง ๆ จะสามารถช่วยสนับสนุนเรื่องนี้ได้

ธรรมรัฐกับวิกฤตเศรษฐกิจ ความอ่อนแอทางเศรษฐกิจของประเทศมีส่วนสำคัญ ส่วนหนึ่งจากการไม่มีธรรมรัฐของนักการเมือง ข้าราชการ ที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีต้นทุนทางธุรกิจสูงเกินจำเป็นจากการคอร์รัปชัน เศรษฐกิจฟองสบู่ส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่มีธรรม รัฐของภาคธุรกิจเอกชน และความไม่มีธรรมรัฐของผู้มีอำนาจในบ้านเมือง ทั้งอำนาจทางการเมือง และอำนาจทางธุรกิจ ดังนั้นวิกฤตเศรษฐกิจจะผ่อนคลายได้ในระยะยาว ต้องเกิดการปฏิรูป ในหลาย วงการในสังคมไทยเพื่อให้เกิดธรรมรัฐ ซึ่งคือการใช้อำนาจจัดการที่เป็นธรรม อย่างน้อย 3 ประการ คือ ธรรมรัฐทั้งการเมืองและระบบราชการ ธรรมรัฐในภาคธุรกิจ และธรรมรัฐภาคสังคม โดยสังคม

ที่มีรัฐธรรมนูญนั้นจะต้ององค์ประกอบอย่างน้อย 5 ประการ คือ มีความสุจริต ความถูกต้อง ความเป็นธรรม มีความเปิดเผย ความโปร่งใส มีความยุติธรรม ทัดเทียมเสมอภาค สังคมมีส่วนร่วมทุกกรณี มีความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำด้วยตัวเอง หรือมีกลไกที่คิมาตรวจสอบให้ต้องรับผิดชอบต่อ มีความเข้มแข็งทางสติปัญญา สามารถเรียนรู้และปรับตัวเองได้ เนื่องจากสิ่งต่าง ๆ ในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อน มีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว

สุเมธ ตันติเวชกุล (2550: 38 อ้างใน พิระพงษ์ เรื่องวัฒนา, 2548: 8-10) กล่าวว่า การดำเนินชีวิตและการพัฒนาประเทศตลอดระยะเวลา 40 ปี ที่ผ่านมามุ่งเน้นไปที่ความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญจนนำไปสู่การพัฒนาที่ขาดสติและขาดความยั้งคิด ละเลยพื้นฐานทางสติปัญญา และวิถีการดำเนินชีวิตของไทยเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ ซึ่งเน้นหลักความพอดีพอประมาณ สามารถใช้เป็นเครื่องควบคุมความไร้สติและการขาดความยับยั้งของคนอันเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เกิดขึ้นจากกระแสนิยมที่มุ่งไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมอันเนื่องมาจากความเชื่อที่ว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นแนวทางที่นำมาสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงแรก แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจนั้นเป็นไปอย่างไม่ยั่งยืน เนื่องจากปัจจัยหลักที่ประเทศไทยใช้ในการอุตสาหกรรมนั้น ไม่ได้ตั้งอยู่บนสภาพความเป็นจริง และแนวทางการดำเนินชีวิตแบบไทย โดยแนวทางการพัฒนาดังกล่าวจำเป็นต้องพึ่งพาปัจจัยหลักจากภายนอกประเทศได้แก่ เงินทุนอันนำมาสู่การเกิดภาระหนี้ของประเทศ เทคโนโลยี เน้นการถ่ายโอนมากกว่าพัฒนาเทคโนโลยีทันสมัย ทำให้ต้องพึ่งพาต่างประเทศ และคนที่ขาดการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในระบบการศึกษาอย่างจริงจัง

เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเป็นแนวทางที่เน้นการปูรากฐานในชีวิตสร้างระบบชีวิตที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและความเป็นไทย ดังนั้นพระราชดำรินี้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจึงสามารถใช้เป็นเครื่องควบคุมการขาดสติและการยั้งคิดอันเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เนื้อแท้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ คือความพอประมาณที่ตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความมีเหตุผลซึ่งทำให้ไม่ขาดสติไม่ฟุ้งเฟ้อและรู้จักสามัคคีซึ่งเกิดจากความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรต่อกัน อันเกิดผลในทางสร้างสรรค์ต่อสังคม สำหรับความพอประมาณมี 5 ประการ คือ มีความพอดีด้านจิตใจคือการตั้งสติ ตั้งปัญญาโดยเริ่มที่ตัวเอง มีความเมตตา เอื้ออาทร และมีความเข้าใจ โดยความพอดีด้านสังคม คือสร้างความพอดีในทุกระดับของสังคม โดยเริ่มจากครอบครัวชุมชนและสังคม ความพอดีในทางด้านเศรษฐกิจ คือต้องอยู่อย่างพอดี พอมี พอกินไม่หรุหระไม่ฟุ้งเฟ้อ ความพอดีทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ คือใช้อย่าง

ประหยัดและมีประสิทธิภาพตลอดจนรณรงค์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ ความพอดีทางด้านเทคโนโลยี คือต้อง ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานะและความต้องการของประเทศ

สุเมธ ดันติเวชกุล (2546: 33-35) ได้เรียบเรียงแนวทางปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากพระราชดำริไว้โดยสรุป คือ ต้องยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลด ละ ความฟุ้งเฟ้อ ในการดำรงชีวิตอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสที่ว่า ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดในทางที่ถูกต้อง ประกอบอาชีพที่ถูกต้อง สุจริต แม้ตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “...ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นหลักสำคัญ...” ละ เลิก การแก่งแย่งผลประโยชน์ และแข่งขันในการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง ดังอดีต มีพระราชดำรัสในเรื่องนี้ว่า “...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้นหมายถึงความสุข ความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ ด้วยความเป็นธรรม ทั้งในเจตนาและการกระทำไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่ง เบียดบังมาจากผู้อื่น...” ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางใช้ชีวิต หลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวาย ใฝ่หาความรู้ ให้เกิดรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ

อำพล เสนาณรงค์ (2546: 9) กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงการพยายามพึ่งตนเอง ช่วยตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้พอมีพอกิน โดยเฉพาะอาหารและที่อยู่อาศัย ส่วนที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ก็แลกเปลี่ยนหรือซื้อ จากภายนอกบ้าง แต่ควรซื้อและใช้ของที่ผลิตได้ในท้องถิ่นหรือในประเทศมากที่สุด พยายามก่อหนี้้น้อยที่สุดและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยึดง่าย พอใจในสิ่งที่ได้มาโดยชอบธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ เพื่อให้รายจ่ายไม่เกิน รายรับ เศรษฐกิจพอเพียงคือการยึดเส้นทางสายกลาง หรือมัชฌิมาปฏิปทา ในการดำรงชีวิตโดยเน้นหลักการพึ่งตนเอง 5 ประการคือ

1. พึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่สมบูรณ์พร้อม ต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกกว่าตนนั้นสามารถพึ่งตนเองได้ดังนั้นจึงควรสร้างพลังผลักดัน ให้มีภาวะจิตใจที่ฮึกเหิม ต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จบ้างก็ตามไม่ควรท้อแท้ ให้พยายามต่อไป พึงยึดพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “...บุคคลต้องมีรากฐานทางจิตใจที่ดี คือความหนักแน่น มั่นคงในสุจริตธรรมและความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ ทั้งต้องมีกุศโลบายที่แน่นอน และบังเกิดประโยชน์อันยั่งยืน แก่ตนเอง และแผ่นดิน...”

2. พึ่งตนเองทางสังคม ควรเสริมสร้างในแต่ละชุมชนในท้องถิ่น ได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน ดังพระบรมราโชวาทที่ว่า “...เพื่อให้งานรุดหน้าไปพร้อมเพรียงกันไม่ลดหลั่น จึงขอพยายามให้ทุกคนที่จะ

ทำหน้าที่ในหน้าที่อย่างเต็มที่ และให้มีการประสาน สัมพันธ์กันให้ดี เพื่อให้งานทั้งหมดเป็นงานที่เกื้อหนุนสนับสนุนกัน...”

3. พึ่งตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ คือการส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของคนในท้องถิ่นให้สามารถแสวงหา ทรัพยากรธรรมชาติหรือวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศได้อย่างดียิ่ง สิ่งดีก็คือการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีมากมายในประเทศไทย

4. พึ่งตนเองทางเทคโนโลยี ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาทดลอง ทดสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทย ลำดับที่สามคือสามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับพระราชดำรัสที่ว่า “...จุดประสงค์ศูนย์ศึกษา คือเป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยในท้องถิ่นเพราะว่าแต่ละท้องถิ่น สภาพฝนฟ้าอากาศ และประชาชนในท้องถิ่นที่ต่างกัน ก็เป็นลักษณะที่แตกต่างกันมากเหมือนกัน...”

5. พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ หมายถึง สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น กล่าวคือ แม้ไม่มีเงินก็ยังมีชีวิต ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อการยังชีพ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในระดับมหภาคต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545: 5)

บัญชา อ่อนคำ (2540: 76 อ้างใน พิระพงษ์ เรืองวัฒนา, 2548: 11) ให้ความเห็นว่า ประสิทธิภาพการทำงานเนิ่นนานในองค์กรพัฒนาเอกชน(NGO)นั้น มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด รวมถึงการปฏิบัติ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไม่มากนัก โดยพิจารณาจากกิจกรรมที่มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ขณะปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชน ทั้งนี้เห็นว่าการกระทำกิจกรรมใดก็ตามเพื่อตอบสนองต่อการอยู่รอดของชีวิต ระยะแรก NGO จะเริ่มกิจกรรมที่สามารถสนองต่อความต้องการจำเป็นของประชาชน อย่างเร่งด่วน เพื่อเชื่อมโยงให้ประชาชนมีความสัมพันธ์กับระบบตลาด และหันเหความสนใจของประชาชน ให้ดำรงชีวิตแบบพึ่งตนเองเป็นหลัก การกระทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเอง กิจกรรมประเภทนี้มักจะมีการส่งเสริมออกมาในรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกันไป เป็นกิจกรรมที่ลดการพึ่งพาตลาดในการผลิตเช่นการจัดตั้งธนาคารควาย เพื่อลดการพึ่งพิงเทคโนโลยีสมัยใหม่และปุ๋ยเคมีที่ทำให้เกษตรกร ต้องเสียเงินไปกับการซื้อวัตถุดิบต่าง ๆ เหล่านั้นมาใช้ในการผลิตพืช หรือการทำการเกษตรแบบผสมผสานอันมีจุดประสงค์เพื่อการดำรงชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยการปลูกจิตสำนึกให้เกิดความสำนึก ที่จะเปลี่ยนรูปแบบจากเชิงพาณิชย์มาเป็นการผลิตเพื่อการมีชีวิตรอด และนำออกมาขายเมื่อมีส่วนเกินจากการเก็บไว้บริโภคขึ้นใช้แรงงานในครอบครัวเป็นทุนสำคัญและใช้ปุ๋ยคอกแทนการใช้ปุ๋ยเคมีในการเพาะปลูกพืชผล ป้องกันชีวิตความเป็นอยู่ โดยเกษตรกรสามารถรอเวลาที่จะขายผลผลิตมีราคาสูงขึ้นได้ เนื่องจากเกษตรกร

ไม่มีความจำเป็นต้องจำหน่ายส่วนเกินจากการเพาะปลูกพืชสำหรับการบริโภคในครอบครัวให้แก่บุคคลอื่นแต่อย่างใด และมีชีวิตอย่างสมถะเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ฟุ่มเฟือย

โดยสรุปเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ ภายใต้อำนาจพอเพียงอย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงต้องสนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ ซึ่งมีวิธีการหลากหลาย การสร้างสื่อเพื่อชุมชน ก็เป็นการส่งเสริมความรู้อีกวิธีหนึ่ง หากคนมีความรู้ความเข้าใจก็จะเป็นการสร้างความเข้มแข็งทางแนวคิด และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม นำสู่การปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมและเข้มแข็งได้ต่อไป

ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์ (2549: 192-193) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมความรู้หลายมิติ ตั้งแต่ความรู้ระดับเทคนิคเพื่อการดำเนินชีวิต ความรู้ระดับอภิปรัชญาหรือความรู้เชิงจิตวิญญาณ-จริยศาสตร์ ซึ่งกำกับท่าที-กระบวนการตัดสินใจของมนุษย์ในการเลือกวิถีทางในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยยังสะท้อนให้เห็นถึงความ เป็น สหวิทยาการ และมีคุณูปการในแง่ของการชี้ให้เห็นถึงความรู้ที่ก้าวพ้นมิติเศรษฐกิจสู่มิติอื่น ๆ ในชีวิตมนุษย์ ความเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างระบบต่าง ๆ ของมนุษย์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอีกหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนเนื่องจากให้ความสำคัญกับหลักการดำรงชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลางหรือความพอประมาณในทุกมิติของชีวิตไม่เฉพาะด้านเศรษฐกิจ ด้วยทฤษฎีความรู้ที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกันของความรู้หลายระดับในสังคมมนุษย์ ตั้งแต่ความรู้ระดับเทคนิค เป็นกิจกรรมการผลิตระดับครัวเรือน ระดับชุมชน และสังคมที่ถูกกำกับด้วยความรู้เชิงจริยธรรม ไปจนถึงความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีพลังและสามารถกำกับวิถีการผลิตในสังคม สามารถส่งผลให้สังคมนั้นมีความเป็นธรรม สมดุลและเท่าเทียม

แนวคิดวิทยุชุมชน

แนวคิดของต่างประเทศ

จุมพล รอดคำดี (2548) ได้กล่าวถึงแนวคิดของวิทยุชุมชนไว้ในเว็บไซต์ ของสำนัก ประชาสัมพันธ์เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ว่า วิทยุชุมชนเป็นการกระจายการใช้คลื่นความถี่แก่ประชาชนเพื่อประโยชน์สาธารณะในระดับท้องถิ่นนี้ เป็นแนวคิด ที่เกิดขึ้นและมีการปฏิบัติจริงในหลายประเทศ โดยนักวิชาการสื่อสารมวลชนชาวตะวันตก เช่น Barker (1997: 98 อ้างใน จุมพล

รอดคำดี, 2548: 40) ให้ความเห็นว่า ประชาชนของประเทศต่าง ๆ ยังคงยึดหลักความเป็นท้องถิ่น (localism) และการรวมตัวกันเป็นชุมชน (community) ถึงแม้ว่าจะมีกระแสการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสาร และวัฒนธรรมจากต่างชาติในยุคโลกาภิวัตน์ (globalization) ที่เป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารและการพัฒนาของสื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศ ซึ่งหลักความเป็นท้องถิ่นดังกล่าวเชื่อว่า ระบบของสื่อกระจายเสียงไม่ได้เป็นเพียงสื่อข้ามชาติในระดับโลกเพียงอย่างเดียว แต่สื่อกระจายเสียงยังคงทำหน้าที่ในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่นด้วย สื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่นนั้น นอกจากจะเป็นสื่อที่ผลิตโดยหน่วยงานของรัฐและ ภาคธุรกิจแล้ว ยังมีสื่ออีกประเภท หนึ่งที่เกิดจากความต้องการของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรใน ชุมชนระดับท้องถิ่นนั้น เพื่อเป็นประโยชน์แก่ชุมชน เรียกว่า สื่อกระจายเสียงเพื่อชุมชน (community broadcasting)

รูปแบบ

วิทยุชุมชนเป็นรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารที่สนองตอบต่อความต้องการอันหลากหลายของปัจเจกบุคคล ที่รวมตัวกันเป็นชุมชน รวมทั้ง เชื่อมโยงสมาชิกของชุมชนผ่านทางการแลกเปลี่ยนความรู้และทัศนคติ การสร้างความเข้าใจ ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็ง ยิ่งขึ้น ดังนั้น รูปแบบการดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการบริการสาธารณะ ไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจ การค้า หรือผลประโยชน์ อื่นใด ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมทางการสื่อสารของคนในชุมชน (participatory communication) เพื่อใช้เป็นกระบอกเสียงของบุคคล กลุ่มบุคคล ชนกลุ่มน้อย และผู้ที่มีความสนใจ ในเรื่องเฉพาะใดๆ โดยมีหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. รูปแบบการบริหารจัดการที่ไม่หวังผลกำไร (non-profit consortium) ซึ่งหมายถึง รวมถึงผลกำไร ทางธุรกิจ และผลประโยชน์ทางอำนาจรัฐใดๆ เพื่อให้เกิดความเป็นอิสระทางด้านการบริหาร จัดการ และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ (local participation) ซึ่งหมายถึงรวมถึง ความเป็นเจ้าของ ในสถานี
3. ระบบการตัดสินใจโดยหลักประชาธิปไตย (democratic decision-making)

พื้นที่บริการ

วิทยุชุมชนส่วนใหญ่มีรูปแบบการบริหารจัดการเช่นเดียวกันกับสถานีวิทยุระดับอื่นๆ เพียงแต่อาจจะมีย่านออกอากาศที่เล็กกว่า เนื่องจากมีพื้นที่การออกอากาศเฉพาะในท้องถิ่น

(local) ไม่ใช่การออกอากาศโดยกว้างไปทั่วประเทศ ซึ่งคำว่าท้องถิ่นนั้น หมายถึง ความใกล้เคียงกันของพื้นที่อยู่อาศัย (รัฐ / เมือง / เขต) วัฒนธรรม (เชื้อชาติ / ภาษา / ศาสนา) และความสนใจ (รสนิยม / ความต้องการ) รวมไปถึง ความหมายโดยกว้าง ได้แก่ เพศ วัย และการศึกษาอีกด้วย กล่าวคือ สถานีจะเป็นเหมือนศูนย์กลางของกลุ่มคนหลาย ๆ กลุ่ม ซึ่งรวมตัวกันด้วยความต้องการที่จะผลิตและนำเสนอรายการที่ตนเองสนใจและเกี่ยวข้อง เพื่อสื่อสารกันเองภายในกลุ่ม รวมทั้ง สร้างความเข้าใจกับบุคคลภายนอกกลุ่ม

บุคลากรและงบประมาณ

เนื่องจากวิทยุชุมชนดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไรทางธุรกิจ จึงใช้หลักอาสาสมัคร เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ส่วนการงบประมาณนั้น สถานีวิทยุชุมชนอาจมีรายได้จาก 4 แหล่ง คือ

1. รายได้จากการเช่าเวลาของผู้ผลิตรายการ ซึ่งเป็นการเช่าเวลาที่มีราคาถูก เพื่อให้กลุ่มต่างๆ มีความสามารถในการร่วมผลิตรายการกับทางสถานี และเป็นการเปิดโอกาสทางการสื่อสารให้แก่ชุมชน
2. รายได้จากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภายนอก ซึ่งจะต้องมีการกำหนดลักษณะช่วงเวลา และระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์ตามกรอบทางกฎหมาย
3. รายได้จากการสนับสนุนหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ บุคคลและหน่วยงานในชุมชน รวมทั้งกองทุนอิสระและจัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาล เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินด้านการดำเนินการของสถานี
4. รายได้จากการรับมอบเงินอุดหนุน เป็นรายได้ที่ได้มาจากการที่บุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร ที่มีความประสงค์ที่จะมอบเงินหรือทรัพย์สินอุดหนุนให้แก่สถานี ทั้งที่เป็นการมอบให้โดยทั่วไปหรือมอบให้เมื่อสถานีมีการจัดกิจกรรมพิเศษใด ๆ

จุมพล รอดคำดี (2548ก: 33-34) ยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของวิทยุชุมชน ประกอบด้วยลักษณะเด่น 3 ประการคือ

1. การเข้าถึง (access) หมายถึงการที่ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงสื่อในด้านต่าง ๆ เช่น เข้าถึงในด้านการรับฟังสัญญาณได้อย่างชัดเจน เข้าถึงในด้านการบริหารโดยได้รับโอกาสให้พบปะกับผู้บริหารเพื่อบอกกล่าวความต้องการ แสดงทัศนะต่าง ๆ หรือเข้าถึงผู้ผลิตรายการเพื่อแนะนำหรือเสนอแนะรูปแบบรายการ

2. การมีส่วนร่วม (participatory) หมายถึงการที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมแก้ปัญหาในทุกขั้นตอน รวมทั้งร่วมบริหารจัดการ ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำหนดทิศทาง ภารกิจหน้าที่ของสถานีและร่วมระดมทุน

3. การจัดการด้วยตนเอง (self-management) หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ลงมือปฏิบัติ ตั้งแต่กำหนดนโยบาย บริหาร และจัดการด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อแนวคิดประชาธิปไตย คือโดยประชาชน เพื่อประชาชนและของประชาชน

บาร์โล (Barlow, 1988: 112 อ้างใน จุมพล รอดคำดี, 2548ก: 2) กล่าวถึงวิทยุชุมชนว่ามีความแตกต่างจากวิทยุประเภทธุรกิจและประเภทสาธารณะ เพราะมีลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์ 3 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน (community involvement) วิทยุชุมชนที่แท้จริงจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วม หากอยู่ในระดับรายการประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีโอกาสร่วมกำหนดประเด็นที่จะพูดคุยหรือนำเสนอ หรือแม้กระทั่งมีโอกาสเข้าไปร่วมผลิตและดำเนินรายการ หากเป็นระดับสถานีวิทยุ ประชาชนต้องมีโอกาสในการส่งตัวแทนเข้าไปร่วมบริหารจัดการสถานีในทุก ๆ ด้าน ร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ และหากเป็นระดับแนวคิด จะหมายถึงการที่สถานีวิทยุจัดรายการที่นำเสนอเนื้อหาอันเกี่ยวเนื่องแก่ชุมชน เพราะทางสถานีมีแนวคิดที่ใส่ใจต่อชุมชน ต้องการใช้สื่อวิทยุเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ส่วนเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน อาจอยู่ในรูปที่ทางสถานีเปิดโอกาสให้ประชาชนทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวสารความเคลื่อนไหวของชุมชน อย่างไรก็ตามการกำหนดวาระและประเด็น (agenda setting) ยังอยู่ในการควบคุมของสถานี

2. ไม่แสวงหาผลประโยชน์เชิงธุรกิจ (non-profit) โดยหลักการแล้ววิทยุชุมชนที่มีในระดับสถานีนั้น ต้องเป็นสถานที่ไม่แสวงหากำไร หากต้องการเสาะหาเงินเพื่อใช้ในการดำเนินการ ต้องอยู่ในลักษณะการตั้งกองทุน หรือเป็นเงินที่มาจากการระดมทุนในชุมชน ไม่ใช่มาจากการนำวิทยุชุมชนไปทำธุรกิจ เช่น แบ่งขายเวลาให้ภาคบันเทิง ดังนั้นการดำเนินรายการวิทยุชุมชนจึงไม่อาจขายเวลาโฆษณาได้ แต่สามารถมีผู้สนับสนุนรายการได้ ส่วนความบันเทิงทางเสียงเพลงที่สอดแทรกในรายการนั้น กระทำขึ้นเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินมากกว่าจะเพื่อประชาสัมพันธ์ของค่ายเพลง รายการวิทยุชุมชนจึงแตกต่างจากรายการบันเทิงทั่วไป การดำเนินรายการอาศัยเงินทุนที่ได้จากการบริจาค หรือการร่วมระดมทุนภายในท้องถิ่นเป็นหลัก

3. การมีโครงสร้างเชิงประชาธิปไตย (democratic structure) หมายถึงการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ซึ่งเกณฑ์ประการสุดท้ายนี้อาจเป็นไปได้ยากใน

ประเทศไทย เพราะอำนาจการตัดสินใจยังอยู่ที่ผู้รับผิดชอบสถานีวิจัย เช่น ผู้อำนวยการสถานี เป็นต้น บรรยากาศประชาธิปไตยจึงอาจเกิดขึ้นในระดับหนึ่ง เช่น ชุมชนร่วมตัดสินใจและร่วมแบ่งภาระหน้าที่ในการผลิตรายการ ขณะที่ผู้อำนวยการสถานียังเข้ามาควบคุมและตรวจสอบรายการก่อนออกอากาศ เป็นต้น ในการพิจารณาว่ารายการใดเป็นรายการวิทยุชุมชนโดยอาศัยเกณฑ์ประชาธิปไตยจึงอาจต้องพิจารณาที่มาของรายการ วิธีการดำเนินรายการ การคัดเลือกและกำหนดประเด็น เป็นต้น

หลักการของวิทยุชุมชนเน้นการส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพของประชาชนในการดำเนินบริการสื่อ กระจายเสียง กล่าวคือ เป็นสื่อกระจายเสียงที่ชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของ มีการดำเนินบริการ บริหารจัดการ และตรวจสอบกันเองในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด โดยวิทยุชุมชนเป็น รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่นและมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารที่สนองตอบความต้องการอันหลากหลายของปัจเจกบุคคลที่รวมตัวกันเป็นชุมชน รวมทั้ง เชื่อมโยงสมาชิกของชุมชนผ่านทาง การแลกเปลี่ยน ความรู้และทัศนคติ การสร้างความเข้าใจ ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนา ให้ชุมชนเข้มแข็งยิ่งขึ้น ดังนั้น รูปแบบการดำเนินการบริการดังกล่าว จึงเป็นการบริการ สาธารณะ ไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจการค้า หรือผลประโยชน์อื่นใด โดยถือเป็นกระบวนการทางการสื่อสารหนึ่งในลักษณะของการมีส่วนร่วม

จุมพล รอดคำดี (2548ก: 24) กล่าวถึงหลักการสำคัญของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางขององค์กรยูเนสโก คือ การเข้าถึงสื่อ (access) คือ การเข้าถึงตั้งแต่การฟัง การแสดงความคิดเห็น ความต้องการต่อรายการทั้งด้านการจัดการ การจัดการ การผลิตรายการ ไปจนถึงการมีส่วนร่วมเข้าไปจัดทำ ในสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อตนเอง

การมีส่วนร่วม (participation) คือ ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วม หรือ มีโอกาสเข้าร่วม ได้ทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มคิด ไปจนถึงการผลิต การจัดการการจัดการด้วยตนเอง (self-management) คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตนเอง ตามวิธีทางกระบวนการประชาธิปไตย คือ ชุมชนมีอำนาจตัดสินใจตั้งแต่เริ่มคิด วางแผน ไปจนกระทั่งการกำหนดนโยบาย การบริหาร และการลงมือผลิตสื่อด้วยตนเอง

อนึ่ง การบริหารจัดการด้วยตนเองต้องกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในขณะที่การเข้าถึงสื่อและ การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร มีความเป็นไปได้มากกว่าและสามารถทำได้ง่ายกว่า ดังนั้น รศ.จุมพล จึงยึดหลักการแบ่งระดับความเป็นวิทยุชุมชนขององค์กรยูเนสโกไว้เป็น 6 ระดับ ได้แก่

ระดับที่หนึ่ง ผู้จัดรายการของ/ในสถานี นำข้อมูลที่สมาชิกชุมชนแจ้งมานำเสนอ ในลักษณะ การประกาศสาธารณะหรือการบริการชุมชน

ระดับที่สอง สถานียังคงเป็นเจ้าของ ดูแลการจัดการผลิต และการนำเสนอ แต่ กำหนดกรอบ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและ/หรือการนำเสนอเนื้อหา ในบางรายการ เช่น การรายงานสภาพการจราจร

ระดับที่สาม ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการเป็นเจ้าของรายการ การบริหาร รายการ การกำหนดเนื้อหาและวิธีการนำเสนอรายการ โดยการทำงานในรูปคณะกรรมการ ส่วน สถานียังเป็นของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของ บุคลากรสถานี ทำหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษาด้านระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และอำนวยความสะดวกในการผลิตและการออกอากาศ

ระดับที่สี่ สถานียังคงเป็นของหน่วยงานรัฐ งบประมาณมาจากรัฐและการบริจาค แต่ ตัวแทน กลุ่มต่างๆ ในชุมชนที่เป็นอาสาสมัครเข้ามาบริหารสถานีและดำเนินการด้านรายการ โดยมี เจ้าหน้าที่สถานี คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ

ระดับที่ห้า ประชาชนในชุมชนรวมตัวกัน ยื่นขอคลื่นความถี่จากรัฐและลงทุนจัดตั้ง สถานีวิทยุ เป็นของชุมชน มีการบริหารในรูปคณะกรรมการทำหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุม การบริหาร จ้างมืออาชีพทำงานในการจัดการสถานี การจัดและผลิตรายการ ส่วนงานธุรการ มีทั้งที่เป็นพนักงานและอาสาสมัคร

ระดับที่หก ประชาชนรวมตัวกันจัดตั้งและยื่นขอใบอนุญาตเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ เช่นเดียวกับระดับห้า แต่การดำเนินงานของสถานี ตั้งแต่ระดับกรรมการไปจนถึงเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน ล้วนเป็น อาสาสมัครทั้งสิ้น แต่ได้รับความช่วยเหลือหรือร่วมมือในการพัฒนาทักษะ จากหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานวิชาการ อย่างไรก็ดีตาม ในระยะเริ่มต้น ภาครัฐอาจมีบทบาทในการ เป็นพี่เลี้ยงให้กับชุมชน หรือให้ ความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนและเตรียมความพร้อม โดยกำหนด ระยะเวลา ที่เหมาะสมในการถอนตัวให้ ชุมชนได้เข้ามาดำเนินการตามหลักการอย่างแท้จริง คือ เพื่อชุมชน โดยชุมชนของชุมชน

วิทยุชุมชน มีหลักการที่สำคัญคือทำโดยคนในชุมชน เพื่อชุมชน โดยชุมชน เมื่อเป็น เช่นนี้ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้ฟังรายการควรจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มี ศิลปะในการถ่ายทอดสู่ผู้ฟัง โดยเฉพาะแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้นหากมีการถ่ายทอดอย่างถูกต้อง ก็จะนำสู่การปฏิบัติในเวลาต่อมา เพราะแนวคิดดังกล่าวสามารถปรับใช้ได้กับประชาชนทุกระดับ และเมื่อได้เริ่มลงมือปฏิบัติก็จะเป็นพื้นฐานของการสร้างชุมชนเข้มแข็ง อันจะส่งผลต่อสังคมแห่ง คุณภาพต่อไป

แนวคิดวิทยุกระจายเสียง

เสรี วงษ์มณฑา (2542: 151, 299) กล่าวถึงคุณลักษณะของสื่อวิทยุกระจายเสียงไว้ว่า วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมในกลุ่มผู้รับสารพอสมควร ด้วยคุณลักษณะพิเศษที่แตกต่างและเป็นข้อได้เปรียบหลายประการคือ

1. วิทยุกระจายเสียงสื่อสารโดยถ่ายทอดเสียงที่รับฟังได้ในทันที ความมีเสน่ห์ของเสียงผู้ประกาศหรือผู้ดำเนินรายการจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะปกติคนทั่วไปมักรับฟังเสียงที่ตนชื่นชอบเป็นประจำ แม้จะไม่เคยรู้จักรูปร่างหน้าตาของผู้พูด
2. การผลิตรายการสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อย ในกรณีที่มีเรื่องด่วน ก็ออกอากาศได้ในช่วงรายการข่าวและยังสามารถเผยแพร่ได้บ่อยครั้งตามต้องการ
3. ประชาชนสามารถซื้อหาเครื่องรับวิทยุได้ไม่ยาก เนื่องจากราคาไม่แพงและรายการวิทยุก็สามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงคนที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ด้วย

4. เนื้อหารายการสามารถแปลถ่ายทอดออกอากาศได้เป็นหลาย ๆ ภาษาตามความเหมาะสมกับกลุ่มประชาชนเป้าหมาย ซึ่งอาจมีภูมิภาษาในท้องถิ่น ภูมิภาคต่าง ๆ กันและอาจจะประสบความสำเร็จในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นก็เป็นไปได้เช่นกัน

ข้อดีของสื่อวิทยุ เป็นสื่อที่เคลื่อนย้ายได้ไกล ไม่ว่าจะนำวิทยุไปที่ใดก็ได้ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่เหมือนสิ่งเสพติด คือคนที่ฟังรายการวิทยุรายการใดแล้วก็มักจะมีการติดตาม ทำให้เป็นสื่อที่สามารถสร้างความถี่ได้ อาจจะติครายการหรือติดใจนักจัดรายการวิทยุ วิทยุสามารถสร้างจินตนาการได้มาก โดยการใช้เสียงประกอบ เช่น เสียง แตรรถ เสียงน้ำตก เสียงนกกร้อง มักจะเป็นสื่อที่สร้างจินตนาการทำให้การเรียนรู้ข้อความจากวิทยุนั้น มีลักษณะเป็นการเรียนรู้การปฏิบัติ (active learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้ต้องมีบทบาท จึงทำให้เมื่อเรียนรู้ไปแล้วสามารถจดจำได้ดี เพราะไม่ได้ฟังอย่างเดียว ต้องติดตามด้วย วิทยุสามารถสร้างความเป็นกันเองกับผู้ฟังได้อย่างดี เนื่องจากเป็นเสียงของการสนทนา (conversational tone) แทนที่จะเป็นเสียงประกาศ (announcement tone) ซึ่งจะทำให้ประชาสัมพันธ์ดูเป็นกันเอง คู่ใจกับผู้บริโภคมากกว่า

รุ่งรัตน์ ชัยสำเริง (2543: 151-165) กล่าวถึงรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการประชาสัมพันธ์ ว่า นิยมผลิตรายการในรูปแบบหลัก ๆ ดังนี้

1. รายการสารคดี อาจนำเสนอได้ทั้งสารคดีสั้นและสารคดียาว ขึ้นอยู่กับเวลาของรายการ เหมาะสำหรับเล่าเรื่องราวที่ชวนติดตาม และต้องการให้มีสีสัน เพื่อให้ผู้ฟัง เกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมด้วย นอกเหนือจากการให้ข้อมูลที่น่าสนใจ

2. รายการบทความ ในการประชาสัมพันธ์ มักนิยมจัดทำรายการบทความเชิงแนะนำอย่างสั้น เพื่อมุ่งให้ความรู้ใหม่ ๆ แก่ผู้ฟังเป็นหลัก

3. รายการพุด เป็นรายการเชิงสนทนา ซึ่งสามารถให้ทั้งความรู้และความบันเทิงแก่ผู้ฟัง แต่มีข้อแม้ว่าผู้ดำเนินรายการจะต้องมีทักษะในการพุดดำเนินรายการอย่างน่าสนใจจึงจะสามารถดึงดูดผู้ฟังได้

4. รายการสัมภาษณ์ เป็นรูปแบบรายการที่นักประชาสัมพันธ์อาศัยเป็นช่องทางสื่อสารได้ดีในบางโอกาสพิเศษ แต่อาจไม่คล่องตัวในการออกอากาศเป็นวาระประจำ

วิธีการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการประชาสัมพันธ์

การนำเสนอที่น่าสนใจ อาศัยการเลือกใช้และผสมผสานองค์ประกอบ 3 อย่างในรายการให้มีความกลมกลืนกันดังนี้

1. เพลงประกอบรายการ มีสองแบบได้แก่ เพลงประจำรายการ (title music) เป็นเพลงประจำรายการทุก ๆ ตอน ซึ่งใช้เปิดตอนต้นสำหรับนำเข้าสู่รายการและเปิดตอนท้ายสำหรับปิดรายการ ปกติจะใช้เวลาเปิดช่วงละ 15-20 วินาที อย่างไรก็ตามหากเป็นรายการวิทยุขนาดสั้น เช่น ความยาว 1 นาทีก็ไม่ควรเปิดเพลงประจำรายการ แต่ควรปรับรูปแบบให้ใช้เวลาในการเปิดปิดรายการเพียงสั้น ๆ โดยอาศัยจึงเกิดประจำรายการแทน

เพลงค้นรายการ ใช้เปิดค้นการพุดของผู้ประกาศในแต่ละช่วง เพื่อพักรายการ โดยอาจเป็นช่วงละ 8-10 วินาทีแล้วปิดหรือลดเสียงลงคลอเสียงผู้ประกาศ

2. บทเกริ่นนำเข้าสู่รายการ อาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้ พุดถึงสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้ฟัง พุดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ฟัง ใช้เสียงประกอบ ใช้เทคนิคละครวิทยุ ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ VOX POP และยกคำขวัญหรือบทกลอนสั้น ๆ ขึ้นมาเกริ่น

3. ภาษาและลีลาการพุด ผู้เขียนบทจะต้องใช้ภาษาการสนทนาใช้กับการพุดคุยอย่างสุภาพและละเว้นการใช้ศัพท์เฉพาะที่ไม่จำเป็น ส่วนผู้ประกาศก็ต้องรู้จักการใช้น้ำเสียงและจังหวะลีลาการพุดที่ชวนให้ติดตาม

นอกเหนือจากองค์ประกอบข้างต้นแล้ว ผู้สร้างสรรค์บทต้องไม่ละเลยการตั้งชื่อเรื่องหรือชื่อตอนที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้ฟังจะได้ตั้งใจรอติดตามฟังรายการด้วย

แนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหาได้มีนักวิชาการและนักทฤษฎีให้แนวคิดไว้อย่างหลากหลาย แต่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2541: 319-332) สรุปได้คือ

1. การถ่ายทอดเนื้อหาแนววัฒนธรรมศึกษา ซึ่งมีหลักการสำคัญของการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

- 1.1 ตัวบทนั้นจะถูกผลิตมาพร้อมกับผู้อ่าน (เมื่อมีผู้อ่านจึงมีตัวบท)
- 1.2 การใส่รหัสในตัวบทนั้นอาจมีได้อย่างหลากหลาย
- 1.3 ในแต่ละตัวบทนั้นบรรจุความหมายที่หลากหลาย (polysemic) จึงอ่านได้
- 1.4 หลายความหมาย
- 1.5 ตัวบทต่าง ๆ มักใช้เชื่อมโยงต่อกัน (intertextuality)
- 1.6 ตัวบทจะใช้รูปแบบการเล่าเรื่องที่ต่าง ๆ กัน
- 1.7 ตัวบทนั้นอาจจะมีทั้งที่เป็นเรื่องจริงและเป็นเรื่องแต่งขึ้น (fiction)

2. การวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้ทฤษฎีสารสนเทศ นำมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อ คือ

วิธี เช่น

- 2.1 การวัดคุณลักษณะด้านสารสนเทศ (informativeness) สามารถทำได้หลายวิธี เช่น
 - 2.2.1 วัดจำนวน ปริมาณ ข้อเท็จจริง ที่มีอยู่ในเนื้อหา
 - 2.2.2 การวัดความหนาแน่น ได้แก่การวัดสัดส่วนของประเด็นทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในเนื้อหาที่ศึกษา
 - 2.2.3 การวัดความกว้างขวาง หมายถึงจำนวนของประเด็นต่าง ๆ ที่พบโดยดูเทียบสัดส่วนที่น่าจะเป็นไปได้
 - 2.2.4 การวัดความลึกซึ้ง ได้แก่ จำนวนข้อเท็จจริงที่สามารถจะช่วยให้เข้าถึงเบื้องลึกของประเด็นต่าง ๆ ได้

2.2 การวัดความน่าอ่านหรือความยากง่ายในการอ่าน เนื่องมาจากวิธีการเขียน (readability) เป็นมิติเชิงคุณภาพอีกอย่างหนึ่งของข่าวสาร หลักการวัดนั้นวางอยู่บนแนวคิดที่ว่าข่าวที่น่าอ่านหรืออ่านได้ง่าย คือข่าวที่มีลักษณะดกย่ำช้าทวนเนื่องจากข่าวที่มีสารสนเทศไม่มากนักจะง่ายต่อการอ่านและทำความเข้าใจ

2.3 ความหลากหลาย (diversity) ในกรณีของรายงานข่าว การวัดความหลากหลายอาจจะเห็นได้ง่าย ๆ ตั้งแต่การพิจารณาว่า ในเนื้อหาของข่าวนั้นได้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายเสนอและฝ่ายค้านมาแสดงความคิดเห็นหรือเปล่า ในงานวิจัยเพื่อวัดความหลากหลายบางชิ้นได้ใช้วิธีคำนวณสัดส่วนระหว่าง จำนวนของประเด็นหัวข้อเปรียบเทียบกับ ปริมาณความถี่ที่แต่ละหัวข้อได้รับการนำเสนอ

2.4 การไหลของสารสนเทศ (information flow) มีวิธีการหลายวิธีการที่ใช้วัดการไหลของสารสนเทศ และเพื่อหลายเป้าหมายประสงค์ เช่น อาจจะมีการตั้งคำถามว่าการไหลของสารสนเทศนั้นเป็นไปแบบทางเดียวหรือสองทาง หรือมีสารสนเทศอะไรบ้างที่ไหลไปสู่ผู้รับสาร วิธีการหนึ่งที่นิยมใช้กัน คือ การใช้ถ้อยคำเป็นหน่วยการวัด เช่น ระบุว่า ประชาธิปไตย ความขยันขันแข็ง ความซื่อสัตย์ เป็นต้น เพื่อจะสามารถวัดสารสนเทศที่อยู่ในสื่อทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็น ข่าว สารคดี เพลง ละคร เกมโชว์ เป็นต้น

สรุปหลักการสำคัญ ๆ ของการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยทฤษฎีสารสนเทศได้ดังนี้

1. การสื่อสารจะถูกนิยามว่า เป็นการถ่ายทอดสารสนเทศจากผู้ส่งไปยังผู้รับ (ที่เป็นปัจเจก)
2. เนื้อหาของสื่อก็คือ ตัวเนื้อหาของสารสนเทศนั้น
3. สารสนเทศมีคุณสมบัติสำคัญคือสามารถลดความไม่แน่นอนได้
4. คุณภาพของสารสนเทศและคุณลักษณะต่าง ๆ ของสารสนเทศนั้นสามารถจะวัดได้

จากแนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหาที่กล่าวมาข้างต้น การถ่ายทอดแนววัฒนธรรมศึกษา จะสามารถถ่ายทอดเนื้อหาโดยเฉพาะความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมกับท้องถิ่น ขณะเดียวกันการวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้ทฤษฎีสารสนเทศ สามารถที่จะวัดคุณภาพการจัดรายการได้ ขณะที่การถ่ายทอดด้วยถ้อยคำง่าย ๆ จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจง่ายขึ้น ประกอบกับวิธีการการไหลของสารสนเทศที่วัดจากถ้อยคำที่ใช้จะสามารถวัดและวิเคราะห์เนื้อหาได้

แนวคิดการวิเคราะห์ผู้รับสาร

ผู้รับสารถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการสื่อสาร นอกจากผู้ส่งสาร เนื้อหาสารและช่องทางการสื่อสาร ดังนั้น เพื่อที่จะทำความเข้าใจกับแนวทางต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ผู้รับสารและจะได้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมแนวคิดและทัศนะการวิเคราะห์ผู้รับสารดังนี้

1. ผู้รับสารที่เน้นผลกระทบที่สื่อ สามารถก่อให้เกิดแก่ผู้รับสารที่มีลักษณะเป็นมวลชน (mass) ทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังการวิจัยแบบนี้คือ ทฤษฎีผลกระทบ (impact study) ที่เชื่อในพลังอำนาจของสื่อที่มีพฤติกรรมของผู้รับ และมองผู้รับสารในฐานะมวลชนที่ passive เชื่อฟังและเชื่อถือในข่าวสารของสื่อ

2. แนวทาง use and gratification นั้น แม้จะให้ความเข้าใจในเรื่องผู้รับสาร แต่เมื่อหน่วยการศึกษาเป็นเพียงปัจเจกบุคคลแต่ละคน ก็ย่อมไม่มีประโยชน์ในแง่ของการหาระบบแบบแผน (pattern) ดังนั้นในระยะต่อมา จากทฤษฎีเรื่อง social differentiation ที่กล่าวว่าบุคคลที่มารวมกลุ่มกันด้วยเกณฑ์ต่าง ๆ กัน เช่น อายุ เพศ ภูมิฐานะ การศึกษา ระดับรายได้ แม้แต่วิถีการใช้ชีวิต (life style) อันหมายถึงพฤติกรรมการใช้และการบริโภคสินค้า (consuming behaviors) จะมีคุณลักษณะบางอย่างร่วมกัน ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสาร ดังนั้น จึงเกิดแนวทางการศึกษาผู้รับสารตามคุณสมบัติของประชากร (demographic categories) หรือตามลักษณะของวิถีชีวิต (lifestyle) หรือช่วงจังหวะชีวิต (life cycle) กาญจนนา แก้วเทพ (2547: 206-233)

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสาร สื่อ และบริบทของการรับสาร ทำได้ในหลายลักษณะ เช่น ศึกษาบริบทของการรับสื่อบางชนิดเป็นพิเศษ บริบทของการรับสื่อ แบบแผนการใช้สารของผู้รับที่แปรเปลี่ยนไปตามจังหวะของชีวิต

นอกจากนั้น Lull (1982: 29 อ้างใน กาญจนนา แก้วเทพ (2547: 212) ได้ประมวลการใช้ประโยชน์จากสื่อในทางสังคม (social uses of media) ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของสื่อที่เลือกใช้ เช่น

ด้านการจัดวางโครงสร้างในชีวิตประจำวัน ปัจจุบันเราเริ่มต้นชีวิตด้วยการเปิดฟังวิทยุ ตั้งแต่ตื่นนอน อ่านหนังสือพิมพ์ในระหว่างอาหารเช้า ดูข่าวโทรทัศน์ในระหว่างอาหารเย็น และดูละครโทรทัศน์ก่อนเข้านอน สื่อมวลชนแต่ละชนิดช่วยวางตารางชีวิตประจำวันของเราให้เป็นไปอย่างปกติ

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง เรื่องราวจากสื่อมวลชนจะเป็นวัตถุดิบสำหรับการสนทนาพูดคุยกับเพื่อนฝูงเพื่อรักษามิตรภาพความสัมพันธ์เอาไว้ (social cement) ดังที่ปรากฏว่าผู้ชายหลายคนต้องดูละครโทรทัศน์เพื่อสามารถเข้าร่วมวงสนทนากับเพื่อนร่วมงานหญิงได้

เพื่อเพิ่มการติดต่อหรือเพื่อหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่น การใช้สื่อโทรทัศน์ภายในครอบครัว โอกาสของการดูโทรทัศน์ร่วมกันของสมาชิกภายในครอบครัวจะเป็นการเพิ่มบรรยากาศของการกระชับความสัมพันธ์ของครอบครัว แต่ในบางเงื่อนไขหากสมาชิกแต่ละคนมีเครื่องรับโทรทัศน์ในห้องนอนของตัวเอง บรรดาลูกสาวลูกชายวัยรุ่นก็อาจใช้โอกาสการดูโทรทัศน์ตามลำพังในห้องนอน เพื่อหลีกเลี่ยงภาพปะกับพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่

เพื่อการเรียนรู้ทางสังคม โดยสามารถรักษาระยะห่าง (keep distance) และผู้เรียนมีความปลอดภัย ตัวอย่างเช่น ผู้ชมที่ในชีวิตจริงต้องประสบกับปัญหารักสามเส้า สามารถดูบทเรียนจากตัวเอกในละครโทรทัศน์ได้ว่าถ้าเลือกทางออกแบบต่าง ๆ กันจะได้ผลอย่างไรบ้าง ผู้ชมที่มีชีวิตปกติธรรมดาสามัญมีโอกาสจะได้เรียนรู้รายละเอียดของประเด็นอ่อนไหวทางสังคม เช่น วิธีการใช้ยาเสพติด จากภาพยนตร์เรื่องเสียดาย การใช้ชีวิตของผู้เป็นโรคเอดส์จากรายการสารคดีทางโทรทัศน์ ชีวิตผู้ต้องขังในเรือนจำจากรายการ variety show

เพื่อเพิ่มสมรรถภาพในการควบคุมสถานการณ์ เช่น การได้รู้ข่าวสารก่อนผู้อื่น ทำให้เตรียมรับสถานการณ์ได้ดี มีงานวิจัยพบว่า สำหรับผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งกำนันจะมีการใช้สื่อมวลชนทุกประเภทอย่างมาก เพื่อรักษาสถานภาพของผู้นำทางความคิดเอาไว้

จากแนวคิดทศนะ ความสัมพันธ์ต่าง ๆ รวมถึงการใช้ประโยชน์ทำให้บุคคลจะพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามขั้นพัฒนาได้ 9 ขั้นดังนี้

Need Driven

ขั้นที่ 1 Survivor มีค่านิยม ใช้ชีวิตแบบเอาชีวิตให้อยู่รอดไปวันต่อวันก็พอใจแล้ว

ขั้นที่ 2 Sustained ก้าวขึ้นมาจากขั้นเอาชีวิตรอดให้เป็นการมีอยู่อย่างค่อนข้างมั่นคง

ถาวรยาวนาน

Outer Directed

ขั้นที่ 3 Belonging ใช้ชีวิตเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง

ขั้นที่ 4 Emulator ก้าวออกไปให้ได้รับการยอมรับ (อาจจะในฐานะผู้นำ) ของสังคม
ระดับกว้างขึ้นกว่าเดิม

ขั้นที่ 5 Achiever ประสบความสำเร็จ เป็นผู้นำและมีอำนาจเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

Inner Direct

ขั้นที่ 6 I-am-Me เริ่มหมุนเปลี่ยนจากที่ใช้ชีวิตโดยถือเอาคนอื่นเป็นสำคัญ มาสู่การแสวงหาตนเอง และถือเอาตนเองเป็นหลัก

ขั้นที่ 7 Experiential เริ่มใช้ชีวิตแบบทดลองให้แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ เพื่อมุ่งสู่ประสบการณ์ภายในตนเองให้ลุ่มลึกและกว้างขวางขึ้น

ขั้นที่ 8 Societally Conscious เริ่มใช้ชีวิตแบบเน้นประเด็นปัญหาสังคมเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตทางวัตถุ

Combined Direct

ขั้นที่ 9 Integrated ผสมผสานทั้งจากการดูคนอื่นและการพิจารณาตัวตนภายใน เพื่อให้สัดส่วนที่เหมาะสมลงตัวที่สุด Mitchell (1983: 29 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2547: 222) อย่างไรก็ตาม การแสวงหาข่าวสารของผู้รับสารให้ตรงกับความต้องการของคนมีข้อค้นพบที่น่าสนใจบางประการ เช่น ข่าวสารมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตให้เป็นไปได้อย่างราบรื่น หากมนุษย์ต้องเปลี่ยนสถานะแวดล้อมหรือต้องตกอยู่ในสถานะที่ไม่แน่นอน ความต้องการข่าวสารก็จะเพิ่มมากกว่าปกติ ตัวอย่างเช่น คนที่อพยพโยกย้ายไปยังที่ใหม่ ๆ หรือในกรณีต้องอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย และ Atkin (1973: 93 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2547: 225) กล่าวว่าบุคคลที่ยังเปิดรับข่าวสารและมีทักษะในการแสวงหาข้อมูลมากเท่าใด ก็จะมีความรู้และเท่าทันสถานะแวดล้อมมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ขณะที่ Schramm (1973: 145 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2547: 225) สรุปหลักทั่วไปของการเลือกแสวงหาข่าวสารว่าจะเป็นตามหลักที่ใช้ความพยายามให้น้อยที่สุด (effort required) แต่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ได้ตั้งใจ (expectation of reward)

ส่วนปัจจัยกำหนดการใช้สื่อของผู้รับสารสิ่งที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมของผู้รับสาร ดังนั้นการคิดค้นกิจกรรมและสร้างกลไกเพื่อจะเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมของผู้รับสารกับรายการที่ผู้จัดรายการกำหนดขึ้น จึงมีความสำคัญ และเป็นปัจจัยที่ต้องพิจารณามากขึ้น

สรุปจากแนวคิดการวิเคราะห์ผู้รับสารถือว่าผู้รับสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการสื่อสาร ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารสื่อ และบริบทของผู้รับสารอย่างสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับสารเอง ประกอบกับการมีส่วนร่วมระหว่างผู้จัดรายการ หรือผู้ส่งสาร กับผู้ฟังหรือผู้รับสาร

แนวคิดการสื่อความหมาย

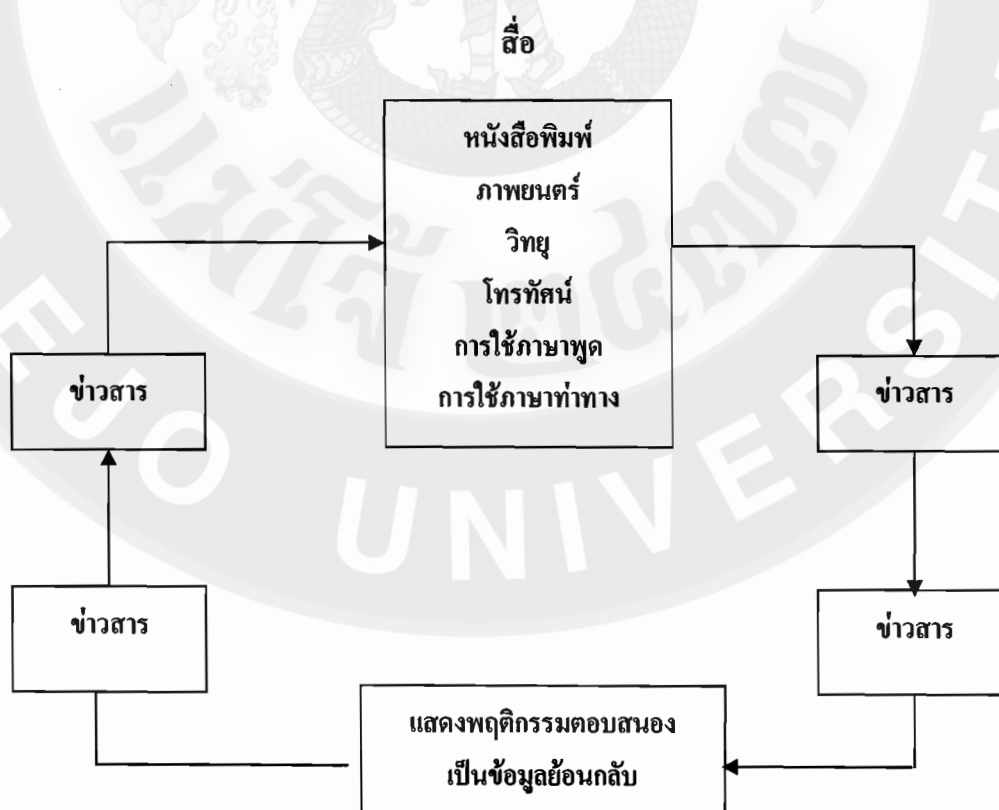
พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542: 65-69) กล่าวในเรื่องพฤติกรรมกลุ่ม ถึงเรื่องการสื่อความหมายสรุปได้ว่า การสื่อความหมายเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องใช้ในชีวิตประจำวันในการทำงานร่วมกัน เป็นเรื่องการของการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม เพื่อมุ่งหมายให้เกิดความรู้ ความเข้าใจตรงกันตามวัตถุประสงค์ การสื่อความหมายโดยทั่วไป นับเป็นกระบวนการของการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรื่องราว ข่าวสาร ตลอดจนความรู้สึนึกคิด ทักษะคติและอารมณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลต่อบุคคล (person to person communication) ระหว่างบุคคลกับกลุ่ม

(group communication) ทุกวันนี้การที่มนุษย์สามารถสร้างสรรค์อารยธรรมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ขึ้นมาได้ก็เพราะการสื่อความหมายนั่นเอง

องค์ประกอบของการสื่อความหมาย

กระบวนการในการสื่อความหมายจะต้องประกอบด้วย

1. ผู้ส่งสาร (sender) หมายถึงต้นแหล่งของข่าวสาร เช่น การเรียนการสอนในชั้นเรียน ผู้ส่งสารเช่น ครูผู้สอน สื่อมวลชน (หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์)
2. สารหรือเรื่องราวที่จะส่ง (message) คือข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ แนวความคิด สัญญาณ ทศนคติ ฯลฯ ที่ได้ถ่ายทอดออกไปโดยมีผลทำให้ผู้รับข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงไปทางใดทางหนึ่งภายหลังจากที่ได้รับข่าวสารนั้น ๆ
3. ผู้รับสาร (receiver) คือ ผู้รับข่าวสารที่ผู้ส่งได้ส่งมา เช่น ในชั้นเรียน ผู้รับสารคือนักเรียน หากเป็นเรื่องของการสื่อสารมวลชน ผู้รับสารหมายถึง ผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ชม
4. สื่อหรือตัวกลาง (media) คือสิ่งที่ช่วยถ่ายทอดความหมายเพื่อนำเรื่องราวไปสู่ผู้รับสาร ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องราวได้ถูกต้อง รวดเร็ว ได้แก่ ภาษา คำพูด สัญญาณต่าง ๆ ในทางสื่อสารมวลชน สื่อหมายถึงหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

ภาพ 1 แผนผังขั้นตอนการสื่อความหมาย

จากแผนผังขั้นตอนการสื่อความหมาย เริ่มต้นจากผู้ส่งจะส่งสารผ่านไปยังสื่อชนิดใดชนิดหนึ่งถึงผู้รับ เมื่อผู้รับได้ข่าวสารแล้วจะตีความข่าวสารนั้นแล้วแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมาซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลย้อนกลับ

วิเคราะห์กระบวนการในการสื่อความหมาย

ตาราง 1 วิเคราะห์กระบวนการในการสื่อความหมาย

องค์ประกอบ	กระบวนการ
ใคร (ผู้ส่งข่าว)	สร้างความใส่ใจ : ผู้รับสารจะสนใจ เมื่อผู้ส่งสารมีคุณลักษณะบางอย่าง เช่น มีตำแหน่ง ทำทางหน้าเชื่อถือ น่าไว้วางใจ ฯลฯ
ทำอะไร (สาร)	ทำให้เกิดการยอมรับสาร : ผู้รับสารจะเข้าใจ เมื่อสารนั้น ชัดเจน เคยมีประสบการณ์ พื้นฐานมาก่อน ถามเพื่อความกระจ่างชัด เข้าอารมณ์ มีเหตุผล ฯลฯ
กับใคร (ผู้รับสาร)	ทำให้เกิดการยอมรับสาร : ถ้าสารสอดคล้องกับความสนใจ ทำให้ผู้รับสารเกิดความมั่นใจ
ด้วยวิธีใด (ช่องทาง)	ทำให้จดจำได้นาน : ใช้คำง่าย สั้น ทำเป็นสัญลักษณ์ รูปภาพ ฯลฯ

การสื่อความหมายจะได้ผลดีเมื่อผู้รับสารสามารถเข้าใจเรื่องราวได้ตรงกับที่ผู้ส่งสารต้องการ ดังนั้นการจะให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องราวได้ถูกต้อง ผู้ส่งสารจึงต้องใช้วิธีการส่งหลายวิธีด้วยกัน เช่น การพูด การเขียน การใช้ท่าทางประกอบ และการอาศัยสื่อต่าง ๆ มาช่วยเสริม เป็นต้น นอกจากนี้ในการสื่อความหมายยังต้องคำนึงถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องอีก 2 ประการ คือ

1. ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ในการสื่อสาร ผู้ที่จะเป็นนักสื่อความหมายที่ดีจะต้องให้ความสนใจต่อปฏิกิริยาสะท้อนกลับเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการวัดผลว่าการสื่อความหมายของเรานั้นประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยสังเกตจากปฏิกิริยาในการโต้ตอบซักถามและสิ่งที่แสดงออกทางสีหน้า แววตา อากัปกิริยา ท่าทาง น้ำเสียง ฯลฯ ของผู้ฟัง สีหน้าที่

แสดงออกมานั้นอาจบ่งบอกถึงความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ความสนใจ การเบื่อหน่าย ฯลฯ ดวงตาอาจแสดงถึงความพอใจ หรือเข้าใจ สำหรับปฏิกิริยาตอบโต้ที่จะแสดงออกมี 3 แบบ คือ

- 1.1 เห็นด้วย (positive)
- 1.2 ไม่เห็นด้วย (negative)
- 1.3 เป็นกลาง (neutral)

2. อุปสรรคของการติดต่อสื่อสาร (barrier) หมายถึง สิ่งที่ขัดกันทำให้การสื่อความหมายไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสิ่งสำคัญหลายประการ เช่น

2.1 ทักษะการฟังของผู้รับฟังข่าวสารกับผู้ส่งสารไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความคิดเห็นขัดแย้งกัน ผลเกิดขึ้นก็คือการที่จะร่วมมือร่วมใจรับฟังข่าวสารอาจลดน้อยลงไป

2.2 ความสนใจของผู้รับสารกับผู้ส่งสารแตกต่างกันไปคนละทิศละทาง

2.3 การใช้คำพูดและภาษาที่ไม่ชัดเจนทำให้การเข้าใจเรื่องราวหรือเข้าใจความหมายคลาดเคลื่อนไป ผู้รับข่าวสารอาจแปลเจตนาหรือความหมายของผู้ส่งสารผิดไปจากความหมายเดิม

2.4 ความแตกต่างกันในภูมิหลัง (background) ของผู้ส่งสารกับผู้รับสารทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ พื้นฐานการศึกษา ตลอดจนความแตกต่างของขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ประเพณี มีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารและผู้ส่งข่าวสารแปลเจตนาที่ผิดกันได้

ระบบการสื่อความหมาย

สามารถแบ่งออกได้ 2 ระบบคือ

1. การสื่อความหมายทางเดียว (one –way communication) หมายถึงการติดต่อสื่อความหมายที่ผู้ส่งสารไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับข่าวสารได้ซักถามปัญหา หรือแสดงความคิดเห็น รวมทั้งไม่ได้เอาใจใส่ต่อการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ หรือข้อมูลย้อนกลับ (feedback)

2. การสื่อสารสองทาง (two – way communication) หมายถึงการติดต่อสื่อความหมายที่ผู้รับข่าวสารมีการสนองตอบ (response) มีปฏิกิริยาโต้ตอบ หรือข้อมูลย้อนกลับ (feedback) มายังผู้ส่งข่าวสาร มีการเปิดโอกาสให้ผู้รับข่าวสารได้ถามข้อสงสัยหรือเสนอแนะความคิดเห็นได้ด้วย

จากแนวคิดการสื่อความหมายจะเห็นได้ว่ากระบวนการสื่อความหมายมีองค์ประกอบสำคัญคือ ผู้ส่งสาร สาร หรือเรื่องราวที่จะส่ง ผู้รับสาร และสื่อหรือตัวกลาง จึงจะสามารถสื่อความหมายได้อย่างครบกระบวนการและสามารถกระตุ้นให้เกิดการแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมาจากผู้รับสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุภาวรรณ จรูญเมธา (2537: ค) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนสนใจรับฟังรายการข่าววิทยุในลักษณะสนทนาข่าว ศึกษาเฉพาะกรณี : รายการวิทยุเนชั่นนิวส์ทอล์ค พบว่า งานวิจัยในส่วนที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองตอบความสนใจ การนำไปใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของตน และแนวความคิดเรื่องการเลือกสรรข่าวสาร กล่าวคือ หากกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการรับฟังรายการฯ จะมีการแสวงหาข่าวสารมาก ทำให้มีความถี่ในการรับฟังรายการฯ มาก และหากกลุ่มตัวอย่างสามารถนำข่าวสารที่ได้รับจากการรับฟังรายการมากไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มาก และยังมีส่วนสัมพันธ์กับคุณลักษณะทางประชากรด้วย ตามแนวความคิดเรื่องการวิเคราะห์ผู้รับสาร และทฤษฎีกลุ่มสังคม (social categories theory) ทั้งนี้จะเลือกรับฟังในหัวข้อสนทนาน่าสนใจ และมีส่วนช่วยทำให้มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ เป็นคนทันสมัย

ปัญญา เป็นเพชร (2541: ค) ศึกษาเรื่องการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อรายการวิทยุที่ผลิตโดยศูนย์ผลิตรายการและข่าวกรมตำรวจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 23-30 ปี มีรายได้ประมาณ 5,000- 10,000 บาทต่อเดือน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และจำนวนมากกว่าครึ่งมีอาชีพข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานหรือลูกจ้างเอกชน กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวรับฟังรายการวิทยุที่ผลิตโดยศูนย์ผลิตรายการและข่าวกรมตำรวจ โดยมีพฤติกรรมการรับฟังดังนี้ ด้านความถี่ของการรับฟังอยู่ในระดับสูง เกือบทั้งหมดจะรับฟังรายการทุกวัน รับฟังที่บ้าน และส่วนใหญ่จะฟังโดยบังเอิญและติดตามฟังมานานในอัตราส่วนร้อยละที่ไม่เท่ากัน

จากการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุ การศึกษาและอาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับฟัง คือ ความถี่ในการฟัง ระยะเวลาที่รับฟัง สถานที่รับฟัง ลักษณะการรับฟังและเวลาที่รับฟังการผลิตรายการ นอกจากนี้พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับฟังรายการจากการผลิตของศูนย์ผลิตรายการและข่าวกรมตำรวจได้แก่ ลักษณะการรับฟัง คือ ฟังโดยตั้งใจ โดยบังเอิญ และฟังตามคนในครอบครัว

จากงานวิจัยที่ได้รวบรวมทั้งหมดพบว่าการดำเนินการจัดรายการจะต้องมีรูปแบบและวิธีการนำเสนอที่ทำให้คนสนใจ ซึ่งเป็นปัจจัยเงื่อนไขหนึ่งที่กำหนดให้ผู้รับฟังมีแนวความคิดเรื่องการเลือกสรรข่าวสารและการแสวงหาข่าวสารมารับฟัง หากสนใจมากและตรงกับความต้องการจะ

ส่งผลให้เกิดความถี่ในการรับฟังและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นำไปปฏิบัติใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้

Roger and Shoemaker (1971: 245 อ้างใน สมบัติ คำปาละ, 2537) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ
ของนวัตกรรมที่จะช่วยให้ได้รับการยอมรับเร็ว 5 ประการ คือ ความได้เปรียบ (relative advantage)
คือการที่ผู้ยอมรับนวัตกรรมมีความรู้สึกว่าการนวัตกรรมนั้นดีกว่า มีประโยชน์มากกว่าสิ่งเก่า หรือสิ่ง
ปฏิบัติแบบเดิม การวัดความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบนี้อาจวัดในแง่เศรษฐกิจ หรือวัดในแง่อื่น ๆ ก็
ได้ เช่น ความเชื่อถือของสังคม เกียรติยศ ความสะดวกในการปฏิบัติงาน เป็นต้น ความเข้ากันได้
หรือไปด้วยกันได้ (compatibility) คือการที่ผู้ยอมรับนวัตกรรมรู้สึกหรือคิดว่านวัตกรรมนั้นไป
ด้วยกันหรือเข้ากันได้กับค่านิยมที่เป็นอยู่ ประสพการณ์ในอดีต ตลอดจนความต้องการของผู้ยอมรับ
นวัตกรรมที่เข้ากับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมปัจจุบัน ไม่ได้ถูกยอมรับในระยะเวลา
อันรวดเร็วเหมือนนวัตกรรมที่เข้ากันได้กับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม การเข้ากันได้ของ
นวัตกรรมกับสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นจะทำให้ผู้ยอมรับนวัตกรรมรู้สึกมั่นใจว่าไม่ก่อให้เกิดความ
เสียหาย ทำให้นวัตกรรมมีความหมายสำหรับตัวเขามากขึ้น ความซับซ้อนและยุ่งยาก (complexity)
คือระดับของความยากง่ายตามสายตาหรือความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมาย ในการที่จะเข้าใจหรือในการ
ที่จะนำนวัตกรรมไปใช้ ความสามารถในการนำไปทดลองใช้ได้ (trial ability) คือการนำนวัตกรรม
ไปทดลองใช้ในปริมาณที่จำกัดได้ นวัตกรรมสามารถที่จะถูกแบ่งออกเป็นส่วนย่อยๆ เพื่อนำไป
ทดลองใช้ได้ จะช่วยลดความรู้สึกเสี่ยงต่อการเสียหายในการยอมรับของกลุ่มเป้าหมายให้น้อยลง
และความสามารถสังเกตเห็นผลได้ (operability) คือการที่ผลของนวัตกรรมสามารถเป็นที่สังเกตเห็น
ผลได้ ผลของนวัตกรรมบางชนิดสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย แต่บางชนิดสังเกตเห็นได้ยาก ด้วยเหตุนี้
นวัตกรรมที่มีส่วนเป็นรูปร่าง (material innovation) จึงถูกยอมรับง่ายกว่าและเห็นเร็วกว่านวัตกรรม
ที่มีส่วนเป็นเพียงความคิด (non-material innovation) เพียงอย่างเดียว

ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์รายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษากลุ่มผู้จัดรายการและผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยผู้วิจัยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ตอน คือตอนแรกเป็นการวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในรายการวิทยุชุมชน และตอนที่สองเป็นการวิเคราะห์การตอบสนองของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนหลังรับฟังรายการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เหตุผลที่เลือกดำเนินการวิจัยในพื้นที่ดังกล่าวคือ มีวิทยุชุมชนหลายสถานีที่มาจากทะเบียนเป็นจุดปฏิบัติการเรียนรู้ วิทยุชุมชน กับกรมประชาสัมพันธ์ ขณะที่ประชาชนในเขตเมืองมีความหลากหลายของกลุ่มคน หากมีการจัดกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องแนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้จัดรายการจะสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ

1. รายการวิทยุชุมชนที่จัดโดยผู้จัดรายการวิทยุที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 49 รายการ และรายการวิทยุชุมชนที่จัดโดยผู้จัดที่ไม่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง แต่ได้จัดรายการเผยแพร่เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 28 รายการ รวม 77 รายการ
2. ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 80 คน

กระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

จากผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงทั้งสิ้น 27 คน ซึ่งหลังจากเข้าร่วมกระบวนการฯ แล้ว มีผู้กลับไปจัดรายการเผยแพร่พระราชปณิญาของเศรษฐกิจพอเพียง 9 คน การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนี้ เดือน อินตะ (2552: 21) ได้พัฒนาโดยกระบวนการ playing learning and doing (PLD.) โดยนำกลุ่มผู้จัดรายการวิทยุชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม 7 กิจกรรม ประกอบด้วย

1. การบรรยาย เรื่อง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาบ่มเพาะเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาฐานศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคอกสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. ฐานแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ของนายมนูญ เทศนา
3. ฐานตัวอย่างการดำเนินชีวิตโดยนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ บ้านนายสุรัช มรกตวิจิตรการ ใช้พื้นที่ 3 งานครึ่ง ทั้งปลูกบ้าน เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา เพาะเห็ดและเป็นแหล่งเรียนรู้
4. สะท้อนตัวตนผ่านภาพวาดและการอธิบายภาพ
5. การเรียนรู้ผ่านภาพยนตร์ เรื่อง Not One Less
6. สร้างความประทับใจ มีความผูกพันและมั่นใจในเศรษฐกิจพอเพียง
7. เขียนคำ 1 คำ และอธิบายความหมาย เพื่อสรุปและประเมินผลของกระบวนการ
8. เรื่องความใส ๆ หัวใจพอเพียง เมื่อก่อนและหลังร่วมกระบวนการ

ข้อมูลพื้นฐานของผู้จัดรายการจำนวน 27 คนมีดังนี้ แบ่งเป็นเพศชาย 19 คน ในจำนวนนี้เป็นพระภิกษุ 5 รูป และเพศหญิง 8 คน อายุต่ำสุด 19 สูงสุด 73 ปี อายุเฉลี่ย 39.1 ปี ส่วนใหญ่คือ 17 คนจบการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาตรี ส่วนใหญ่คือ 19 คนมีประสบการณ์ในการจัดรายการน้อยกว่า 5 ปี อาชีพเดิมของนักจัดรายการได้แก่ ข้าราชการ ค้าขาย พระภิกษุ และนักศึกษา การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง จากโทรทัศน์ร้อยละ 51.9 มีการเผยแพร่เศรษฐกิจพอเพียงในรายการวิทยุโดยพูดแทรกในรายการมากที่สุดร้อยละ 63.0

ก่อนเข้าร่วมกระบวนการฯ ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนมีคะแนนความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงสูงสุด 97 ต่ำสุด 31 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.1 แต่หลังจากผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ผู้จัดรายการมีคะแนนสูงสุด 100 คะแนน คะแนนต่ำสุด 57 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.5 ขณะที่เนื้อหาความเรียงนั้น ก่อนเข้ากระบวนการฯ ผู้จัดรายการให้ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในมุมแคบ เช่น เรื่องการใช้จ่าย การประหยัด การออม แต่

หลังจากเข้ากระบวนการฯ ผู้จัดรายการเข้าใจหลักและเงื่อนไขของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น มีการอธิบายสภาพความเป็นจริงจากสิ่งที่ได้สัมผัสจากกระบวนการฯ

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

1. แบบวิเคราะห์เนื้อหารายการวิทยุชุมชนที่ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนจัด โดยการบันทึกรายการวิทยุ ถอดความเป็นตัวอักษร และวิเคราะห์โดยอาศัยตารางลงรหัส (coding sheet) ที่ผู้วิจัยออกแบบขึ้น ซึ่งตารางลงรหัสนี้ประกอบด้วย category system ต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏในรายการวิทยุชุมชน และการเปลี่ยนแปลงของเนื้อหา รูปแบบรายการ
2. แบบสัมภาษณ์เพื่อสอบถามข้อมูลจากผู้จัดรายการวิทยุชุมชน และผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการถ่ายทอด

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือในการวิเคราะห์เนื้อหา คือ ตารางลงรหัส ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีผู้ร่วมลงรหัสอีก 2 คน โดยจะทำการฝึกอบรมผู้ร่วมลงรหัสก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล และจะทำการทดสอบจริง (pilot study) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างย่อย (sub-sample) จากประชากรที่ศึกษา และทำความเข้าใจร่วมกันกับผู้ลงรหัส ทั้งนี้จะใช้สูตรการคำนวณของ Holsti ในการคำนวณค่า inter-coder reliability coefficient โดยใช้สูตรการคำนวณของ Holsti (อ้อมทิพย์ เหมรักษาวนิช แคมป์, ม.ป.ป: 8) ดังนี้

$$\text{Reliability} = \frac{2M}{N_1 + N_2}$$

M คือจำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสตัดสินใจตรงกัน N_1 คือจำนวนการตัดสินใจของผู้ลงรหัสคนที่ 1 และ N_2 คือจำนวนการตัดสินใจของผู้ลงรหัสคนที่ 2 และค่าที่ได้จากการวิเคราะห์ไม่ควรต่ำกว่า 0.75 เพราะหมายความว่าผลการลงรหัสครั้งนั้น ไม่มีความเชื่อมั่น

แบบสอบถามจะถูกปรับแก้และพัฒนาจนกว่าผลการทดสอบความเชื่อถือได้ตามวิธีข้างต้นมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของการวัดสูงกว่า 0.70 (บุญชม ศรีสะอาด, 2535: 175) จึงจะถูกนำไปใช้ในการจัดเก็บข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้มาจากการสอบถามผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนตามแบบสอบถามและการศึกษาหาข้อมูลในภาคสนาม
2. จากเทปรายการและการสุ่มฟังรายการวิทยุชุมชน
3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล สรุปผล และรายงานผลการวิจัย

เนื้อหาการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่วนของรายการ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
เพื่อรวบรวมข้อมูลของรายการที่ส่งออกไปผ่านสถานีวิทยุชุมชนเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ความถี่ในการจัดรายการ เนื้อหาสาระของรายการ รูปแบบการจัดรายการ และเวลาที่ออกอากาศ
2. ส่วนของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางด้านบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ในการรับฟังรายการวิทยุ
ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน เช่น การลดรายจ่าย การถ่ายทอดต่อ และพฤติกรรมในการใช้จ่ายเงิน
ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับฟังรายการวิทยุชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหารายการ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการลงรหัสของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทุกคน รวม 3 ชุดมาเปรียบเทียบกัน และตรวจสอบความ

ผิดพลาดของข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง แล้วให้ผู้ลงรหัสทั้ง 3 คนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด แล้วเลือกชุดนั้นไว้สรุปออกมาเป็นข้อมูลเพียงชุดเดียว จากนั้นจะนำข้อมูลไปคำนวณหาค่าเฉลี่ยร้อยละ แล้วจึงสรุปข้อมูล นำเสนอบรรยายแบบพรรณนา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม จะนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามและนำมาถอดรหัสโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (statistical package for the social sciences: SPSS/Window) ใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (percentage) เพื่อแจกแจงความถี่ ในการจัดลำดับชั้นของลักษณะบุคคล

2.2 ข้อมูลรายการที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งออกผ่านวิทยุชุมชนสถิติที่ใช้คือ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการกระจายของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูล

2.3 สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะในการเผยแพร่เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของผู้จัดรายการวิทยุชุมชน และผู้ฟังรายการ โดยแยกปัญหาและข้อเสนอแนะออกเป็นข้อ ๆ แล้วหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาการวิทยุชุมชน และการวิเคราะห์ผู้ฟัง ของการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์รายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษากลุ่มผู้จัดรายการและ ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหาการวิทยุชุมชน

การวิเคราะห์เป็นรายรายการ

รายการวิทยุชุมชนที่ศึกษา ทั้งหมดมี 77 รายการ เป็นรายการที่นำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็นสองส่วนคือรายการที่จัดโดยผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 49 รายการ และรายการที่จัดโดยผู้จัดรายการที่ไม่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 28 รายการ

ผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 27 คน แต่กลับไปจัดรายการเผยแพร่พระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแค่ 7 คน คิดเป็น ร้อยละ 33.33 ซึ่งอาจจะเป็นเพราะไม่มั่นใจว่าจะสามารถถ่ายทอดเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงได้ เข้าใจดี เนื่องจากระยะเวลาในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจสั้น หรืออาจจะเป็นเพราะระยะเวลาในการจัดและรูปแบบรายการที่จัดไม่เอื้ออำนวยต่อการบรรจุเนื้อหาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นสาระความรู้ลงในรายการ โดยจะพบว่าผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 3 คน คือ นงนุช ผดสวัสดี สุกิจ ภูทาสิน และสุกิติ วิเปลิยน ได้กลับไปเปิดช่วง รายการที่นำเสนอเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยจะมีการถ่ายทอดอย่างเป็นขั้นตอนและลงลึกในรายละเอียดพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้าน อีกทั้งแบ่งเวลาสำหรับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงยาวนานกว่าผู้จัดรายการที่ไม่ผ่านกระบวนการ บางรายการพบที่มีการนำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงถึง 60 นาที นั่นเพราะผู้จัดรายการมั่นใจในเรื่องที่จะนำเสนอ เนื่องจากผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาแล้ว

1. รายการที่จัดโดยผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง นงนุช ผดสวัสดี

รายการที่ 1 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุคสวัสดิ์ เวลาที่ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 31 สิงหาคม 2550 ระยะเวลาที่พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดได้นำเอกสารและบทความเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ในรายการ โดยได้หยิบยกสามห่วงสองเงื่อนไข และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาพูดคุย กล่าวถึงการดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง ไม่มาก ไม่น้อยเกินไป สมควรแก่ฐานะ ไม่เบียดเบียนคนอื่น ความมีน้ำใจกับคนอื่น การลงทุนที่ไม่เสี่ยง ไม่ต้องแบกภาระมาก ขณะเดียวกันได้พูดถึงการทำอะไรก็ตามต้องคำนึงถึงภูมิสังคม คำนึงถึงภูมิประเทศ สังคมของท้องถิ่น โดยได้มีการหยิบยกกรณีไปศึกษาดูงานบ้านเกษตรกรตัวอย่างหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริให้ผู้ฟังเห็นภาพ

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงอย่างครอบคลุมทั้งเรื่องสามห่วงสองเงื่อนไข และได้ลงลึกไปถึงหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีรายละเอียดปลีกย่อยที่ประชาชนสามารถน้อมนำไปปฏิบัติ เช่น การไม่เบียดเบียนผู้อื่น การดำเนินการใด ๆ ต้องคำนึงถึงภูมิสังคม เป็นต้น

รายการที่ 2 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุคสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลาที่ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 2 กันยายน 2550 ระยะเวลาที่พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

เปิดเพลงเฉลิมพระเกียรติ

ผู้จัดรายการได้กล่าวชักชวน รับสมัครคนฟังรายการเข้าร่วมโครงการออมเงิน ทำความดีถวายในหลวง อีกทั้งแจกหนังสือเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้ฟังด้วย

ผู้จัดรายการยังได้นำเรื่องน้ำคือชีวิต ในหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาพูดในรายการ โดยได้หยิบยกตัวอย่างโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีแนวพระราชดำริพัฒนาเป็นพื้นที่ตัวอย่างจำนวนมาก โดยยกให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงคำนึงถึงความต้องการของคนในท้องถิ่นและความเดือดร้อนของคนในท้องถิ่นก่อนดำเนินโครงการใด ๆ เสมอ โดยจะต้องมีการติดตามงานทุกระยะ

เนื้อหาและเพลงที่เปิดในรายการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน คุณธรรม และยังลงลึกไปถึงหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะทรงคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของประชาชนเป็นหลัก แบบค่อยเป็นค่อยไป และจะทรงติดตามงานทุกระยะ

รายการที่ 3 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุคสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลาที่ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 7 กันยายน 2550 ระยะเวลาที่พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้พูดถึงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำเอกสารมาอ่าน เป็นความรู้ทั่วไป นอกจากนี้ยังได้นำเสนอเรื่องพิธีทานก๋วยสลาก ซึ่งเป็นงานประเพณีในภาคเหนือ อันเป็นการอนุรักษ์เผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีไทย นอกจากนี้ยังได้พูดเรื่องประวัติศาสตร์การสร้างเมืองเชียงใหม่ ปลุกจิตสำนึกให้ผู้ฟังคำนึงถึงรกรากและบุญคุณของบรรพชน

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน ซึ่งเน้นหนักในเรื่องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมประเพณีโบราณ ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ

รายการที่ 4 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุคสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลาที่ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 23 กันยายน 2550 ระยะเวลาที่พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้เปิดรับสมัครสมาชิกทำความดีด้วยความพอเพียง ด้วยการออมเงินฝากธนาคาร พร้อมแจกหนังสือเศรษฐกิจพอเพียง และเปิดให้ผู้ฟังโทรศัพท์ร่วมรายการ แต่ไม่มีผู้ฟังโทรศัพท์ร่วมรายการ

ผู้จัดรายการยังได้พูดถึงเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยชี้ให้เห็นว่าหากไม่มีป่าแล้ว จะส่งผลให้น้ำแล้ง น้ำท่วม อีกทั้งเป็นต้นเหตุสำคัญของการเกิดภาวะเรือนกระจก อันเป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อน ภัยธรรมชาติเช่น ดินโคลนถล่ม ดังนั้นจึงควรหันมาให้ความสำคัญกับการปลูกป่า โดยได้ยกตัวอย่างวิธีการปลูกป่าที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงทดลองอย่างได้ผล นั่นคือปลูกให้เหมาะกับธรรมชาติ โดยดูภูมิสังคม ปลูกป่าทดแทนและใช้อย่างสมดุล

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน ที่ต้องมีการวางแผนเผื่ออนาคตด้วยความไม่ประมาท รู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน และรู้จักวางแผนการใช้จ่ายทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อความยั่งยืนในอนาคต ขณะเดียวกันได้ลงลึกไปถึงวิธีการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องการปลูกป่า และการปลูกป่าทดแทนอีกด้วย

รายการที่ 5 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุคสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลาออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 30 กันยายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดได้นำเอกสารความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาอ่านให้ผู้ฟังได้รับฟัง โดยวันนี้ได้พูดถึงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ และเปิดเพลงเทิดพระเกียรติ

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงแนวพระราชดำริเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าไม้ เช่น ปลูกป่าในใจคน ป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง ซึ่งนอกจากจะได้ไม้สำหรับใช้สอย ไม้เศรษฐกิจ แล้วยังสามารถอนุรักษ์ดินและน้ำด้วย

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน และความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้จัดได้ลงลึกในเรื่องหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้

รายการที่ 6 โดยนางนุช ผุศสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลาออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 2 ตุลาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้พูดเรื่องสามห่วง สองเงื่อนไข และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเผยแพร่ โดยอธิบายรายละเอียดของหลักความรู้ และคุณธรรมที่จะต้องควบคู่กัน ขณะที่หลักการทรงงานนั้น จะคำนึงถึงภูมิสังคม สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ ระบบนิเวศน์โดยรวม คำนึงถึงความต้องการของสาธารณชน พอประมาณ ระวังความคิดเห็นผู้อื่น เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม ดังจะเห็นได้ว่าแต่ละโครงการจะมีการทำประชาพิจารณ์ก่อนลงมือคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ ให้คิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

เนื้อหาของรายการดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และผู้จัดได้ลงลึกไปถึงหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งจะต้องคำนึงถึงภูมิสังคม และความต้องการของประชาชนเป็นหลัก ภายใต้อาณัติพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน โดยต้องมีความรู้และคุณธรรมด้วย

รายการที่ 7 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุศสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลาออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 13 ตุลาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้สอนให้หยุดพัฒนา หยุดกระตือรือร้น แต่สอนให้พอดี ไม่มาก ไม่น้อยเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีเหตุผล รอบคอบ เตรียมพร้อมเผชิญกับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ต้องรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต มีความขยันและอดทน

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทั้งเรื่องความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ความรู้และคุณธรรม

รายการที่ 8 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุศสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 28 ตุลาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้นำเอกสารความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ โดยนำรายละเอียดของเรื่องความรู้มาอธิบายให้ผู้ฟังพร้อมเผชิญกับผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มีความรู้และคุณธรรม มีความพอเพียงในการดำรงชีวิต สลับกับการเปิดเพลงเฉลิมพระบารมี

เนื้อหาของรายการดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงถ่ายทอดผ่านเสียงเพลง ขณะเดียวกันได้ลงลึกไปในรายละเอียดของความรู้ คุณธรรมและความพอประมาณด้วย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

รายการที่ 9 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุศสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 2 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที ผู้จัดรายการได้พูดถึงเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล และคุณธรรม

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้านเป็นการเสนอความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและคุณธรรม

รายการที่ 10 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุศสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 5 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้พูดถึงเรื่องสองเงื่อนไข ในเศรษฐกิจพอเพียง คือเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม นอกจากนี้ยังได้ยกตัวอย่างการไปศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ โดยเล่าถึงความเป็นมาของศูนย์ดังกล่าวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพัฒนาจากป่าแล้ง ดินเลว จนกระทั่งปัจจุบันประสบความสำเร็จ ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ประชาชนสามารถนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรได้ด้วย เป็นการเสนอความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

เนื้อหาของรายการดังกล่าวได้นำความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ ทั้งเรื่องคุณธรรมและความรู้ นอกจากนี้ยังได้ลงลึกไปถึงพื้นที่ตัวอย่าง ศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประชาชนสามารถไปดูตัวอย่างและนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

รายการที่ 11 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุสสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 11 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงทำสิ่งที่ยากให้ง่าย โดยใช้กฎธรรมชาติเป็นแนวทาง ซึ่งเป็นหลักคิดในการพัฒนาประเทศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย

เนื้อหาของรายการดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

รายการที่ 12 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุสสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา ออกอากาศ 11.00-12.00 น. 16 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้กล่าวถึงการเตรียมพร้อมสำหรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น โดยต้องดำรงกายได้เจือปน ใจ ความรู้และคุณธรรม ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ผู้จัดยังเชิญชวนให้ผู้ฟังเขียนจดหมายหรือโทรศัพท์ร่วมรายการ ตอบคำถามว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายว่าอย่างไร และมีลักษณะเด่นที่ประการ โดยมีรางวัลมอบให้ผู้ฟัง แต่ไม่มีผู้ฟังโทรศัพท์มาร่วมรายการ

เนื้อหาของรายการดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในเจือปน ใจความรู้ คุณธรรมและภูมิคุ้มกัน จะเห็นได้ว่าผู้จัดรายการได้พยายามจะให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในรายการ แต่ก็ไม่มีผู้ใดโทรศัพท์ร่วมรายการแม้แต่คนเดียว อาจจะเพราะผู้ฟังฟังแล้วไม่มีความคิดเห็นก็เป็นได้

รายการที่ 13 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุสสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 22 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

นำเอกสารเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ เรื่องการรู้ รัก สามัคคี การรวมกันเป็นหมู่คณะจะมีพลัง ด้วยการร่วมคิดหาวิธีการแก้ปัญหา รู้ปัญหา คำนึงเสมอว่าทำงานคนเดียวอาจจะไม่สำเร็จ ต้องร่วมมือกัน จึงจะแก้ปัญหาได้ลุล่วงด้วยดี

นอกจากนี้ยังได้พูดถึงความพอเพียง การผลิตสิ่งใด หากเกินกำลังก็แบ่งขาย ในที่ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก ทั้งนี้เศรษฐกิจพอเพียงยังรวมถึงการประพฤติดจากผลที่เกิดจากเหตุ ผลของ

การกระทำที่ดีจะส่งผลให้เกิดความสุข ขณะที่การสร้างฐานะนั้นต้องมีความพอดี รอบคอบ จึงจะยั่งยืน ด้านคุณธรรม เลือกรับในสิ่งที่ถูกต้องเท่านั้น

เนื้อหาของรายการสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้านทั้งเรื่องความรู้ทั่วไป เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม

รายการที่ 14 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุคสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 30 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้กล่าวว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชปรีชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต เพื่อให้เท่าทันและปรับตัวให้ทันกับโลกยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง โดยผู้จัดได้ตั้งคำถามให้ผู้ฟังร่วมสนุกว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร มีความหมายอย่างไร มีหลักการสำคัญอย่างไรบ้าง

เนื้อหาดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าผู้ดำเนินรายการได้พยายามหลายครั้งที่จะจัดกิจกรรมให้ผู้ฟังร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการ แม้จะมีรางวัลให้ แต่ก็ยังไม่มีกรร่วมรายการแต่อย่างใด

รายการที่ 15 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุคสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 6 ธันวาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการเล่าเรื่องการไปศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยได้กล่าวเชิญชวน แนะนำผู้ฟังให้ไปศึกษาแนวพระราชดำริ เพื่อนำกลับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

เนื้อหาดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งจุดประกายให้ผู้ฟังสนใจใคร่รู้ อันเป็นเงื่อนไขของความรู้ในเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

รายการที่ 16 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุคสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 11 ธันวาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง มาอ่านเผยแพร่ และเชิญชวนผู้ฟังตอบคำถามประจำสัปดาห์

เนื้อหาของรายการดังกล่าวจัดเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

รายการที่ 17 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุสสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา
ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 14 ธันวาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการพูดถึงการรู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์
ส่วนตัว โดยได้นำพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาอ่านเผยแพร่ พร้อมเปิด
เพลงเทิดพระเกียรติ และยังได้ตั้งประเด็นคำถาม หลักการของทางสายกลางเป็นอย่างไร ให้ผู้ฟัง
โทรศัพท์หรือเขียนจดหมายเข้ามาร่วมรายการ

รายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงคือ เป็นการนำความรู้เรื่อง
เศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ การมีเหตุมีผล และมีคุณธรรม

นอกจากนี้ผู้จัดยังได้พูดถึงเรื่องรายละเอียดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง คือไม่
สุดโต่ง ไม่เห็นแก่ตัว ขณะที่หลายคนยังขาดความเข้าใจเรื่องทฤษฎีใหม่ออย่างแท้จริง ซึ่งต้องศึกษา
อย่างรอบคอบว่าได้นำทฤษฎีใหม่มามีใช้อย่างแท้จริงในโครงการต่าง ๆ หรือไม่ ทั้งนี้ได้ตั้งประเด็น
คำถามในรายการ ว่า หลักการพึ่งพาตนเอง 5 ประการมีอะไรบ้าง

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นการเผยแพร่ความรู้
เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่

รายการที่ 18 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุสสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา
ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 25 ธันวาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้นำเอกสารเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมาอ่านเผยแพร่ สลับเปิดเพลง

เนื้อหาของรายการดังกล่าวเป็นการเผยแพร่ความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

รายการที่ 19 ติดตามความพอเพียง โดยนางนุช ผุสสวัสดิ์ ผ่านกระบวนการ เวลา
ออกอากาศ 11.00-12.00 น. วันที่ 30 ธันวาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้พูดถึงการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ซึ่ง
ประชาชนสามารถนำมาปรับใช้ทั้งกับตนเอง กับการทำงาน ธุรกิจ ทั้งระดับตนเอง ครอบครัว
ชุมชนและประเทศ โดยผู้ปฏิบัติต้องยึดถือภายใต้หลักสามห่วงสองเงื่อนไข มีความพอประมาณ มี
เหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้และคุณธรรม

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงคือการนำความรู้เรื่อง
เศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ แต่ไม่ได้ลงลึกไปในเนื้อหาใด

2. รายการที่จัดโดยผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง สุกิจ ภูทาสิน

รายการที่ 1 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ความถี่ 101.5 MHz. เวลาออกอากาศ 13.00 น. วันที่ 28 สิงหาคม ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 5 นาที

ผู้จัดได้นำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจากเอกสารมาอ่านในลักษณะเล่าให้ฟัง ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ๆ เป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติตนโดยนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

เนื้อหาของรายการดังกล่าวนับเป็นความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นความรู้ทั่วไปที่ผู้จัดได้พูดกว้าง ๆ และไม่ลงลึกในข้อมูล อาจจะเป็นเพราะไม่ได้ศึกษาเจาะลึก

รายการที่ 2 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00 น. วันที่ 30 สิงหาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 5 นาที

นำเสนอความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้เสนอนิยามของเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้ฟังได้เข้าใจด้วยภาษาง่าย ๆ

เนื้อหาดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ทราบถึงที่มาของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและความหมาย โดยผู้จัดไม่ได้ลงลึกในรายละเอียดด้านใดด้านหนึ่ง

รายการที่ 3 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00 น. วันที่ 1 ตุลาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้นำบทความเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาพูดในรายการ โดยกล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้กับคนทั่วไป

ข่าวเชรัลลูกโซ่ ขอให้ประชาชนอย่าหลงเชื่อ ให้ใช้สติ รู้จักยั้งคิด มีเหตุผล

ข่าวน้ำท่วม ผู้จัดได้ชี้ให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในสมัยโบราณ ที่จะทราบก่อนน้ำท่วมหรือก่อนฝนตกโดยสังเกตจากมดขนอาหารกักตุน หรือไต่ขึ้นที่สูง หรือฝูงนกที่บินกลับรัง นอกจากนี้ยังได้เชิญชวนให้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้จัดรายการยังได้พูดถึงลูก ควรฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ทุกคนหวังดีต่อลูก อีกทั้งได้ขอให้ทุกคนช่วยสวดส่งคุณเลขุมชน ไม่ให้มียาเสพติด เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกหลานเข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นการล้อมรั้วกันยาเสพติดเข้าชุมชนโดยใช้คนในชุมชนด้วยกันเอง

เนื้อหาการรายการดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในตอนต้น ขณะที่ผู้จัดรายการนั้นเคยผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาแล้ว แต่ไม่ได้ลงลึกในรายละเอียด อย่างไรก็ตามข่าวที่ผู้จัดรายการเลือกมานำเสนอและขอคิดสอนใจ ล้วนสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ข่าวแชร์ลูกโซ่นั้น สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องการมีเหตุมีผล มีความรู้และมีคุณธรรม หากมีสติคิดไตร่ตรองด้วยใจอันเป็นธรรม ย่อมไม่ถูกหลอกโดยง่าย หากใจมีคุณธรรม ไม่โลภมาก ก็จะไม่เสียเงินจำนวนมากไป นอกจากนี้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนสมัยโบราณเรื่องการสังเกตก่อนน้ำท่วมนั้น ก็สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องภูมิคุ้มกัน ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ควรอนุรักษ์ ผู้จัดยังได้กล่าวว่าลูกควรกตัญญูต่อพ่อแม่ สอดคล้องในเรื่องคุณธรรม ขณะที่การดูแลไม่ให้มียาเสพติดในหมู่บ้านและชุมชนเป็นเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรู้ ความมีเหตุผล และคุณธรรมด้วย

รายการที่ 4 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 5 ตุลาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้เล่าเรื่องตำนานสลาภกัศ โดยได้กล่าวถึงการทำบุญทำกุศลไม่ต้องหวังสิ่งตอบแทน เพียงได้ทำบุญก็มีความสุขแล้ว

ผู้จัดยังได้กล่าวถึงครูซอแระ ผู้ดูแลมัสยิดข้างคลาน ที่เล่าว่ามีการพยายามดึงชาวมุสลิมข้างคลานให้ไปร่วมกับมุสลิมภาคใต้ แต่ด้วยชุมชนเข้มแข็งของมุสลิมข้างคลาน ไม่ต้องการแบ่งแยกเหมือนภาคใต้ อิหม่ามจึงได้เชิญตัวผู้ชักชวนออกไป โดยกล่าวถึงชาวมุสลิมเชียงใหม่ที่อยู่ร่วมกับคนพื้นเมืองอย่างเป็นหนึ่งเดียว ไม่สร้างความแตกแยก ทั้งนี้ต่างเคารพในความเป็นมนุษย์ของกันและกัน ให้เกียรติกัน อยู่ร่วมกันกับศาสนาอื่นอย่างเข้าใจ

ผู้จัดรายการยังได้หยิบยกปัญหาเด็กนักเรียนหญิง-ชายที่ลักลอบอยู่ด้วยกันฉันทามีภรรยา ตั้งแต่ในวัยเรียนซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองควรดูแล ไม่ให้เกิดเป็นปัญหาสังคมตามมา ทั้งทั้งก่อนแต่ง หึงหวง ทะเลาะวิวาท ทำให้เสียอนาคต บางคนอาจเรียนไม่จบ

เนื้อหาการรายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้าน ทั้งภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักคุณธรรม เรื่องการทำบุญโดยไม่ต้องหวังสิ่งตอบแทน ด้านมีเหตุผล เรื่องของปัญหาชายชาวมุสลิมจากภาคใต้ที่จะเข้ามาสร้างปัญหาก่อให้เกิด

การแตกสามัคคี ซึ่งชุมชนได้ร่วมแก้ปัญหา นอกจากนี้ปัญหาเด็กหญิง-ชายที่ลักลอบอยู่ก่อนแต่ง นั้นสะท้อนเรื่องคุณธรรมและความรู้เป็นอย่างดี

รายการที่ 5 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 11 ตุลาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้นำเรื่องแชร์ข่าวสารมาพูดเตือนสติผู้ฟัง ให้คิดอย่างมีเหตุผล ไม่มีธุรกิจใดที่ลงทุนแล้วจะได้เงินจำนวนมาก ขอให้อย่าเชื่อมิจฉาชีพ การทำมาหากินโดยสุจริตเป็นสิ่งที่แน่นอนกว่า

เรื่องดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านพอประมาณ การดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง อยู่อย่างพอเพียง ไม่โลภ มีสติ ใด่ตรงด้วยเหตุผล

นอกจากนี้ผู้จัดรายการยังได้พูดถึงพระคุณแม่ที่เลี้ยงลูกด้วยความอดทน เสียสละ เพื่อให้ลูกมีอนาคตที่ดี ลูกจึงควรเชื่อฟังคำสอน ไม่ควรลักลอบอยู่กับผู้รักก่อนแต่ง เพราะผิดขนบธรรมเนียมประเพณี ทำให้พ่อแม่เสียใจ และจะเสียอนาคต

เรื่องดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน และคุณธรรม การรักษารณณเนียมประเพณีไทย รักนวลสงวนตัว และการละอายต่อบาป รวมทั้งการดำเนินชีวิตด้วยความมืสติ

รายการที่ 6 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 20 ตุลาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 10 นาที

ผู้จัดรายการได้พูดถึงกรณีที่พ่อค้า แม่ค้า ฉวยโอกาสขึ้นราคาขายเสื้อที่มีตราสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติ

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรม อีกทั้งชี้ให้เห็นว่าคนไม่ควรโลภ ควรดำเนินชีวิตด้วยความมืสติใด่ตรง รู้จักละอายต่อบาป

รายการที่ 7 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 24 ตุลาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดได้พูดถึงเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ไม่เผาทำลาย และการวางแผนการใช้เงิน อย่างประหยัด เพื่ออนาคต

ผู้จัดยังได้พูดถึงเรื่องกรณีเกิดในภาคเหนือได้หายไป เนื่องจากผู้ประกอบการอาชีพลิเกเล็กแสดงเพราะขาดความนิยมในปัจจุบัน เมื่อมีการจัดงานรื่นเริง ก็ต้องจ้างลิเกจากจังหวัดนครศรีอยุธยาและจังหวัดอื่นมาแสดงแทน

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน ทั้งเรื่องของวัฒนธรรมประเพณีที่ควรอนุรักษ์ไว้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังถูกคิด เกิดความเสียดาย และร่วมหาทางแก้ไข เช่นเดียวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ และการวางแผนใช้เงิน สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องภูมิคุ้มกัน และความมีเหตุผล ที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

รายการที่ 8 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 30 ตุลาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

รายการดังกล่าวโดยปกตินายสุกิจ ภูทาสินจะจัดรายการ แต่วันนี้ได้เปิดโอกาสให้น้องกอล์ฟ และน้องไบรท์ เด็กนักเรียนระดับอนุบาลจากโรงเรียนชาลสุวรรณอนุสรณ์ (ไม่ผ่านกระบวนการ) มาจัดรายการและนำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างน่าสนใจ โดยเด็ก ๆ ได้นำเสนอเรื่องของนายมนูญ เทศนัม เกษตรกรที่อาศัยอยู่หมู่บ้านรอบศูนย์ส่งเสริมศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.ดอยสะเก็ด ซึ่งนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในพื้นที่ 4 ไร่ ขณะนี้มีรายได้เพียงพอสำหรับชำระหนี้ จนกระทั่งปัจจุบันได้ซื้อที่ดินเพิ่มเป็น 9 ไร่และปลูกพืชผักและเลี้ยงสัตว์สำหรับบริโภค ที่เหลือแบ่งขาย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจุบันยังเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้สนใจทั่วไป เป็นที่สำหรับศึกษาดูงาน นายมนูญยังให้ทาน บริจาคแก่บุคคลและองค์กรทั่วไปเป็นประจำ

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้และคุณธรรม นายมนูญ รู้จักพอ ไม่โลภมาก ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความมีเหตุผล และอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นภูมิคุ้มกัน และได้ถ่ายทอดความรู้ที่มีให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น อันเป็นคุณธรรมที่แสดงออก

นอกจากนี้ผู้จัดยังได้จับขอสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองที่เกิดขึ้น และปัญหาเศรษฐกิจ ส่งผลให้คนดิ้นรนขายสมบัติเพื่อไปทำงานหาเงินต่างประเทศ แต่ก็ถูกหลอก ต้องกลับมาใช้หนี้และมีปัญหามากกว่าเดิม

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณ ธรรม ความมีเหตุผล และความพอประมาณ เพราะคนไม่รู้จักพอเพียง ไม่คิดด้วยเหตุผล ไม่รอบคอบ รั้งคระวัง จึงเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น

รายการที่ 9 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการพูดถึงผู้ที่ประกอบอาชีพทวงหนี้ ว่าเป็นบาปเพราะสร้างความไม่สบายใจให้แก่ลูกหนี้ อย่างไรก็ตามความปราชัย แม้ว่าลูกหนี้จะไม่มีเงินใช้หนี้ หรือไม่สบายก็ไม่เห็นใจ หลังจากนั้นภรรยาของผู้มีอาชีพทวงหนี้ก็ถูกทวงเงินคืนบ้าง เป็นเหมือนกฎแห่งกรรม ทำให้รับทราบว่าผู้ถูกทวงหนี้มีความรู้สึกเช่นไร

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องคุณธรรมอาชีพทวงหนี้ ก่อให้เกิดความทุกข์ใจแก่ผู้ถูกทวงหนี้ และเมื่อถูกทวงคืนบ้าง จึงได้รับรู้ถึงความรู้สึกของผู้ถูกทวงหนี้

ผู้จัดรายการยังได้นำข่าวกรณีที่นักบินซึ่งเป็นทหารได้นำเครื่องเฮลิคอปเตอร์บรรทุกเพื่อนๆ บินไปหาญาติ และมีผู้ถ่ายรูปนำไปแจ้งแก่หัวหน้าหน่วยงานจนเป็นข่าว แล้วผู้บังคับบัญชาได้ออกมาแก้ตัวแทนว่า ขอให้เห็นแก่คุณความดีของนักบินคนดังกล่าว ที่เคยปฏิบัติงานช่วยเหลือประสบภัยสึนามิ และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขอให้ละเว้นการลงโทษนักบิน ซึ่งผู้ดำเนินรายการไม่เห็นด้วย โดยกล่าวว่า ความชั่วไม่สามารถลบล้างด้วยความดี

เรื่องดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันและคุณธรรม หากนักบินมีสติ ไม่นำเครื่องบินของราชการไปใช้ก็ไม่เกิดเรื่อง หากรู้จักละอายต่อบาปในสิ่งที่กระทำก็จะไม่กล้านำเครื่องบินไปใช้ ขณะเดียวกัน ความดีไม่สามารถลบล้างความผิดที่กระทำได้

รายการที่ 10 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 5 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

รายการดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนจากโรงเรียนชาลสุวรรณอนุสรณ์ (ไม่ผ่านกระบวนการ) นำเอกสารความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาอ่านเผยแพร่ เป็นบทความที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า พระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวได้ทรงรับสั่งเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 แต่หากติดตามตลอดจะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงยึดมั่นเรื่องนี้มาตั้งแต่เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติ ทรงเห็นว่าการพัฒนาต้องระเบิดจากข้างใน ต้องพร้อมก่อน ต้องมีเหตุมีผล มีสติปัญญา พอประมาณ ไม่โลภ ซื่อตรง มีคุณธรรม ก็จะมีความสุขในที่สุด

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งเรื่องหลักการทรงงาน ความรู้ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

รายการที่ 11 พังข้าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 7 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

รายการดังกล่าวได้เปิดให้น้องกอล์ฟ และน้องไบรท์ นักเรียนจากโรงเรียนชาลสุวรรณอนุสรณ์(ไม่ผ่านกระบวนการ) นำบทความเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาพูดในรายการ โดยกล่าวว่า ความพอเพียง ต้องไม่ทำอะไรที่ลำบาก หากผลิตเกินความต้องการให้ขาย ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก ไม่ได้ทำเพื่อการค้า แต่ทำเพื่ออุดหนุน

เนื้อหาของรายการดังกล่าวเป็นการนำเสนอความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เนื่องจากผู้จัดรายการเป็นเด็ก จึงได้นำเสนอบทความที่มีอยู่ในเอกสาร และไม่ได้ลงลึกในรายละเอียด

รายการที่ 12 พังข้าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 10 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

รายการดังกล่าวได้ให้น้องกอล์ฟและน้องไบรท์ (ไม่ผ่านกระบวนการ) เด็กนักเรียนจากโรงเรียนชาลสุวรรณอนุสรณ์ มาพูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในรายการ โดยกล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาปรับใช้กับเด็กนักเรียนได้ด้วย เป็นการนำเอกสารมาอ่านเผยแพร่ได้อย่างน่าสนใจ

เนื้อหาของรายการดังกล่าวเป็นการนำความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่

รายการที่ 13 (33) พังข้าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 17 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้มอบหมายให้น้องกอล์ฟ น้องนิง เด็กนักเรียนจากโรงเรียนชาล สุวรรณอนุสรณ์มาดำเนินรายการ โดยเด็ก ๆ ได้นำเอกสารความรู้ทั่วไป ที่มาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเผยแพร่ นอกจากนี้ยังได้นำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบคำว้าซึ่งเป็นศิลปะพื้นบ้าน ล้านนาได้อย่างน่าสนใจ โดยได้ประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมของโรงเรียนชาลสุวรรณอนุสรณ์ว่ามี การประกวดช่ออ้อเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและจัดตลาดนัดเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนด้วย

เนื้อหาของรายการดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง อย่งไรก็ตาม ผู้ จัดที่แม้จะเป็นเด็ก แต่ก็มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงผ่านคำว้า ซึ่ง หาฟังได้ยากในยุคนี้ได้อย่างน่าสนใจ ชวนให้ผู้ฟังติดตามฟังได้อย่างไม่น่าเบื่อ

รายการที่ 14 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้มอบหมายให้น้องกอล์ฟและน้องนิง เด็กนักเรียนจากโรงเรียนชาล สุวรรณอนุสรณ์ มาดำเนินรายการ โดยเด็ก ๆ ได้กล่าวถึงการรักษาระบบนิเวศน์ ไม่ตัดไม้ทำลายป่า การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ความพอเพียงสามารถปฏิบัติได้ทั้งระดับบุคคล ระดับ ครอบครัวและระดับชุมชน โดยใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต การสร้าง ประโยชน์สุขแก่ชุมชนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต จะนำไปสู่สังคมแห่ง ความช่วยเหลือ พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง

สำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ ในระดับบุคคล ก็สามารถประหยัด อดออม รู้จักใช้ แบ่งเงินไว้เก็บ วางรากฐานชีวิตที่ตัวเอง อยู่อย่างพออยู่พอกิน ร่วมมือกับชุมชน พัฒนาชุมชน บาง หมู่บ้านผลิตสินค้าโอท็อปก็สามารถนำรายได้มาใช้จ่ายในการดำรงชีวิต ติดต่อกับหน่วยงานราชการ จัดหาทุน วิชาการและเทคโนโลยีมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยอาศัยภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องของความ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้และคุณธรรม ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ ในชีวิตประจำวัน ทั้งระดับบุคคล ระดับครอบครัวและระดับชุมชน

รายการที่ 15 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 1 ธันวาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจ พอเพียง 60 นาที

รายการดังกล่าวผู้จัดได้มอบหมายให้น้องเมย์และน้องไพบร์ท (ไม่ผ่านกระบวนการ) มาดำเนินรายการแทน โดยผู้จัดได้พูดถึงการถนอมอาหารว่าคนโบราณจะไม่ทิ้งอาหารและวัตถุดิบ โดยจะมีวิธีถนอมอาหารตามภูมิปัญญาดั้งเดิม เพื่อเก็บอาหารไว้รับประทานในภายภาคหน้า เช่น การดอง หมัก ตากแห้ง เชื่อม แช่อิ่ม กวน ฉาบ ผักผลไม้และเนื้อสัตว์เมื่อถูกแปรรูปแล้วก็สามารถเก็บไว้ได้นาน และนำมาประกอบอาหารรับประทานได้ในภายหลัง เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่คนโบราณได้ปฏิบัติต่อเนื่องกันมา

เรื่องดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องภูมิคุ้มกัน และความพอประมาณ วางแผนอนาคต โดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์ใช้เพื่อเก็บอาหารไว้รับประทานได้นาน ๆ

รายการที่ 16 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 4 ธันวาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้มอบหมายให้น้องเมย์และน้องไพบร์ท เด็กนักเรียนจากโรงเรียนชาลสุวรรณอนุสรณ์มาดำเนินรายการ โดยเด็ก ๆ ได้นำเอกสารเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาอ่าน และหยิบยกพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาพูดผ่านรายการ เนื้อหาดังกล่าวเป็นการเผยแพร่ความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

รายการที่ 17 ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง โดย สุกิจ ภูทาสิน ผ่านกระบวนการ ความถี่ 101.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. วันที่ 11 ธันวาคม 2550 ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้มอบหมายให้น้องกอล์ฟและน้องนิง เด็กนักเรียนจากโรงเรียนชาลสุวรรณอนุสรณ์มาดำเนินรายการ ซึ่งได้พูดถึงหลักการพึ่งตนเอง ผลดีให้พอใช้ อยู่ได้ด้วยพึ่งตนเอง โดยได้ยกตัวอย่างนางบุผา สวัสดิ์รัตนันท์ ครูใหญ่โรงเรียนทอศรี ซึ่งเห็นเด็กต้องเป็นทุกข์เพราะเสียค่าเล่าเรียนแพง ต้องสอบแข่งขัน โดยได้นำพรหมวิหารสี่ มาใช้ และเห็นความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้รวมกลุ่มชุมชนตั้งชมรมทอผ้า ให้เด็กเป็นทุนไว้ศึกษาเล่าเรียน โดยสอนให้เด็กยึดทางสายกลาง ไม่หย่อน ไม่ตึงจนเกินไป

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องความพอประมาณ มีเหตุมีผล การตั้งกลุ่มทอผ้านั้นเป็นภูมิคุ้มกัน ที่นำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้จนสามารถสร้างรายได้ ภายใต้อหลักความรู้ และครูดังกล่าวก็มีคุณธรรมจึงสามารถช่วยเหลือเด็ก ๆ ได้

3. รายการที่จัดโดยผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงคนอื่น ๆ

รายการที่ 2 แสงธรรม โดย พระสุรณัฐ ปัญญาโร ผ่านกระบวนการ ความถี่ 96.0 MH. เวลาออกอากาศ 14.00-15.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 15 นาที

ผู้จัดได้เสนอเรื่องความมีเหตุมีผลและมีภูมิคุ้มกัน โดยได้กล่าวถึงการเตรียมพร้อมอยู่เสมอเพื่อรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตด้วยการใช้สติ อีกทั้งไม่ประมาท ไม่ทอดทิ้ง ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม ดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง และต้องมีคุณธรรม พึ่งพากันในชุมชน โดยยกตัวอย่างการไปศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้ผู้ฟังเห็นภาพ

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความมีเหตุมีผล และภูมิคุ้มกัน ให้มีการเตรียมพร้อม มีสติตั้งรับทุกเหตุการณ์อยู่เสมอ ทั้งนี้ผู้ดำเนินรายการเป็นพระภิกษุ จึงได้นำเสนอเรื่องที่เน้นหนักในทางธรรม คือการมีสติ มีคุณธรรมตามหลักคำสอนของศาสนา

รายการที่ 5 ลุงนาวา และคณะ (ผ่านกระบวนการ) สถานี CM 77 ระหว่างเวลา 15.00-16.00 น. เวลาที่นำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 5 นาที

ผู้จัดรายการได้พูดเชิญชวนให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และประหยัดพลังงาน

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน ที่ควรคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติที่นับวันจะหมดไป ต้องมีการวางแผนใช้ทรัพยากรเพื่ออนาคต

รายการที่ 6 สารเพลงดัง โดยวราวุฒิ อุดมา หรือดีเจป้อ๊ด (ผ่านกระบวนการ) เวลาที่ออกอากาศ 14.00-15.00 น. ระยะเวลาที่พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง 15 นาที

พูดเรื่องผลเสียของแชร์ลูกโซ่ เป็นการเตือนสติให้ผู้ฟังไม่โลภ คิดด้วยเหตุด้วยผล ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และความมีคุณธรรม โดยผู้จัดได้กล่าวให้คิดก่อนดำเนินการใด ๆ ดำเนินชีวิตด้วยความมีสติ ทั้งนี้หากคิดก่อนกระทำ ก็จะไม่พลาดพลั้งได้ง่าย ขณะที่ความมีคุณธรรมนั้นจะช่วยเตือนสติให้ไม่โลภอีกด้วย

รายการที่ 13 เพื่อนบ้านล้านนา โดย รชต หิรัญ ผ่านกระบวนการ ออกอากาศเวลา 15.00-16.00 น. ระยะเวลาที่พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง 3 นาที

รายการดังกล่าวเปิดเพลงเทิดพระเกียรติ เกี่ยวกับ ดิน น้ำ ป่า โดยไม่ได้พูดเสริม การเปิดเพลงในรายการเป็นการให้ความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้เพลงเป็นสื่อ

รายการที่ 15 สืบสานลายไทย โดยรชต หิรัญ และสาธิตจางยอด (รชต ผ่านกระบวนการ) สถานี CM 77 เวลาออกอากาศ 15.00-16.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดได้พูดเชิญชวนให้อนุรักษ์วัฒนธรรม และประเพณีไทยอันดีงาม

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน เพราะการอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของบรรพชน

รายการที่ 26 แสงธรรม พระสุรณัฐ ปัญญาวิโร คลื่น 96.0 MH.ผ่านกระบวนการ เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 3 นาที

พระสงฆ์ที่จัดรายการเจริญพรว่า ธรรมะ เป็นเครื่องปลดปล่อย ทำให้ชนะความโลภ โกรธ หลง ความรัก ความกรุณา ความซื่อตรงและความเอื้ออาทร เมื่ออยู่กับใครก็จะปลอดภัยจากสิ่งอันตรายทั้งปวง

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องภูมิคุ้มกัน ที่ต้องมีคุณธรรม ในการดำเนินชีวิตจึงจะมีความสุข ผู้ดำเนินรายการเป็นพระสงฆ์ จึงได้นำหลักธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้ามาเผยแพร่ ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

รายการที่ 34 รายการเพลงฮิตสี่ล้อแดง โดยศิเญปุ๊ด วราวุธ อุตมา ผ่านกระบวนการ เวลาออกอากาศ 11.00-12.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 9 นาที

ผู้จัดรายการเล่าเรื่องการไปศึกษาดูงานที่ศูนย์ฯห้วยฮ่องไคร้ ได้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยกล่าวถึงศูนย์ฯห้วยฮ่องไคร้ว่า เป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงศึกษาพัฒนาเพื่อเป็นพื้นที่ตัวอย่าง ทรงแก้ไขพื้นที่แห้งแล้ง ให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ ปัจจุบันเป็นพื้นที่ต้นแบบให้ประชาชนเข้าไปศึกษาดูงาน โดยตลอดรายการมีผู้โทรศัพท์เข้ามาขอเพลง แต่ไม่พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้จัดพยายามถ่ายทอด เพราะรายการนี้เป็นรายการขอเพลงที่มีแฟนรายการประจำ

เนื้อหาของรายการดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และการนำมาประยุกต์ใช้ รายการดังกล่าวแม้จะมีผู้ฟังโทรศัพท์ร่วมรายการ แต่ก็เป็นการขอเพลงให้กันมากกว่า ผู้ฟังไม่ได้พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้จัดได้ถ่ายทอดออกไป

รายการที่ 36 ราชภัฏสัมพันธ์ โดยเสาวลักษณ์ สามแก้ว ผ่านกระบวนการ ความถี่ 88.5 MH. เวลาออกอากาศ 16.00-17.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 64 นาที

ผู้จัดรายการพูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำเอกสารความรู้มาเผยแพร่ เป็นความรู้เบื้องต้นและที่มาของเศรษฐกิจพอเพียง

เนื้อหาดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง แม้ว่าผู้จัดรายการจะเคยผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว แต่ก็ไม่ได้พูดลงลึกในรายละเอียดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเพียงการพูดความรู้ทั่วไป อาจจะเป็นเพราะเวลาในการจัดรายการมีไม่มากเพราะผู้จัดเป็นนักศึกษา นอกจากนี้อาจจะเพราะไม่มั่นใจว่าจะถ่ายทอดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกต้องหรือไม่อีกส่วนหนึ่ง

รายการที่ 45 แว่วเสียงธรรม โดยพระประสิทธิ์ สิริบทโร ผ่านกระบวนการ คลื่น 96.0 MH. เวลาออกอากาศ 07.00-08.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดพูดถึงศาสนาพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย คนไทยทั้งหมดตั้งแต่ในหลวง ถึงชาวบ้าน ต้องบวชเรียน วัดเป็นศูนย์กลางทางศาสนาในสังคมไทย ทั้งโดยตรงกับคนที่บวชเรียน และโดยอ้อมแก่ชาวบ้าน มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นถึงเข้านอนบางคนอาจจะเคร่งครัดนำคำสอนทางพุทธศาสนาเป็นข้อแทรก เพื่อจิตอันเป็นบุญกุศล ระยะเวลาต่อมาเริ่มกลายเป็นเรื่องเชื่อเรื่องโชคลาง สุนทรภู่ยังเคยสอนให้กราบพระและบิณฑบาต ก่อนเข้านอน ชีวิตของคนไทยผูกพัน อาศัยพระพุทธศาสนามาโดยตลอด จนกระทั่งชรา แก่เฒ่า จนกระทั่งถึงเวลาสุดท้ายของชีวิต ฝังลึกในจิตใจคนไทยมาตั้งแต่โบราณ ระยะเวลาพิเศษ ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา ระบบการปกครอง วัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามา ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนไป ห่างจากวัฒนธรรมไทยเดิม ห่างเหินทุกที วัฒนธรรมไทย ได้ถูกกระทบ ปัจจุบันความแปลกแยกห่างเหินจากวัฒนธรรมไทย ทำให้คนไทยถึงเลืกที่จะพูดว่าพุทธศาสนาคือศาสนาประจำชาติไทย แม้ในรัฐธรรมนูญจะบอกว่าพระมหากษัตริย์เป็นพุทธมามกะ และพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ คนไทยไม่น้อยที่ขาดความมั่นใจ หลีกเลียงที่จะพูดสั้น ๆ ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เริ่มกลายเป็นความขัดแย้งครอบครองสังคมไทยระยะหนึ่ง แต่ก็ได้กลับมาอีกครั้งเมื่อในหลวงพระราชดำรัสเตือนรับ

พระประมุขของศาสนาหนึ่ง เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2527 ว่าคนไทยเป็นศาสนิกชนที่ดีด้วยกัน ส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เหตุที่ถือว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติคือเป็นศาสนาส่วนใหญ่ของประเทศไทย

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องภูมิคุ้มกันและความมีเหตุมีผล โดยศาสนานั้นเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้คนทำความดี ละเว้นความชั่วซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับคนทุกยุคทุกสมัย โดยผู้จัดรายการเป็นพระสงฆ์ จึงได้นำหลักธรรมะมาพูดในรายการเป็นส่วนใหญ่

รายการที่ 46 รักพ่อ พอเพียง โดยสุกิตติ วีเปลี่ยน ผ่านกระบวนการ วิทยูชมชนพาศัยของมหาวิทยาลัยพายัพ เวลาออกอากาศทุกวันจันทร์ 09.00-10.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดได้นำเสนอเรื่องแนวคิดหลักของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นพระราชปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมอบให้คนไทยเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต หลังวิกฤติเศรษฐกิจ เพื่อให้รอดพ้น พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกด้าน สามารถนำไปปฏิบัติได้ในคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกศาสนา อาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่ปฏิเสธทุนนิยม ไม่ปฏิเสธความร่ำรวย ไม่ต่อต้านสิ่งใหม่ เป็นแนวคิดให้ใช้ปัญญา เพื่อความก้าวหน้ามั่นคง ยั่งยืน

เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ในการวางแผนจัดการ รักษาความสมดุลทุนทรัพย์การ ค่อยเป็นค่อยไป ให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ เน้นปฏิบัติไม่ประมาท เน้นดำเนินชีวิตพอเพียง ไม่มากไม่น้อยเกินไป ไม่ตระหนี่จนขาดแคลน หลักสามห่วง สองเงื่อนไขพอประมาณ มีเหตุผล มีความรู้ มีคุณธรรม

ความหมายของสามห่วง สองเงื่อนไข พอประมาณ ไม่มาก ไม่น้อยเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและ ผู้อื่น ต้องประมาณรู้กำลัง ทุนของตนเอง จะซื้อ จะลงทุนทำอะไรต้องทำตามกำลังที่มี ไม่เดือดร้อนตนเอง คนรวยซื้อรถแพงได้ ต้องพอประมาณ คนฐานะปานกลางก็สามารถซื้อที่ลดหย่อนลงมา ถ้าจะซื้อกระเป๋าสวยหรูมาซื้อถ้าไม่เบียดเบียนคนอื่น ถ้าวัยรุ่นนำเงินค่าเทอมไปซื้อคงไม่ดี การศึกษาเป็นส่วนสำคัญสร้างคน วัยรุ่นต้องแบ่งเวลาให้ถูกต้อง มุ่งกีฬา ศิลปะ สร้างสรรค์ องค์กรนั้นผู้บริหารต้องรู้ว่าแค่ไหนจะครอบคลุม สำฤทธิ์ผล เกิดประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จ

ความมีเหตุผลต้องทบทวนอย่างรอบคอบ ต้องพิจารณาจากเหตุผล ไม่ใช่ด้วยความฟุ้งเฟ้อ เพราะไม่ใช่เหตุผลของเศรษฐกิจพอเพียง

ภูมิคุ้มกัน คือการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เราไม่รู้ว่าจะเจ็บป่วยหรือไม่ เศรษฐกิจจะเปลี่ยนหรือไม่ จะทำให้เราเตรียมพร้อมป้องกันความเสี่ยงไม่ประมาท รับประทานอาหารที่มีประโยชน์เพื่อไม่ป่วย มีการออมเงินรองรับการลงทุนเพิ่ม รับเศรษฐกิจเปลี่ยน สังคมเราต้องมีเพื่อน การพึ่งตนให้มากที่สุด การออกไปสู่โลกภายนอกสามารถยืนพึ่งตนได้ในอนาคต

ความหมายของสองเงื่อนไข ความรอบรู้ ในสิ่งที่ทำอย่างรอบด้าน คิดอะไรต้องมีความรอบคอบตลอดเวลา เพื่อสิ่งที่ทำ มีประสิทธิภาพสูงสุด คนจะพอเพียงได้ต้องศึกษารอบด้าน รู้ลึก รู้จริง ทำธุรกิจต้องศึกษาตลาด ถ้าทำอะไรที่เห็นคนอื่นทำแล้วประสบความสำเร็จ เราก็จะล้มเหลวตั้งแต่เริ่มต้น

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทยได้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้รอดพ้นจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ทั้งนี้ตลอดรายการผู้จัดรายการจะเปิดเพลงพระราชนิพนธ์และเพลงเทิดพระเกียรติสลับกับการจัดรายการด้วย

เนื้อหาของรายการดังกล่าวดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการนำเสนอความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง นิยามและความหมาย โดยได้นำรายละเอียดทั้งเรื่อง ความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรมมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตที่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับประเทศ ขณะที่การเปิดเพลงเทิดพระเกียรติและเพลงพระราชนิพนธ์จัดเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

รายการที่ 47 รักพอ พอเพียง โดยสุกิตติ วิเปลี่ยน ผ่านกระบวนการ วิทยุชุมชนพายัพ ของมหาวิทยาลัยพายัพ เวลาออกอากาศทุกวันจันทร์ 09.00-10.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้พูดถึงนิทรรศการผลสำเร็จศูนย์การศึกษาพัฒนา 6 ศูนย์ ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความรู้ ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินการของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ โดยกล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงชี้แนะ สามารถทำให้ไทยอยู่ได้ในภาวะวิกฤติ ทำได้ทุกหมู่เหล่า ไม่ยาก สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้จัดทำโครงการ พ.ศ.พอเพียง เพื่อสู่การปฏิบัติได้จริง น้อมนำหลักปรัชญาในจิตสำนึก แนวแน่เพื่อสู่การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ยกตัวอย่างองค์กรที่นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้แก่

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด มหาชน ประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานของธนาคาร ด้วยทางสายกลาง การเติบโตทางธุรกิจไม่ใช่จุดหมายกำไรอย่างเดียว ต้องยั่งยืน ได้รับความเชื่อถือจากลูกค้า ประชาชนและสังคม วางแผนด้วยความรอบคอบ ดำรงความมั่นคงยั่งยืน มีกิจกรรมระหว่างธนาคารและชุมชน ให้โรงเรียนค่อยๆ พัฒนาเยาวชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง วางรากฐานให้เยาวชน เผยแพร่ความพอเพียงให้เป็นที่รู้จัก อย่างแพร่หลาย

ธนาคารออมสิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงให้แนวคิดให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีภูมิคุ้มกัน มีชีวิตปกติ ยั่งยืน ปลูกฝังให้คนรู้จักเก็บออม สร้างวินัยการออม พัฒนาการฝากหลากหลาย สลากออมสินพิเศษ พันธบัตร เงินฝากต่าง ๆ เพื่อสร้างวินัยการออม มาตลอด 94 ปี สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ถูกต้องและเหมาะสมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทย จะใช้ผลักดันให้เป็นรูปธรรม ส่งเสริมการออมแก่ประชาชนในทุกกลุ่มอายุ อาชีพ โครงการที่ได้ดำเนินการคือโครงการธนาคารโรงเรียน มีทั้งสิ้น 172 แห่งทั่วประเทศ 400,000 บัญชี เงินฝากกว่าสองร้อยล้านบาท ออมหนึ่งส่วนใช้สามส่วน จัดกิจกรรมส่งเสริมการออม เงินออมที่นำมาฝากก็ได้ไปต่อยอดที่ผลิตออกดอกผล จึงไม่เพียงเป็นหลักประกันอนาคตของผู้ออม แต่ยังเป็นกลไกช่วยประเทศได้ นอกจากนี้การดำเนินการยังสอดคล้อง เศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีธรรมาภิบาลในผู้บริหาร ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแก่นุเคราะห์ ส่งเสริมหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรมแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

เครือซีเมนต์ไทย นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ ภายใต้อาณัติความพอประมาณ รู้จักศักยภาพของคน มุ่งความพอดี ผลประโยชน์ระยะยาว เชื้อชาติ มีศักยภาพผู้นำ ส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากขึ้น ค่อยเป็นค่อยไป รอบคอบ เริ่มจากอาเซียน มีศักยภาพในการก่อสร้างอย่างเข้มแข็งต่อเนื่อง พิจารณาคัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานจริง ดูแลการบริหารอย่างเป็นธรรม เน้นรับคนเก่งและดี ดูแลผลงาน ความสามารถ และศักยภาพ วางแผนรับการเปลี่ยนแปลงทั้งระยะสั้น กลางและยาว เตรียมพร้อมพนักงาน คนเก่ง ดี มีความมุ่งมั่น จริยธรรม ได้รับการพัฒนาศักยภาพดี จะนำพาองค์กรประสบความสำเร็จ เตรียมพร้อมพนักงานทั้งความสามารถภายใต้หลักความเสมอภาคเท่าเทียม ผสานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงการคิดค้นรูปแบบธุรกิจใหม่ ยั่งยืน ต้องมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ปลูกฝังพนักงานให้เข้าใจหลักการทำงาน

มูลนิธิกลุ่มอีซูซุ จัดตั้งมูลนิธิเมื่อปี 2530 มีกองทุน 480 ล้านบาท ดอกผลสามารถนำมาดำเนินการกิจกรรมสังคมอย่างกว้างขวาง โดยจะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่นักศึกษาที่เรียนดีแต่ยากจน ส่งเสริมความปลอดภัยด้านจราจร ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ ต่อมาเมื่อ

ปี 2550 ได้ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้หลักสามห่วงสองเงื่อนไข นำสู่ชีวิตที่มั่นคง ยั่งยืน โดยได้จัดรายการสลับกับการเปิดเพลงพระราชนิพนธ์และเพลงเทิดพระเกียรติ

เนื้อหาของรายการดังกล่าวนำเสนอความสำเร็จของหน่วยงานที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้จนกระทั่งประสบความสำเร็จ อันแสดงให้เห็นว่า เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของธุรกิจขนาดใหญ่ที่ดำเนินธุรกิจภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการดำเนินตามทางสายกลาง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรม ขณะที่เพลงเทิดพระเกียรติเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

รายการที่ 48 รักพอ พอเพียงโดยสุกิดติ วิเปลี่ยน ผ่านกระบวนการ วิทยุชุมชนพายัพ ของมหาวิทยาลัยพายัพ เวลาออกอากาศทุกวันจันทร์ 09.00-10.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการกล่าวว่าปี 2550 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดโครงการ พ.ศ.พอเพียง ชี้นะแนวทางดำรงชีวิต อย่างมีศักดิ์ศรี พอเพียง ผ่านพื้นวิถีปฏิบัติ คนไทยทุกคน ทุกหมู่เหล่าสามารถทำได้ การนำมาใช้อย่างจริง จัง มีประโยชน์ต่อประชาชนอย่างไร ชี้นะสู่การปฏิบัติได้จริง น้อมนำปรัชญาสู่จิตสำนึก ไว้ในหน้าที่การงานของตน ทำสามแห่ง ขอนแก่น เชียงใหม่ กรุงเทพฯ นิทรรศการ การแสดงเทิดพระเกียรติ ละครมหาชน หนังสือ และสายรัดข้อมือ รับสมัครคนพอเพียง โดยได้นำคำสัมภาษณ์บุคคล นักธุรกิจที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำงานจนประสบความสำเร็จ ได้แก่

นายธนินทร์ เจียรนนท์ รู้จักใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ได้หมายความว่าไม่ใช้จ่ายเงิน แต่ต้องใช้อย่างพอเหมาะ ไม่มากเกินไป ตนเองไม่เดือดร้อน คนอื่นไม่เดือดร้อนด้วย ต้องพิจารณาความสามารถการลงทุนขององค์กรเป็นหลัก ไม่ให้กระทบกับองค์กร ผู้ถือหุ้นไม่เดือดร้อน สังคมไม่เดือดร้อน ที่ผ่านมาเครือเจริญโภคภัณฑ์สามารถทำได้ในเกณฑ์ที่กำหนดไม่เคยทำให้พนักงาน ผู้ถือหุ้น และสังคมเดือดร้อน แม้ยามวิกฤติได้คืนเงินกู้ธนาคาร ยังมีความสามารถพลิกวิกฤติเป็นโอกาส ลงทุนในอนาคต เงินทุนที่สำรองไว้ นอกจากนี้ยังให้บริษัทในเครือ ยึดมั่นทูล เชเวนอีเลฟเว่น ซีพี. ดำเนินธุรกิจตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ประเด็นสำคัญต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การลงทุนใหญ่ๆ ย่อมกระทบสิ่งแวดล้อม เครือเจริญโภคภัณฑ์ได้ใช้เทคโนโลยี เช่น การเลี้ยงหมู ทำโรงเรือนปิด ทำส้วมน้ำ ให้ไหลไปรวมบ่อหมัก เกิดไบโอแก๊ส ลดการใช้กระแสไฟฟ้าจากนอกฟาร์ม กากมูล จะเป็นปุ๋ย ปรับปรุงบำรุงดิน จำหน่าย น้ำที่ผ่านกระบวนการบำบัดก็รดน้ำต้นไม้ได้อย่างปลอดภัย ใช้ระบบฟาร์มไก่เนื้อ ไก่ไข่และสุกรด้วย พนักงานในเครือ

เจริญโภคภัณฑ์ได้นำมำปริญญาศรณฐกัจพอเพียงไปประกุค้ใช้ มีจิตสธารณะ เชื่อมโยงสู่เว็บไซต์ต้ง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ทุกคนในองค์กรปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเปิดเพลงเทคพระเกียรติสลัปลอครยการ

เนื้อหาขงรยการดั่งกล่วได้นำตัวอย่างขงนักรฐกิจที่ประสคความสำเร้งในการดำเนินฐกิจโดยนำแนวพระราชปริญญขงสรณฐกัจพอเพียงไปประกุค้ใช้ โดยได้ส่งเสริมให้องค์กรและบุคลากรได้นำแนวสรณฐกัจพอเพียงไปใช้ ซึ่งก็ประสคความสำเร้งและอยู่อย่างมีความสุขบนทางสายกลาง เป็นการชี้ให้เห็นว่า แม้นักรฐกิจชั้นนำขงเมืองไทย ก็ยังนำแนวคิดสรณฐกัจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ประสคความสำเร้งเป็นอย่างดี เพลงเทคพระเกียรติจัดเป็นความรู้ทั่วไปเรื่องสรณฐกัจพอเพียง

รยการที่ 49 รักพ้อ พอเพียง โดยสุกิตติ วิเปลี่ยน ผ่านกระบวนการ วิทยุชุมชนพายัพ ขงมหาวิทยาลัยพายัพ เวลาออกอากาศทุกวันจันทร์ 09.00-10.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงสรณฐกัจพอเพียง 60 นาที

ผู้ดำเนินรยการกล่าวว่าปี 2551 เป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา มีการจัดโครงการ พ.ศ.พอเพียงเพื่อให้คนไทยน้อมนำเอาหลักปริญญมาประกุค้ใช้ในการดำเนินชีวิต ตามหลักหลักสามห่วง สองเงื่อนไข ทั้งนี้ที่ผ่านมประเทศไทยได้ประสคปัญหาสรณฐกัจต่อเนื่อง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหลวงทรงตระหนักถึงวิกฤติดังกล่ว ได้พระราชทานแนวพระราชดำริให้เดินทางสายกลาง ภายใต้กรอบแนวคิดสรณฐกัจพอเพียง ให้ประชาชนสามารถปรับใช้ให้อยู่รอดได้ ทั้งนี้แนวคิดสรณฐกัจพอเพียงเป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานตั้งแต่ปี 2517 เพื่อให้รอดพ้น ค้ำรงอยู่อย่างมั่นคง สมถะ สามัคคี นำพาประเทศชาติรอดพ้นจากวิกฤติได้

เนื้อหาขงรยการดั่งกล่วนำเสนอความรู้เรื่องสรณฐกัจพอเพียง และที่มาขงแนวคิดสรณฐกัจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเพื่อให้คนไทยได้ดำเนินตามเพื่อดำรงตนให้รอดพ้นจากสภาวะวิกฤติ ด้วยทางสายกลาง ภายใต้หลักสามห่วง สองเงื่อนไข

4. รยการวิทยุชุมชนที่เผยแพร่ความรู้เรื่องสรณฐกัจพอเพียง โดยผู้จัดรยการที่ไม่ผ่านกระบวนการจำนวน 28 รยการ

รยการที่ 1 รยการบอกเล่าเก้าสิบ ดีเจนพพร คลื่น 88.5 MH. เวลาออกอากาศ 13.00-14.00 น. ระยะเวลาที่พูดถึงสรณฐกัจพอเพียง 15 นาที

ผู้จัดรายการได้พูดถึงเรื่องการบอกข่าวร้ายว่าต้องค่อย ๆ บอก เพื่อให้ไม่ให้ผู้รับข่าวตกใจกลัวจนเกินไป นับเป็นการสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ ให้คนดำเนินชีวิตอย่างมีสติ รู้ตัวตลอดเวลา และสามารถรับได้เมื่อเกิดผลกระทบใด ๆ

ท้ายรายการเปิด VOX POP เชิญชวนให้คนทำความดีโดยไม่ต้องมุ่งหวังสิ่งใดตอบแทน

สปอต ใส่ใจสิ่งแวดล้อม หยุคโลกร้อน

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน ให้คนประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งดีงาม นับเป็นเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน รู้จักวางแผนเพื่ออนาคต โดยต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ขณะที่ทำความดีโดยไม่ต้องหวังสิ่งตอบแทน เป็นเรื่องของคุณธรรม

รายการที่ 2 วาไรตี้เพลง ดีเจหนึ่ง กลิ่น 95.75 MH. ระยะเวลาออกอากาศ 09.00-11.00 น. ระยะเวลาที่พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 10 นาที

สปอต ทำความดีถวายในหลวง ขจัดยาเสพติด เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ให้คนรู้จักปฏิบัติตนเป็นคนดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข มีคุณธรรมในจิตใจ

ประชาสัมพันธ์กิจกรรมรับบริจาคสิ่งของเพื่อนำไปบริจาคให้แก่เด็กนักเรียนที่ขาดแคลน โรงเรียนบ้านห้วยฮ่อม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สปอต ป้องกันไฟฟ้า อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นับเป็นภูมิคุ้มกันที่ต้องวางแผนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้ถูกทำลาย เพื่ออนาคตข้างหน้า

สปอต 60 ปี ทรงครองราชย์ รวมพลังไทยทั้งชาติ ขจัดยาเสพติด เชิญชวนคนทำความดีถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล

เนื้อหาของรายการนับเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยเฉพาะสปอตทำความดีถวายในหลวง ขณะที่ข่าวการประชาสัมพันธ์กิจกรรมรับบริจาคสิ่งของเพื่อนำไปบริจาคให้แก่เด็กนักเรียนที่ขาดแคลนเป็นหลักคุณธรรม ให้คนรู้จักเอื้อเฟื้อแบ่งปันกัน ช่วยเหลือกันภายใต้หลัก รู้รักสามัคคี

รายการที่ 3 ดีเจแจ๊ค หายข้อย เวลาที่ออกอากาศ 10.00-11.00 น. เวลาที่พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง 1 นาที

พูดเชิญชวนให้ผู้ฟังบริจาคช่วยผู้ประสบภัยหนาวที่โรงเรียนบ้านห้วยฮ่อม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เนื้อหาดังกล่าว สอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรม ที่ให้รู้จักแบ่งปัน มีเมตตาต่อผู้ค้อยกว่า และการบริจาคเป็นทาน

รายการที่ 4 ลูกทุ่งจ๊ะจ๋า ดีเจหญิง ระยะเวลาจัดรายการ 16.00-17.00 น. ระยะเวลาที่พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง 3 นาที

ผู้จัดรายการได้นำเสนอเรื่องการดูแลความรู้สึกให้คนในครอบครัว มีความสุขตามอัตภาพที่ตนเองดำรง ให้พอใจในสิ่งที่มีอยู่

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องพอประมาณ เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง ท่ามกลางความรัก สามัคคี

รายการที่ 5 เฉียบเรดิโอ เวลาที่ออกอากาศ 14.00-15.00 น. เวลาที่นำเสนอเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

เปิดเพลงเทิดพระเกียรติ และเพลงเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตลอดชั่วโมงแต่ไม่มีผู้จัดรายการพูดในรายการ

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

รายการที่ 6 คลื่น 97.25 MH. บันทึกรายการทั้งวัน ตั้งแต่เวลา 05.00-24.00 น. ระยะเวลาที่เสนอเศรษฐกิจพอเพียง 1 นาที

ไม่มีการนำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง แต่มีการเปิดสปอตเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง 1 สปอต

สปอตวิทยุดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกัน

รายการที่ 7 เสียงสันติ ผู้จัดรายการเป็นชายไม่ทราบชื่อ ระยะเวลาออกอากาศ 09.00-12.00 น. ระยะเวลาที่พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้นำเสนอเรื่องของศาสนาคริสต์ ที่สอนให้คนรักญาติใจ ให้หลุดพ้นจากทุกข์ และสัมผัสกับแม่บ้านที่เป็นผู้แก้ปัญหาให้บ้านที่ขาดความอบอุ่น ด้วยความเอื้ออาทรและความรักของคนในครอบครัว

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงคือการมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน โดยอาศัยความรู้ และคุณธรรม ซึ่งการดำรงชีวิตด้วยสติ จะทำให้พ้นทุกข์ ความรัก ความเอื้ออาทรและความรักของคนในครอบครัวจะทำให้คนอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ซึ่งจะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดสากล สามารถปรับใช้ได้กับทุกชาติ ศาสนา

นอกจากนี้ยังได้ถ่ายทอดละครวิทยุเรื่องยิ่งด้วยปีศาจ เป็นเรื่องที่ชายคนหนึ่งถูกรยา เสียดชีวิต ด้วยความรักของพ่อ สามารถปกป้องลูกไม่ให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด และร่วมเป็นพลังในการขจัดภัยยาเสพติดเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื้อหาของละครวิทยุดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องคุณธรรม การรู้จักละอายต่อบาป และเรื่องของภูมิคุ้มกัน ความรักของพ่อกับลูกที่มีต่อกันเป็นเกราะป้องกัน ยาเสพติดได้เป็นอย่างดี

รายการที่ 8 ถาน้ำทิพย์ ผู้จัดรายการเป็นผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์ มหาวิทยาลัยพายัพ เวลาที่ออกอากาศ 14.00-15.00 น. ระยะเวลาที่ออกอากาศเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการพูดเรื่องความรักที่มีหลากหลายรูปแบบ โดยยกตัวอย่างในอดีตสังคมไทย เคยเป็นสังคมแห่งความเอื้ออาทร แต่ปัจจุบันได้หายไป และยังคงกลายเป็นสังคมแห่งการเอาชนะ จึงขอให้ทุกคนจงคิด ผู้ดำเนินรายการยังได้พูดถึงการจัดงานวันเกิดที่คนมักฉลองวันเกิด โดยลืมไปว่า วันที่เราก็คือวันที่แม่เกือบเสียชีวิตเพราะต้องเจ็บ และทรมานขณะคลอดนอกจากนี้ยังขอให้รักษามโนธรรมนิยมประเพณี รายการดังกล่าวยังได้เปิดเพลงที่มีเนื้อหาต่อต้านยาเสพติดให้คนกลับใจเป็นคนดีในสังคม

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกันและความมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งผู้จัดรายการมีเป็นผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์ จึงมีหลักธรรมให้เป็นข้อคิดให้คนประพฤติดี ละอายต่อบาป มีความสมานฉันท์ เอื้ออาทร

นอกจากนี้ยังได้นำเสนอเพลงขอความรักที่แม่เสียสละเพื่อให้ลูกอยู่สบาย ลูก จึงไม่ควรลืมบุญคุณคุณแม่ผู้ให้กำเนิด แม่คนเดียวเลี้ยงลูกหลายคนได้ เมื่อแม่แก่ชรา ลูกก็ควรเลี้ยงแม่ เป็นการตอบแทนบุญคุณ

เนื้อหาของขอดังกล่าวสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรม ลูกไม่ควรลืมบุญคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิด และควรตอบแทนบุญคุณด้วยการเลี้ยงดูยามเมื่อแก่ชรา

รายการที่ 9 รายการคุยกับทนาย ผู้จัดรายการเป็นทนายความ ออกอากาศทางคลื่น 100.5 MH. เวลา 10.00-12.00 น. ระยะเวลาที่พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้พูดถึงการวางแผนในการดำเนินชีวิต คิดก่อนทำ ไม่ควรทำในสิ่งไม่ถูกต้อง ให้ยึดหลักรักสามัคคี โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยได้กล่าวถึงความขัดแย้งทางความคิดในปัจจุบันที่ก่อความวุ่นวายในสังคม นั้นเป็นเพราะคนไม่สามัคคีกัน ขอให้ทุกคนถอยคนละก้าว เห็นแก่ประเทศชาติเป็นที่ตั้ง โดยมีการเปิดเพลงเทิดพระเกียรติ เพลงเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ และเพลงเราไม่มีเวลาจะทะเลาะกันอีกแล้ว ซึ่งมีเนื้อเพลงที่สร้างจิตสำนึกให้คนรู้รักสามัคคี

เนื้อหาของรายการและเพลงที่เปิดในรายการตลอดหนึ่งชั่วโมง สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความพอประมาณ ความมีภูมิคุ้มกัน และมีคุณธรรม โดยผู้จัดได้ถ่ายทอดผ่านการจึกรายการได้อ่างน่าสนใจ และได้ลงลึกไปถึงความรู้รักสามัคคี เพื่อให้สังคมมีความสงบสุข ทั้งนี้ผู้จัดรายการมีอาชีพเป็นทนาย จึงนำสังเกตว่าจะมีเรื่องของความขัดแย้งมาพูดคุย เพราะอาชีพทนาย มักจะพบปัญหาความขัดแย้งของผู้คนตลอดเวลา

รายการที่ 10 ฟังสบายสไตล์หนุ่มสนั่นกำแพง ดีเจหนุ่ม ระยะเวลาออกอากาศ 10.00-12.00 น.ระยะเวลาที่พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 5 นาที

ผู้จัดรายการได้พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ และความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ อันเป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และเปิดเพลงเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัววันละ 1 เพลง ประมาณ 3 นาที

รายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นการเผยแพร่ความรู้ทั่วไปของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ผู้จัดไม่เคยผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง อาจจะไม่มั่นใจที่จะเผยแพร่เรื่องดังกล่าว จึงใช้วิธีการเปิดเพลงเทิดพระเกียรติ วันละ 1 เพลง เฉลี่ยวันละ 3 นาที เพื่อร่วมเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี

รายการที่ 11 รายการ ค.คน เพื่อชีวิต โดยดีเจเสียงหล่อ ออกอากาศระหว่างเวลา 13.00-15.00 น.ระยะเวลาที่พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง 5 นาที

เป็นรายการเพลงเพื่อชีวิต ผู้จัดรายการได้พูดถึงการมีสติ จะสามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงได้ไม่ยาก และได้พูดเชิญชวนให้ผู้ฟังทำความดีถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านมีเหตุผล มีสติ คิดก่อนทำ ซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาได้ไม่ยาก ส่วนเรื่องการเชิญชวนทำความดีนั้นสอดคล้องในเรื่องคุณธรรม ให้คนทำความดีเป็นพระราชกุศล

รายการที่ 12 รายการเสน่ห์คนเมือง โดยธนวัฒน์ คนเมือง ออกอากาศเวลา 14.00-15.00 น. ระยะเวลาที่พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 5 นาที

ผู้จัดรายการได้เชิญชวนผู้ฟังให้อนุรักษ์การพูดภาษาเมืองหรือภาษาเหนือ เพื่ออนุรักษ์ให้ชนรุ่นหลังได้รู้จักและภาคภูมิใจในชาติกำเนิดของตน

ในรายการยังได้เปิดเพลงซอล่องน่าน เพลงแหล่เพื่อแม่ ที่มีเนื้อหาเพื่อให้ลูกกตัญญู รู้คุณมารดาผู้ให้กำเนิด

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน ให้คนรักและหวงแหนอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ภาษา เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้รู้จัก ขณะที่เพลงซอล่องน่านนั้น นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์เพลงพื้นเมืองแล้ว เพลงเหล่านี้ยังมีเนื้อหาที่ดี ก่อให้เกิดคุณธรรมในจิตใจผู้ฟังอีกด้วย

รายการที่ 13 เพลินเพลงขามบ้าย โดยเล็ก เวียงกุมกาม ออกอากาศระหว่างเวลา 13.00-14.00 น. ระยะเวลาที่พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 3 นาที

ผู้จัดไม่ได้พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแต่ได้เปิดเพลงพ่อของแผ่นดิน เนื้อเพลงมีความหมายและเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเปรียบเสมือนพ่อของแผ่นดิน และได้พระราชทานพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาให้พสกนิกรไทยได้ดำรงตนให้รอดพ้นจากสภาวะวิกฤติ

เนื้อเพลงดังกล่าวเป็นการเผยแพร่ความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

รายการที่ 14 รายการเพลงลูกทุ่งโรงพักข้างเผือกพบประชาชน โดย คต.วิจิตร เรือนอินทร์ ระหว่างเวลา 13.00-14.00 น. ระยะเวลาที่เผยแพร่เศรษฐกิจพอเพียง 1 นาที

ผู้จัดรายการได้เปิดสปอตวิทยุเรื่องทำความดีถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สปอตวิทยุดังกล่าวสอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรม ทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ร่วมสร้างสังคมแห่งความสงบสุข เหตุที่ผู้จัดรายการซึ่งเป็นตำรวจเลือกที่จะเปิดสปอตวิทยุดังกล่าว อาจจะเป็นเพราะอาชีพตำรวจที่ต้องสัมผัสกับผู้กระทำความผิดบ่อย ๆ การเปิดสปอตวิทยุดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นจิตสำนึกคนให้ทำความดีได้อีกทางหนึ่ง

รายการที่ 15 เสียงจากราษฎร โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ระหว่างเวลา 09.00-10.00 น. ระยะเวลาที่เผยแพร่เศรษฐกิจพอเพียง 6 นาที

สปอต ทำความดีถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

VOXPOP ทำความดีถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปั่นละ 5 ครั้ง ครั้งละ 1 คน คน ละ 1 นาที เป็นการชักชวนให้คนทำความดี โดยดูจากตัวอย่างคนที่ไปสัมภาษณ์มา

สปอตวิทยุ รวมทั้ง VOX POP หรือบทสัมภาษณ์สั้น ๆ ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความมีคุณธรรม โดยผู้จัดได้นำเสียงของวัยรุ่นซึ่งเป็นนักศึกษาที่ไปสัมภาษณ์เรื่องการทำความดีของแต่ละคนมาเปิด เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นวัยรุ่น โดยเฉพาะนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งหากได้ยินบางคนอาจจะรู้จักเจ้าของเสียง และจะมีความรู้สึกใกล้ชิดและเห็นตัวอย่าง จนเกิดแรงบันดาลใจอยากทำความดีตามบ้าง

รายการที่ 16 ขมคำอำเพลง ดีเจชาย ออกอากาศเวลา 20.00-21.00 น. ระยะเวลาที่เผยแพร่เศรษฐกิจพอเพียง 3 นาที

ผู้จัดรายการ ไม่ได้พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียงแต่เปิดเพลงเทิดพระเกียรติเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง 1 เพลง

เพลงดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

รายการที่ 17 ไอที อินไซด์ โดยดีเจยอดชาย ไม่ผ่านกระบวนการ ออกอากาศเวลา 13.00-14.00 น. ระยะเวลาที่เผยแพร่เศรษฐกิจพอเพียง 1 นาที

เปิดสปอต ทำความดีถวายในหลวง

สปอตวิทยุดังกล่าวมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านคุณธรรม สอนให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว

รายการที่ 18 เพลินเพลงยามบ่าย โดยเล็ก เวียงกุมกาม เวลาออกอากาศ 14.00-15.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 3 นาที

รายการดังกล่าวได้เปิดเพลงพ่อน้ำแม่ในรายการ โดยไม่ได้มีการพูดเสริม

เนื้อหาของเพลงดังกล่าวเป็นการให้ความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ที่ผู้จัดรายการไม่ได้พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเสริม อาจเป็นเพราะผู้จัดไม่มีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงก็เป็นได้

รายการที่ 19 สิงห์เหนือ เสืออีสาน ผู้ชายสองคน เวลาออกอากาศ 17.00-18.00 น.
ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 2 นาที

เปิดสปอตวิทยุ 60 ปีครองราชย์ รวมพลังไทยทั้งชาติขจัดยาเสพติด

ผู้จัดยังได้พูดถึงกรณีผู้รู้กฎหมาย และใช้ความรู้นั้นทำให้ตนเองพ้นผิด ทั้ง ๆ ที่ได้กระทำผิด ไม่สามารถเป็นไปได้อีก

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรม และความมีเหตุมีผล โดยผู้จัดพยายามชี้ให้เห็นว่า การทำผิดต้องได้รับผิด ขณะเดียวกันสปอตวิทยุเชิญชวนให้ผู้ฟังลด ละ เลิกยาเสพติดและร่วมเป็นหูเป็นตาสอดส่องไม่ให้มียาเสพติดแพร่ระบาดในชุมชน สอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องคุณธรรม

รายการที่ 20 เสียงจากราษฎร โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 88.MH.
เวลาออกอากาศ 14.00-15.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 3 นาที

บันทึกความทรงจำนี้เพื่อพ่อ เป็นกิจกรรมที่วิทยุคลื่นดังกล่าวได้จัดขึ้น โดยให้ผู้ฟังซึ่งเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เขียนบันทึกความทรงจำเกี่ยวกับพ่อ ตอนละประมาณ 3 นาที ออกอากาศทุกวัน เพื่อเทิดพระเกียรติเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา เน้นกลุ่มผู้ฟังวัยรุ่น โดยบทความวันนี้กล่าวถึงความประทับใจที่มีต่อพ่อ ที่เสียสละเพื่อลูกทุกอย่าง ยามมีปัญหา พ่อจะเป็นคนแรกที่เข้ามาช่วยเหลือ แต่บัดนี้พ่อได้จากไปแล้ว ยังเหลือเพียงความทรงจำที่ดีเท่านั้น

เนื้อหาของบทความดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน และคุณธรรม เนื่องจากสถานีดังกล่าวเป็นวิทยุเพื่อการศึกษาตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ การออกอากาศจึงมุ่งเน้นที่กลุ่มวัยรุ่น การจัดกิจกรรมดังกล่าวเพื่อจูงใจวัยรุ่นให้ทำตาม

รายการที่ 21 บอกเล่าเก้าสิบ โดยมานพ ปัญเรื่อง เวลาออกอากาศ 17.00-18.00 น.
ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดยกตัวอย่างเรื่องการเฟลว่าวันหนึ่ง ๆ คนเรามักจะเฟลและทำอะไรโดยไม่รู้ตัวหลายครั้ง ถ้ามีสติตลอดเวลา สังเกตตัวเอง คิดก่อนทำ เตือนสติตนเอง จะไม่ทำอะไรผิดพลาด

เนื้อหารายการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องมีเหตุผล คิดให้รอบคอบก่อนตัดสินใจดำเนินการใด ๆ

รายการที่ 22 เสียงจากราษฎร โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ไม่ผ่านกระบวนการ เวลาออกอากาศ 10.00-11.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 5 นาที

บทความความประทับใจที่ฉันมีต่อพ่อ ที่ผู้เขียนบทความเล่าว่า คำสอนของพ่อเป็นจริงทุกอย่าง เมื่อครั้งเป็นเด็ก เคยได้ยิน ไม่ฟังคำสอนพ่อ แต่เมื่อโตขึ้น จึงพิสูจน์ได้ว่าคำสอนของพ่อเป็นจริงทุกอย่าง แต่วันนี้พ่อได้จากไปแล้ว

บทความดังกล่าวสอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน ซึ่งต้องอาศัยความรู้เป็นองค์ประกอบ ชวนให้คิดถึงบุญคุณของพ่อที่เสียสละเพื่อลูกและสั่งสอน แต่ลูกไม่สนใจ และเมื่อเวลาผ่านไป ย้อนกลับมาดู ก็พบว่าคำสอนของพ่อเป็นจริง จึงได้รู้ว่าพ่อปรารถนาดีต่อลูกเสมอมา

สปอต ทำความดีเพื่อพ่อ และขอให้มีความสามัคคี เป็นการเชิญชวนทำความดีสอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรม

รายการที่ 23 เพลงคำเมือง โดยดีเจแม็ค สถานี CM77 เวลาออกอากาศ 21.00-22.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 2 นาที

ผู้จัดรายการได้พูดถึงเรื่องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนา เพื่อจรรโลงไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจ ในรายการยังได้เปิดเพลงคำเมือง

รายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน ให้คนรู้จักหวงแหนและอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิม

รายการที่ 24 สบายใจยามค่ำ โดยดีเจโย่ง ไม่ผ่านกระบวนการ เวลาออกอากาศ 20.00-21.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 7 นาที

ผู้จัดรายการได้เปิดเพลงได้รับพระบรมมี และเพลงเทิดพระเกียรติ อีกทั้งเชิญชวนไปเที่ยวชมนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งจัดแสดงที่สวนเฉลิมพระเกียรติราชพฤกษ์ 2549

เนื้อหาของรายการดังกล่าวเป็นการให้ความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงผ่านบทเพลง และเชิญชวนผู้ฟังไปชมนิทรรศการ อันเป็นการไปชมตัวอย่างเพื่อศึกษาแนวทางในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

รายการที่ 25 ผู้ดำเนินรายการผู้ชาย คลื่น 91.7 MHz. เวลาออกอากาศ 15.00-16.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการเสนอแนวคิดที่ว่ารัฐบาลควรกำหนดแผนพัฒนาให้ความสำคัญกับการศึกษาให้มาก โดยให้แทรกเรื่องคุณธรรมลงไปด้วย เพราะปัจจุบันมีปัญหาสังคมมากมายจากคนที่ขาดคุณธรรม และเด็กที่ไม่มีการศึกษา สังคมไทยสมัยก่อน การจับมือถือแขนเป็นเรื่องผิดศีล แต่ปัจจุบันยุคสมัยเปลี่ยนไป มีการแสดงออกทางเพศอย่างไม่อับอายต่อประชาชน เด็กอยู่ด้วยกันก่อนแต่ง เด็กไม่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ เด็กไม่เข้าวัด ทั้งนี้เห็นว่าพ่อแม่ จะเป็นส่วนสำคัญในการสอนคุณธรรมให้ลูก ๆ

เนื้อหาของการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องภูมิคุ้มกัน คนต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม มีความรู้ รอบคอบ ระมัดระวังและมีสติไตร่ตรอง อนุรักษ์รักษานบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม

รายการที่ 26 เสียงธรรมจากสามเณร คลื่น 96.0 MH. เวลาออกอากาศ 20.00-21.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

สามเณรที่จัดรายการได้พูดถึงอานิสงส์แห่งเมตตา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแสดงน้ำใจแก่เพื่อนร่วมโลกและสัตว์โลก จะเกิดความชุ่มฉ่ำ ร่มเย็น การปฏิบัติตนภายใต้พรหมวิหารสี่ มีความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา จะนำความสุขมาสู่ชีวิต ให้ดำเนินชีวิตอย่างมีสติ ไม่พยายาทำไม่โกรธ

เนื้อหาของรายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้หลักภูมิคุ้มกัน การมีเหตุมีผล มีคุณธรรม มีสติ คิดก่อนกระทำใด ๆ มีเมตตา แบ่งปัน ผู้จัดรายการเป็นนักบวช จึงได้นำหลักธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้ามาเผยแพร่มากกว่าทางโลก

รายการที่ 27 ชุมชนคนเชียงใหม่ โดยศิเจติก ไม่ผ่านกระบวนการ เวลาออกอากาศ 11.00-12.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการได้นำบทสัมภาษณ์ รศ.ณัฐพงษ์ ทองภักดี ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ มาเผยแพร่ โดย รศ.ณัฐพงษ์กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาได้ โดยใช้เป็นแนวทางควบคุมคุณภาพการศึกษา คุณภาพนักศึกษา อาจารย์ และการจัดกระบวนการศึกษา เนื้อหา และการบริหาร ให้เป็นไปตามหลักปรัชญา ซึ่งจะได้นำจิตตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง ขณะที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับวิกฤติความไม่พอเพียงในสังคม ความไม่พอเพียงในการบริโภค การออมลดลง การลงทุนไม่เพียงพอ มีการก่อหนี้ ขาดภูมิคุ้มกัน ขาดคุณธรรมประจำใจ เศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ถูกคิด ถ้าบัณฑิตสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ก็จะเป็นกำลังสำคัญ เป็นนักศึกษาที่ดี เป็นบุคลากรที่ดีต่อไป

รายการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทั้งเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ความรู้และคุณธรรม ผู้ที่กล่าวถึงเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จึงได้กล่าวถึงการบริหารการศึกษา และการดูแลนักเรียนมากเป็นพิเศษ

รายการที่ 28 แสงธรรม ดำเนินรายการโดยพระสงฆ์และคฤหัสถ์ผู้หญิงและผู้ชาย เวลา ออกอากาศ 17.00-18.00 น. ระยะเวลาที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียง 60 นาที

ผู้จัดรายการกล่าวว่าคนเราไม่ควรยึดมั่น ถือมั่น ไม่หวังจนเกินไป เพราะอาจจะคาดหวัง โดยเฉพาะความรักหากเกิดจากความเสนาหา จะยิ่งทรมานทรมาย ยิ่งหวังมาก ความผิดหวังก็ รอยู้ง้างหน้า ทุกคนจะต้องผิดหวัง ไม่วันใดก็วันหนึ่ง เมื่อต้องตาย จะไม่มีใครเอาอะไรไปได้ ค่ายเลย

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความพอประมาณ ความ มีเหตุผล การดำเนินชีวิตด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง

นอกจากนี้ผู้จัดยังได้นำมงคลชีวิต 38 ประการมาเผยแพร่ โดยได้ยกมงคลชีวิตข้อที่ 19 ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้เรื่องการงดเว้นบาป ไม่ทำในสิ่งที่ทำให้ใจเศร้าหมอง อกุศลกรรมต่าง ๆ การประพฤติดิฉันในกาม ฆ่าคน พวด์เท็จ พวด์คำหยาบ โลกมาก พยาบาท วิริงควั่นจากบาปนั้น ใจ จะต้องควบคุมกายไม่ให้ทำบาป

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการมีภูมิคุ้มกัน มีคุณธรรม การ ดำเนินชีวิตอย่างมีสติ

ผู้จัดยังได้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน ที่ก่อให้เกิดภัย ธรรมชาติรุนแรง จะเห็นได้ว่า ธรรมชาติได้ถูกคนทำลาย สมัยก่อนขุดบ่อน้ำลึก 15 ฟุต ก็พบน้ำบาดาล แต่ปัจจุบันต้องขุดให้ลึกกว่านั้น เพราะคนทำลายทรัพยากรธรรมชาติ จึงเกิดภัยน้ำท่วม น้ำ แล้ง คนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนจนลืมคำนึงถึงประโยชน์ของสังคม ใช้ทรัพยากรไม่สมประโยชน์ ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อนตามมา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงดูแลสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ น้ำ ป่าไม้ ให้ดีขึ้นและใช้ได้ตลอดไป

เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน คนควรตระหนัก ถึงปัญหาในอนาคต หากไม่วางแผนการใช้ทรัพยากร ผลเสียก็จะกลับมากระทบคนในอนาคต เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง โคลนถล่ม เป็นต้น

การวิเคราะห์ภาพรวมของเนื้อหารายการ

โดยภาพรวมรายการทั้ง 77 รายการที่ศึกษา ได้นำเสนอแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างหลากหลาย ทั้งรูปแบบและเนื้อหา โดยส่วนใหญ่ผู้จัดรายการจะนำเอกสารความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ และเปิดเพลงสลับ ทั้งนี้จากการติดตามฟังรายการพบว่ารายการที่นำเสนอแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้จัดจะระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำ ส่งผลให้ผู้ฟังไม่มีปฏิกิริยาตอบสนอง

1. ผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 นงนุช ผุศสวัสดิ์ จัดรายการติดตามความพอเพียง หลังจากเข้ารับการอบรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ได้กลับมาถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบของรายการสารคดี มีความหลากหลายในรูปแบบการจัดรายการ ทั้งเปิดเพลงนำสาระความรู้มาสอดแทรกในรายการ เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมโดยการตั้งคำถามชิงรางวัลทางจดหมาย โดยได้จัดแบ่งเวลารายการนำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแยกต่างหากจากช่วงเวลาที่มียุติธรรม มีเวลาให้เศรษฐกิจพอเพียงวันละหนึ่งชั่วโมงในช่วงที่ตั้งชื่อใหม่ว่า ติดตามความพอเพียง โดยพบรายการติดตามความพอเพียงของนงนุชมากถึง 20 รายการจากรายการที่ศึกษาทั้งหมด 77 รายการ คิดเป็นร้อยละ 25.9 หรือร้อยละ 40.8 ของรายการที่จัดโดยผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาพบว่ารายการของนงนุช มีการเรียงลำดับความรู้อย่างเป็นขั้นตอน มีการปูพื้นฐานความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นขั้น เป็นตอน ตามลำดับ โดยจะนำเสนอความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง หลักของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนที่จะนำเสนอเรื่องอื่น ๆ ในทุกประเด็น และสามารถลงลึกไปถึงรายละเอียดหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยกตัวอย่างสถานที่ บุคคลตัวอย่างที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้จนกระทั่งประสบความสำเร็จ มีการเปิดเพลงและสอดแทรกสาระได้อย่างกลมกลืน สามารถผูกเชื่อมโยงเพลง และสาระความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างกลมกลืน จากการศึกษารายการของนงนุชในช่วงระยะเวลาที่ศึกษาพบว่ามีลักษณะของการ Organize ให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในลักษณะ Community ตัวอย่างเช่น การเสนอให้ผู้ฟังตอบคำถามเรื่องเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีอะไรบ้าง แล้วเสนอของรางวัลเป็นหนังสือเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง แลกกับการสมัครร่วมเป็นสมาชิกคนพอเพียง โดยผู้จัดจะมอบบัญชีครัวเรือนให้ผู้รับรางวัล เพื่อไปจัดทำบัญชีครัวเรือนและเชิญชวนให้ฝากเงินกับธนาคาร เป็นต้น ทั้งนี้จะเห็นความพยายามของผู้จัดรายการที่ได้เชื่อมโยงให้เกิดการตอบสนองของผู้ฟังอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่านงนุช ผุศสวัสดิ์ เสนอรายการติดตามเศรษฐกิจพอเพียงอย่างระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำ ส่งผลให้ผู้ฟังไม่มีปฏิกิริยาตอบสนอง คือไม่มีผู้ฟังโทรศัพท์ร่วมรายการ แต่จากการสอบถามจากผู้จัดและการตั้งรางวัลให้ผู้ฟัง

ในรายการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สนับสนุนของรางวัล และประสานไปยังผู้ฟังรายการ ก็ได้รับทราบถึงการตอบสนองนั้น ว่าผู้ฟังเห็นด้วยกับการเสนอรายการในลักษณะดังกล่าวและเห็นว่าเป็นประโยชน์ มีผลต่อการปฏิบัติตนจริง

1.2 สุกิจ ภูทาสินรายการคุยข่าวกับหนุ่มเอาจาง โดยสุกิจ ภูทาสินซึ่งผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นอีกรายการหนึ่งที่มีความโดดเด่นที่น่าสนใจ โดยพบรายการของสุกิจมากถึง 17 รายการคิดเป็นร้อยละ 22.0 จากทั้งหมด หรือร้อยละ 34.6 ของรายการที่จัดโดยผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง นับว่าเป็นผู้จัดรายการอีกรายหนึ่งที่กลับไปถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ รายการของสุกิจเป็นรายการข่าว ที่มีแผนรายการประจำอย่างเหนียวแน่น เนื่องจากมีความหลากหลายในการนำเสนอ สามารถนำข่าวมาเล่าประกอบเสียงจำลองเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังได้เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนจากโรงเรียนชาลสุวรรณอนุสรณ์มานำเสนอเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างน่าสนใจ การจัดรายการสองคนมีการพูดคุยรับ-ส่ง กัน มีความหลากหลาย โดยเด็กสามารถนำเศรษฐกิจพอเพียงมาถ่ายทอดผ่านการขอ คำว่า หรือบทกลอน ดึงดูดความสนใจให้ผู้ฟังได้อย่างไม่น่าเบื่อ รายการของสุกิจจะเป็นรายการที่จัดโดยภาษาพื้นเมือง ก่อให้เกิดความเป็นพวกเดียวกับผู้ฟัง อย่างไรก็ตามไม่มีการควบคุมภาษาในการจัดรายการ ทำให้หลายครั้งที่ผู้จัด อาจจะพูดในลักษณะไม่สุภาพเพื่อแสดงออกถึงความถึงลูกถึงคน ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของรายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามสุกิจนับเป็นกรณีศึกษาที่นำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปถ่ายทอดผ่านรายการได้อย่างกลมกลืน และสามารถเล่าข่าวได้อย่างสนุก น่าสนใจ ขณะที่ข่าวบางข่าวที่มีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจพอเพียง สุกิจจะหยิบยกประเด็นดังกล่าวและสอดแทรกเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงลงในรายการได้อย่างกลมกลืน

ทั้งหมดนี้สอดคล้องกับเสรี วงษ์มณฑา (2542: 165) กล่าวถึงการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการประชาสัมพันธ์ว่า การนำเสนอที่น่าสนใจ อาศัยการเลือกใช้และผสมผสานองค์ประกอบ 3 อย่างในรายการให้มีความกลมกลืนกัน คือ เพลงประกอบรายการ มีสองแบบได้แก่ เพลงประจำรายการ (title music) เป็นเพลงประจำรายการทุก ๆ ตอน ซึ่งใช้เปิดตอนต้นสำหรับนำเข้าสู่รายการและเปิดตอนท้ายสำหรับปิดรายการ ปกติจะใช้เวลาเปิดช่วงละ 15-20 วินาที อย่างไรก็ตามหากเป็นรายการวิทยุขนาดสั้น เช่น ความยาว 1 นาทีก็ไม่ควรเปิดเพลงประจำรายการ แต่ควรปรับรูปแบบให้ใช้เวลาในการเปิดปิดรายการเพียงสั้น ๆ โดยอาศัยจึงเกิดประจำรายการแทนเพลงสั้นรายการ ใช้เปิดต้นการพูดของผู้ประกาศในแต่ละช่วง เพื่อพักรายการ โดยอาจเป็นช่วงละ 8-10 วินาทีแล้วปิดหรือลดเสียงลงคลอเสียงผู้ประกาศ บทเกริ่นนำเข้าสู่รายการ อาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น พูดถึงสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้ฟัง พูดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ฟัง ใช้เสียงประกอบ

ใช้เทคนิคละครวิทยุ ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ VOX POP หรือ ยกคำขวัญหรือบทกลอนสั้น ๆ ขึ้นมาเกริ่น และภาษาและลีลาการพูด ผู้เขียนบทจะต้องใช้ภาษาการสนทนาใช้กับการพูดคุยอย่างสุภาพและละเว้นการใช้ศัพท์เฉพาะที่ไม่จำเป็น ส่วนผู้ประกาศก็ต้องรู้จักการใช้น้ำเสียงและจังหวะลีลาการพูดที่ชวนให้ติดตาม นอกเหนือจากองค์ประกอบข้างต้นแล้ว ผู้สร้างสรรค์บทต้องไม่ละเลยการตั้งชื่อเรื่องหรือชื่อตอนให้น่าสนใจ เพื่อผู้ฟังจะได้ตั้งใจรอติดตามฟังรายการด้วย

1.3 ผู้จัดอื่นๆ ที่ผ่านการอบรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว 7 ราย

นายสุกิตติ วิเปลี่ยน จากมหาวิทยาลัยพายัพ ซึ่งได้รับการสู่มัธยมศึกษา 4 ครั้ง ได้แบ่งเวลาสำหรับจัดรายการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในชื่อรายการ รักพอ พอเพียง รายการดังกล่าวได้นำเอกสารความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ พร้อมยกตัวอย่างบุคคลหรือองค์กรธุรกิจที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้แล้วประสบความสำเร็จ สลับกับการเปิดเพลงพระราชนิพนธ์

ขณะที่รายการของ วราวุฒิ อุตมา (ดีเจป๊อ๊ด) นั้น แม้ว่าผู้จัดจะพยายามพูดคุยเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและให้ความรู้แก่ผู้จัด แต่เนื่องจากรายการดังกล่าวเป็นรายการที่เปิดให้ผู้ฟังโทรศัพท์ขอเพลง ผู้ฟังก็ดูเหมือนจะไม่สนใจเนื้อหาที่ผู้จัดพยายามถ่ายทอด สนใจแต่จะโทรศัพท์ขอเพลงและมอบให้ผู้อื่นมากกว่าสนใจเนื้อหารายการที่ผู้จัดได้นำเสนอ แมกซ์ เวอร์ไรเมอร์ (Weiten; 1989: 99) กล่าวไว้เกี่ยวกับจิตวิทยาเกสตัลต์ (gestalt psychology) เรื่องการรับรู้ (perception) ว่าเป็นการแปลผลการรับสัมผัสจากสิ่งเร้า โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่แต่ละคนสะสมไว้เป็นเครื่องแปลความหมาย ด้วยเหตุนี้บุคคลอาจรับรู้สิ่งเร้าหนึ่งได้แตกต่างกันไป ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละคนมีประสบการณ์เดิมที่แตกต่างกันนั่นเอง ตัวอย่างเช่น คนสองคนมองเมฆบนท้องฟ้ากลุ่มเดียวกัน คนหนึ่งอาจมองเป็นนก แต่คนหนึ่งอาจมองเป็นรูปหน้าคน เป็นต้น เช่นเดียวกับการนำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเนื้อความเดียวกัน หากรายการเพลงผู้ฟังเคยชินกับการขอเพลงให้กัน กับรายการข่าวที่ผู้ฟังเคยชินกับการฟังเพื่อจับใจความ อาจจะส่งผลต่อการรับรู้ที่แตกต่างกัน

ผู้จัดรายการในกลุ่มนักบวช และผู้เผยแพร่ศาสนา เช่น พระสงฆ์ สามเณร และศาสนาจารย์ของศาสนาคริสต์ จะสอดแทรกเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการนำเสนอในการยกหลักธรรมมาพูดคุยด้วยภาษาง่าย ๆ ผ่านรายการ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ ความละอายต่อบาป คุณธรรม การดำเนินชีวิตอย่างมีสติ การรักษาประเพณีวัฒนธรรม การเคารพผู้อาวุโส การให้ความสำคัญต่อศาสนา ซึ่งสอดคล้องจาก ลาตานเ่ และดาเลย์ (Latane and Darley, 1970) ที่ว่าบุคคลจะตัดสินใจเลือกวิธีในการให้ความช่วยเหลือที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ หรือความชำนาญที่ตนมีอยู่ ขณะที่ เดิมศักดิ์ คทวณิช (2546: 327) กล่าวถึงวิธีส่งเสริมพฤติกรรมทาง

สังคม เรื่องการใช้หลักคำสอนทางศาสนาเป็นเครื่องจูงใจ ทั้งนี้เนื่องจากศาสนาจะมีอิทธิพลต่อจิตใจของบุคคลสูงมาก และโดยทั่วไปแต่ละศาสนามีหลักคำสอนที่คล้ายคลึงกัน คือสอนให้ช่วยเหลือกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น เช่น ในศาสนาพุทธ จะสอนให้มีเมตตา ให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น ดังนั้นผู้ที่เคร่งครัดต่อศาสนาจึงให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ และที่สำคัญ พฤติกรรมการช่วยเหลือทางสังคมที่เกิดจากการใช้หลักคำสอนทางศาสนานี้จะทำให้บุคคลให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่สนใจสิ่งตอบแทนจากสังคม สอดคล้องกับ สง่า พลสงคราม(2542) ได้ให้ความสำคัญกับพื้นฐานของทุนทางสังคม โดยศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธมิได้เริ่มจากสมมติฐานทางเศรษฐศาสตร์ แต่เป็นหลักคำสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมะ ในฐานะที่เป็นปทัสถานให้เกิดดุลยภาพระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับสังคม และกายกับจิต ตามหลักปฏิบัติสัมมาอาชีวะ โดยใช้สติปัญญาควบคุมและกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้ดำเนินไปสู่การมีคุณภาพชีวิตและจิตวิญญาณ เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธได้เสนอหลักศีลธรรมเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดความพอดี ส่วนเศรษฐกิจพอเพียงเน้นระบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกันระหว่างการผลิตกับการบริโภคบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม

2. ผู้จัดรายการที่ไม่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง แต่จัดรายการความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีมากถึง 28 คน เป็นที่สังเกตว่าบุคคลเหล่านี้จะพูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแค่เพียงข้อมูลพื้นฐานและนำเสนอความรู้มาอ่านเผยแพร่ จะไม่ลงลึกในรายละเอียด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง แต่มีความสนใจที่จะนำเสนอเรื่องดังกล่าวเพราะเห็นว่าเป็นสาระที่มีประโยชน์สมควรเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ โดยเป็นที่น่าสนใจที่ผู้จัดรายการเหล่านี้จะนำเสนอเพียง 1 -2 ครั้งเท่านั้น จะไม่ได้แบ่งเวลาให้สำหรับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะ โดยพบว่าจะนำเสนอเรื่องดังกล่าวในระยะเวลาสั้น ๆ ในรูปสปอตประชาสัมพันธ์ การนำบทความสั้น ๆ หรือข่าวที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ มาอ่านเผยแพร่ โดยจะให้เวลากับการนำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไม่เกิน 10 นาที จำนวนมาก เดิมศักดิ์ กทวณิช (2546: 298-314) กล่าวถึง ชิกมันด์ ฟรอยด์ นักจิตวิทยา ที่กล่าวถึง กลไกในการป้องกันตนเองของ (defense mechanisms) หรือกลไกในการป้องกันตนเองของมนุษย์ไว้ หนึ่งในนั้นคือการหนีสถานการณ์ (withdrawal reaction) อันหมายถึงวิธีการปรับตัวโดยใช้วิธีการให้ตนเองพ้นไปจากปัญหาหรืออุปสรรคที่เป็นต้นเหตุของความทุกข์ การหลบหนี ซึ่งเป็นกลไกในการป้องกันตนเองโดยใช้วิธีการหนีจากสถานการณ์ ยั่วยุ หรือไม่ต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องได้มากเท่าไรยังมี

ความสุขมากขึ้นเท่านั้น เช่น นักศึกษากลับการสอบจึงไม่เข้าห้องสอบ มีเรื่องกับหัวหน้าจึงงานย้ายที่ทำงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าเด็กนักเรียนจากโรงเรียนชาลสุวรรณอนุสรณ์สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงผ่านรายการได้อย่างน่าฟัง มีการคัดแปลงข้อข้อกล่าวต่าง ๆ โดยเด็ก ๆ ให้ข้อมูลผ่านรายการว่า ได้มีการให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการเรียนในห้องเรียนมาก่อน

ในภาพรวมส่วนใหญ่นำเสนอไม่ครบในทุกประเด็นและเป็นเพียงการแทรกรายการช่วงสั้น ๆ ในรูปแบบของการพูดแทรก VOXPOP และสปอต คั่นรายการ เป็นต้น มีเพียงส่วนน้อยที่นำเสนอในทุกประเด็น

ผลการวิเคราะห์ตารางลงรหัส

จากการศึกษารายการวิทยุชุมชนที่เผยแพร่เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงทั้งหมด 77 รายการพบว่า ผู้วิจัยได้จัดทำตารางลงรหัส โดยมีผู้ช่วยวิจัยสองคน เลือกลงคะแนนในข้อที่ที่ผู้ลงรหัสตั้งแต่สองคนขึ้นไปเห็นตรงกัน ผลจากการทำตารางลงรหัส พบว่าสามารถแบ่งประเภทรายการของวิทยุชุมชนที่ศึกษา ดังข้อมูลในตาราง 2-5

ผลการวิเคราะห์ตารางลงรหัส โดยภาพรวม

ผลจากการศึกษาพบว่าการผลิตรายการในรูปแบบสารคดีครึ่งหนึ่งของการผลิตรายการทั้งหมดหรือร้อยละ 49.35 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบสารคดี อันจะมีทั้งสาระความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมกับการเปิดเพลง หรือการสัมภาษณ์บุคคล เหมาะแก่การเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจะไม่เครียดจนเกินไป ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินชวนติดตามในการรับฟัง ขณะที่พบว่าการผลิตรายการในรูปแบบรายการรองลงมาคือร้อยละ 29.37 แสดงว่าผู้จัดรายการเลือกที่จะเผยแพร่ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงผ่านรายการข่าวได้น่าสนใจ เนื่องจากเนื้อหาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสาระความรู้ ที่ค่อนข้างจะเป็นสาระ รองลงมาคือการนำเสนอในรายการเพลง ร้อยละ 14.28 และอื่น ๆ เช่น ละครวิทยุ สปอตวิทยุ บทสัมภาษณ์สั้น ๆ เรื่องความ เพลงขอ คำว่า VOX POP ร้อยละ 11.68 (ตาราง 14)

จากการศึกษารายการวิทยุชุมชนที่เผยแพร่เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงทั้งหมด 77 รายการพบว่าหลายรายการที่ผู้จัดรายการครอบคลุมหลายประเด็น ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการนำเสนอในเรื่องความรู้มากที่สุดร้อยละ 61.03 แสดงว่าผู้จัดรายการส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการมีความรู้เพื่อสามารถปรับ ประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน รองลงมาคือเรื่องความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ 48.05 และเรื่องภูมิคุ้มกันในสัดส่วนร้อยละ 48.05 เท่ากัน แสดงให้เห็นว่าผู้จัดรายการไม่มีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากนัก จึงเลือกที่จะถ่ายทอดความรู้ทั่วไปแบบไม่ลง

ลึกในรายละเอียด และหากต้องถ่ายทอดก็จะเลือกในด้านการสร้างภูมิคุ้มกันซึ่งจะง่ายต่อการปลูกจิตสำนึกให้รู้สึกรัก ห่วงแหน และอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น ส่วนใหญ่ผู้จัดจะเป็นนักบวชและกลุ่มผู้จัดรายการที่นำเสนอเพลงหรือภาษาพื้นเมือง รองลงมาผู้จัดรายการได้เสนอเรื่องคุณธรรมร้อยละ 44.15 แสดงว่าผู้จัดต้องการนำเสนอเพื่อสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม การไม่กระทำผิดและละอายต่อบาปผ่านรายการ โดยผู้จัดส่วนใหญ่จะเป็นนักบวช หรือผู้จัดที่มีอายุมาก รองลงมาคือเรื่องมีเหตุผล ร้อยละ 40.25 โดยพบว่ามี การนำเสนอเรื่องความพอประมาณน้อยที่สุด ร้อยละ 28.57 โดยพบว่าผู้จัดรายการหลายคนได้พูดครอบคลุมเศรษฐกิจพอเพียงหลายประเด็น และบางรายการสามารถพูดได้ครบทุกประเด็นของเศรษฐกิจพอเพียง (ตาราง 7)

ผลการวิเคราะห์เนื้อหารายการที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากตารางลงรหัสแสดงในตาราง 2-5 พบว่ารายการเพียงส่วนน้อยที่นำเสนอในทุกประเด็น แต่ไม่ได้อธิบายความหมายอย่างลึกซึ้ง รายการส่วนใหญ่นำเสนอไม่ครบในทุกประเด็นของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นเพียงการแทรกรายการช่วงสั้น ๆ โดยเน้นเฉพาะประเด็นการใฝ่รู้ ภูมิคุ้มกัน คุณธรรม และความมีเหตุผล ความพอประมาณเป็นองค์ประกอบที่กล่าวถึงน้อยที่สุด น่าจะเป็นเพราะว่าความพอประมาณมีความเป็นนามธรรมที่กล่าวถึงได้ยากที่สุด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมความรู้หลายมิติ ตั้งแต่ความรู้ระดับเทคนิคเพื่อการดำเนินชีวิต ความรู้ระดับอภิปรัชญา หรือความรู้เชิงจิตวิญญาณ-จริยศาสตร์ ซึ่งกำกับท่าที-กระบวนการตัดสินใจของมนุษย์ในการเลือกวิถีทางในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยยังสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นสหวิทยาการ (ปริชา เปี่ยมพงษ์สานต์, 2549: 192-193)

ตาราง 2 ตารางลงรหัสรายการของผู้จัดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยนางนงนุช ผุสสวัสดิ์

ลำดับ	ชื่อรายการ//ผู้จัดรายการ	วันที่	เวลาที่ออกอากาศ	เวลาเสนอ ศพ. (นาที)	รูปแบบรายการ				องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง						
					ข่าว	เพลง	สารคดี	อื่นๆ	ความรู้ทั่วไป	พอประมาณ	มีเหตุผล	ภูมิคุ้มกัน	ความรู้	คุณธรรม	
1	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	31/08/50	11.00-12.00	60			✓				✓				
2	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	2/09/50	11.00-12.00	60			✓			✓					
3	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	7/09/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
4	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	23/09/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
5	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	30/09/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
6	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	2/10/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
7	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	13/10/50	11.00-12.00	60			✓			✓					
8	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	28/10/50	11.00-12.00	60			✓			✓					
9	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	2/11/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
10	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	5/11/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
11	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	11/11/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
12	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	16/11/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
13	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	16/11/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
14	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	22/11/50	11.00-12.00	60			✓			✓					
14	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	30/11/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
16	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	6/12/50	11.00-12.00	60			✓			✓					
17	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	11/12/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
18	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	14/12/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
19	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	25/12/50	11.00-12.00	60			✓			✓					✓
20	ติดตามความพอเพียง/นงนุช ผุสสวัสดิ์	30/12/50	11.00-12.00	5			✓			✓					✓
รวม (เฉลี่ย)				(57.25)			20			16	8	9	14		7

ตาราง 3 ตารางลงรหัสรายการของผู้จัดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยสุกิจ กู้หาสิน

ลำดับ	ชื่อรายการ/ผู้จัดรายการ	วันที่	เวลาที่ออกอากาศ	เวลาเสนอ ศพ. (นาที)	รูปแบบรายการ			องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง						
					ข่าว	เพลง	สารคดี อื่นๆ	ความรู้ ทั่วไป	พอประ มาณ	มี เหตุผล	ภูมิคุ้ม กัน	ความรู้	ทฤษฎี ธรรม	
1	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	28/08/50	13.00-14.00	5	✓						✓			
2	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	30/08/50	13.00-14.00	5	✓			✓		✓				✓
3	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	1/10/50	13.00-14.00	60	✓							✓		✓
4	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	5/10/50	13.00-14.00	60	✓					✓		✓		✓
5	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	11/10/50	13.00-14.00	60	✓					✓		✓		✓
6	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	20/10/50	15.00-16.00	60	✓			✓				✓		✓
7	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	24/10/50	13.00-14.00	60	✓						✓	✓		✓
8	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	30/10/50	13.00-14.00	60	✓			✓		✓		✓		✓
9	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	1/11/50	13.00-14.00	60	✓					✓		✓		✓
10	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	5/11/50	13.00-14.00	60	✓			✓		✓		✓		✓
1123	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	7/11/50	13.00-14.00	60	✓			✓		✓			✓	
1226	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	10/11/50	13.00-14.00	60	✓									
13	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	17/11/50	13.00-14.00	60	✓			✓						
14	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	20/11/50	13.00-14.00	60	✓			✓		✓		✓		✓
15	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	1/12/50	13.00-14.00	60	✓						✓	✓		
16	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	4/12/50	13.00-14.00	60	✓			✓			✓	✓		✓
17	ฟังข่าวกับหนุ่มเอบาง/สุกิจ กู้หาสิน	11/12/50	13.00-14.00	60	✓			✓		✓		✓		✓
รวม (เฉลี่ย)				17	(53.5)				10	9	6	10	11	9

ตาราง 4 ตารางลงรหัสรายการของผู้จัดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้จัดรายการอื่น ๆ

ลำดับ	ชื่อรายการ/ผู้จัดรายการ	เวลาออกอากาศ	เวลาเสนอ ศพ. (นาที)	รูปแบบรายการ				องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง					คุณ ธรรม
				ข่าว	เพลง	สารคดี	อื่น ๆ	ความรู้ ทั่วไป	พอประ มาณ	มี เหตุผล	ภูมิคุ้มกัน	ความรู้	
1	รักพ่อ พอเพียง/สุกิดติ วิปัสสน	09.00-10.00	60			✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	รักพ่อ พอเพียง/สุกิดติ วิปัสสน	09.00-10.00	60			✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	รักพ่อ พอเพียง/สุกิดติ วิปัสสน	09.00-10.00	60			✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	รักพ่อ พอเพียง/สุกิดติ วิปัสสน	09.00-10.00	60			✓		✓					
5	แสงธรรม/พระสุรพันธุ์ ปัญญาวิโร	14.00-15.00	15			✓					✓		
6	แสงธรรม/พระสุรพันธุ์ ปัญญาวิโร	14.00-15.00	3			✓				✓		✓	✓
7	เพลงฮิตสี่ล้อแดง/รวาภูมิ จดมา	11.00-12.00	9			✓		✓					
8	สาระเพลงดัง/รวาภูมิ จดมา	14.00-15.00	15		✓				✓				
9	เพื่อนบ้านล้านนา / รชต หิรัญ	15.00-16.00	3		✓			✓					✓
10	สืบสานลายไทย/รชต หิรัญ CM77	11.00-12.00	60			✓						✓	
11	CM 77 / จงนาวา	15.00-16.00	5				✓				✓		
12	ราชภัฏสัมพันธ์/สาวลักษณ์ สามแก้ว	16.00-17.00	5		✓			✓	✓	✓	✓	✓	
รวม (เฉลี่ย)			(29.6)	17	3	27	1	32	20	18	25	29	20

ตาราง 5 ตารางลงรหัสรายการของผู้จัดที่ไม่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ลำดับ	ชื่อรายการ/ความถี่/ผู้จัดรายการ	เวลา	รูปแบบรายการ					แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง					
		เวลาที่ออกอากาศ	เวลาเสนอศพพ. (นาที)	ข่าว	เพลง	สารคดี	อื่นๆ	ความรู้ทั่วไปเรื่องศพพ.	พอประมาณ	มีเหตุผล	ภูมิคุ้มกัน	ความรู้	คุณธรรม
1	บอกเล่าเก้าสิบ/นพพร 88.50	13.00-14.00 น.	15			✓				✓			
2	วไรดีเพลง/นครล้านนาเดินรถ 95.75	09.00-10.00 น.	10			✓					✓		✓
3	ดีเจเจ๊หอยอ้อย	10.00-11.00 น.	1				✓						✓
4	ถูกทุ่งจ๊ะจ๋า/ดีเจหญิง	16.00-17.00 น.	3		✓				✓				
5	เจ๊เบบเรดีโอ	14.00-15.00 น.	60		✓						✓		
6	97.25	05.00-24.00 น.					✓			✓			
7	เสียงสันติ.ม.พายัพ	09.00-12.00 น.	60			✓				✓			✓
8	ล่านน้ำทิพย์/ม.พายัพ	14.00-15.00 น.	60			✓				✓			✓
9	คุยกับพนาช/100.5	10.00-12.00 น.	60	✓				✓		✓			✓
10	ฟังสบายสไตล์หนุ่มส้มกำแพง/ดีเจหนู	10.00-12.00 น.	5		✓						✓		
11	ค.คนเพื่อชีวิต/ดีเจเสียงหล่อ	13.00-15.00 น.	5			✓				✓			
12	เสน่ห์คนเมือง/ธนวัฒน์ คนเมือง	14.00-15.00 น.	15			✓						✓	
13	เพลินเพลงขามบ่า/เล็ก เวียงกุมกาม	13.00-14.00 น.	5				✓					✓	
14	ถูกทุ่งโรงพักจ้าง/เสียงคนประจวบ/ค.จิตร เรือนรินทร์	13.00-14.00 น.	1			✓						✓	✓
15	เสียงจากราษฎร/นักศึกษามา	09.00-10.00 น.	6				✓						✓
16	ขามคำอำเพลง	20.00-21.00 น.	3	✓								✓	

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อรายการ/ความถี่/ผู้จัดรายการ	เวลา	รูปแบบรายการ					แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง					
		เวลาที่ออกอากาศ	เวลาเสนอ ศพพ. (นาที)	ข่าว	เพลง	สารคดี	อื่นๆ	ความรู้ ทั่วไปเรื่อง ศพพ.	พอ มี ประมาณ เหตุผล	ภูมิคุ้มกัน	ความรู้	คุณธรรม	
17	ไอทีอินไซด์ยอดชาย	13.00-14.00 น.	1				✓					✓	
18	เพลินเพลงยามบ่าย/เล็ก เวียงกุมกาม	14.00-15.00 น.	60		✓			✓					
19	สิงห์เหนือเสืออีสาน/ผู้ชายสองคน	17.00-18.00 น.	2				✓				✓		
20	เสียงจากราษฎร	14.00-15.00 น.	60				✓				✓		
21	บอกเล่าเก้าสิบ/มานพ ปัญเรื่อง	17.00-18.00 น.	60			✓			✓				
22	เสียงจากราษฎร	10.00-11.00 น.	5				✓		✓		✓		
23	เพลงคำเมือง/เม็ค	21.00-22.00 น.	2		✓						✓		
24	สบายใจยามค่ำ/ไผ่	20.00-21.00 น.	7		✓			✓			✓		
25	ผู้ดำเนินรายการชาย 91.70	15.00-16.00 น.	60			✓			✓		✓		
26	เสียงธรรม/สามเณร 96.00	20.00-21.00 น.	60			✓				✓		✓	
27	แสงธรรม/พระสงฆ์กับดีเจชาย หญิง 96.00	17.00-18.00 น.	60			✓				✓	✓		
28	แว่วเสียงธรรมพระสงฆ์ 96.00	07.00-08.00 น.	60			✓			✓		✓	✓	
รวม (เฉลี่ย)			(27.62)	1	7	13	8	5	2	11	12	17	13

ตาราง 6 ประเภทรายการ

ประเภทรายการ	จำนวนรายการ	ร้อยละ
รายการข่าว	18	23.37
รายการเพลง	11	14.28
สารคดี	38	49.35
อื่นๆ	10	12.98

ตาราง 7 เศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏในรายการวิทยุชุมชน

เนื้อหารายการ	จำนวนรายการ	ร้อยละ
ความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	37	48.5
พอประมาณ	22	28.57
มีเหตุผล	31	40.25
ภูมิคุ้มกัน	35	45.45
ความใฝ่รู้	47	61.03
คุณธรรม	34	44.15

การวิเคราะห์ตารางลงรหัสโดยวิเคราะห์รายบุคคลและกลุ่มแยก

1. รายการของผู้จัดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง รายการติดตามความพอเพียงโดยนงนุช ผุดสวัสดิ์ เป็นรายการประเภทสารคดี มีความถี่ในการเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุดในจำนวนผู้จัดรายการทั้งหมดที่ศึกษา โดยได้นำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอถึง 20 ครั้งจากรายการที่ศึกษาทั้งหมด 77 รายการ คิดเป็นร้อยละ 25.9 หรือร้อยละ 40.9 ของจำนวนรายการที่จัดโดยผู้จัดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงเวลาที่นำเสนอเศรษฐกิจพอเพียงออกอากาศเฉลี่ย 57.25 นาที ทั้งนี้พบว่ารายการดังกล่าวมีการนำเสนอความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุดถึง 16 ครั้งหรือร้อยละ 80 จากรายการที่นำเสนอ 20 ครั้งของนงนุช รองลงมาคือประเด็นความใฝ่รู้ร้อยละ 70 ขณะที่ให้น้ำหนักประเด็นอื่นๆ ที่เป็นหลักของเศรษฐกิจพอเพียงเท่าๆ กัน ทั้งเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกันและคุณธรรม โดยจะมีความแตกต่างกับรายการอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด

2. รายการของผู้จัดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง รายการคุยข่าวกับหนุ่มเอบางโดยสุกิจ ภูทาสิน เป็นรายการเล่าข่าว นำข่าวมาเล่าและจำลองเหตุการณ์จริงโดยใช้เสียงต่าง ๆ สอดแทรก รายการดังกล่าวมีความถี่ในการจัดรายการเป็นอันดับสองรองจากรายการของนงนุช โดยพบรายการของสุกิจมากถึง 17 ครั้ง หรือร้อยละ 22.0 จากทั้งหมด 77 รายการหรือ ร้อยละ 34.6 ของรายการที่นำเสนอเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มนี้ แม้จะไม่ได้เปิดช่วงที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นทางการก็ตาม โดยพบว่ารายการดังกล่าวใช้เวลาในการนำเสนอเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ย 53.3 นาที นำเสนอประเด็นความใฝ่เป็นอันดับหนึ่งหรือร้อยละ 64.7 ของจำนวนรายการทั้งหมดที่สุกิจจัด รองลงมาคือประเด็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และภูมิคุ้มกันร้อยละ 58.8เท่ากัน ขณะเดียวกันไม่ได้ตกในประเด็นอื่น ๆ ที่ผู้จัดพยายามสอดแทรกในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างครบถ้วน ทั้งเรื่องความพอประมาณและคุณธรรมที่มีถึงร้อยละ 52.9 เท่ากัน และพบประเด็นความมีเหตุผลถูกหยิบยกมาเสนอผ่านรายการดังกล่าวน้อยที่สุดคือมีเพียงร้อยละ 35.2

3. รายการของผู้จัดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้จัดรายการอื่น ๆ ไม่ได้มีการจัดแบ่งเวลาให้สำหรับเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง มีเพียงสุกิตติ วิเปลี่ยน ที่เปิดรายการรักพอ พอเพียงในช่วงระยะเวลาดังกล่าวและได้เลิกดำเนินการแล้ว ทั้งนี้จะพบว่ารายการที่นำเสนอโดยผู้จัดที่ผ่านกระบวนการจะนำเสนออย่างเป็นขั้นเป็นตอน คือมีการพูดถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงก่อน แล้วจึงพูดประเด็นอื่น ๆ โดยพบว่ากลุ่มผู้จัดที่ผ่านกระบวนการจะสามารถยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือสัมภาษณ์บุคคลในประเด็นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมั่นใจ ทั้งนี้พบว่ามีกรให้น้ำหนักในประเด็นต่าง ๆ ของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการฯ จะนำเสนอเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ย 29.67 ชั่วโมง ผู้จัดรายการกลุ่มนี้จัดรายการสารคดีมากที่สุดหรือร้อยละ 66.6 รองลงมาคือรายการเพลงร้อยละ 25.0 รองลงมาคือรายการประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 8.3 โดยพบว่าไม่มีการจัดรายการประเภทข่าวเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายการข่าวเป็นสาระ ผู้จัดรายการอาจจะไม่มีเทคนิคในการเชื่อมโยงที่ดี ผู้จัดรายการกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับประเด็นภูมิคุ้มกันมากที่สุดร้อยละ 83.3 รองลงมาคือประเด็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ 58.3 ส่วนประเด็นความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีคุณธรรมและความใฝ่รู้มีการจัดรายการนำเสนอในอัตราส่วนเท่า ๆ กันคือร้อยละ 41.6 ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าผู้ฟังกลุ่มนี้ได้พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมทุกประเด็น

เมื่อมองภาพรวมกลุ่มผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแล้วพบว่า ผู้จัดรายการกลุ่มนี้ใช้เวลาในการนำเสนอรายการเฉลี่ย 53.97 นาที โดยมีรายการประเภทสารคดีมากที่สุดคือ 27 รายการจาก 49 รายการ หรือคิดเป็นร้อยละ 55.1

รองลงมาคือรายการข่าว 17 รายการ ร้อยละ 34.7 รองลงมาคือรายการเพลง 3 รายการ ร้อยละ 6.1 และรายการประเภทอื่น 1 รายการ ร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

กลุ่มผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จะให้ความสำคัญกับการนำเสนอความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาคือความใฝ่รู้ร้อยละ 59.1 รองลงมาคือเรื่องภูมิคุ้มกันร้อยละ 51.1 รองลงมาคือเรื่องความพอประมาณและความมีคุณธรรมร้อยละ 40.8 รองลงมาคือประเด็นความมีเหตุผลร้อยละ 36.7 ตามลำดับ

4. รายการของผู้จัดที่ไม่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 30 รายการ นำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงออกอากาศเฉลี่ย 27.62 นาที เป็นรายการประเภทสารคดีมากที่สุด 13 รายการ ร้อยละ 43.3 รายการประเภทอื่น ๆ 8 รายการ ร้อยละ 26.6 รายการเพลง 7 รายการ ร้อยละ 23.3 และรายการประเภทข่าว 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 2.0

รายการกลุ่มนี้จะให้นำเสนอประเด็นความใฝ่รู้มากที่สุด 9 รายการ หรือคิดเป็น ร้อยละ 30.0 รองลงมาคือประเด็นคุณธรรม 6 รายการ ร้อยละ 20.0 รองลงมาคือประเด็นความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 5 รายการ ร้อยละ 16.6 ประเด็นความมีเหตุผล 4 รายการ ร้อยละ 13.3 ประเด็นภูมิคุ้มกัน 3 รายการ ร้อยละ 10.0 ประเด็นความพอประมาณ 2 รายการ ร้อยละ 6.6 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผู้ฟัง

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ฟัง

จากการสำรวจผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3 ส่วนเพศชายมีเพียง 23 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 ตามลำดับ (ตาราง 8)

ตาราง 8 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	23	28.7
หญิง	57	71.3
รวม	80	100.0

ในด้านอายุพบว่า ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้ฟังรายการมีอายุดำสุด 22 ปี สูงสุด 64 ปี โดยกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 41 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 รองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 51-60 มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ (ตาราง 9) จากผลการศึกษากล่าวได้ว่าผู้ฟังในวัยทำงาน (30-60 ปี) รวมทั้งสิ้น 72 คน คิดเป็นร้อยละ 90.0 แสดงให้เห็นว่าวิทยุชุมชนสามารถเป็นที่ที่ส่งสารเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงถึงผู้ฟังในวัยทำงานได้ดี

ตาราง 9 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 30 ปี	7	8.8
30-40 ปี	19	23.7
41-50 ปี	41	51.3
51-60 ปี	12	15.0
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	1	1.3
รวม	80	100.0
ต่ำสุด	22 ปี	
สูงสุด	64 ปี	
อายุเฉลี่ย	42.82 ปี	

ในด้านอาชีพพบว่า ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้ฟังรายการส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 52.5 หรือจำนวน 42 คน รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง จำนวน 24 คน หรือร้อยละ 30.0 และไม่ระบุอาชีพจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3

ตามลำดับ ส่วนที่เหลือประกอบอาชีพแม่บ้าน รับราชการและพนักงานบริษัทเอกชน ตามลำดับ (ตาราง 3) จากผลการศึกษากล่าวได้ว่าผู้ฟังส่วนใหญ่เป็นผู้ทำงานอิสระ ที่หน้าที่การงานไม่เกี่ยวข้อง กับงานเอกสาร งานที่ต้องใช้สมาธิสูง ได้แก่อาชีพ รับจ้าง ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน ขณะที่ ข้าราชการและพนักงานบริษัทเอกชนไม่สามารถฟังวิทยุขณะปฏิบัติหน้าที่ (ตาราง 10)

ตาราง 10 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับจ้าง	24	30.0
ค้าขายและธุรกิจส่วนตัว	42	52.5
แม่บ้าน	4	5.0
รับราชการ	4	5.0
พนักงานบริษัทเอกชน	1	1.3
ไม่ระบุ	5	6.3
รวม	80	100.0

ในด้านสถานภาพพบว่า ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้ฟัง รายการส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 77.5 หรือจำนวน 62 คน สมรสแล้ว รองลงมาคือสถานภาพอื่น ร้อยละ 15 หรือจำนวน 12 คน และสถานภาพโสด ร้อยละ 7.5 หรือจำนวน 6 คน ตามลำดับ (ตาราง 16) ผล การศึกษาพบว่าสถานภาพสมรสของผู้ฟังนี้สอดคล้องกับอายุ กล่าวคือผู้ฟังที่เป็นโสดมีเพียงร้อยละ 7.5 ซึ่งใกล้เคียงกับข้อร้อยละ 8.8 ของผู้ฟังที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี

ตาราง 11 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	6	7.5
สมรสแล้ว	62	77.5
อื่น ๆ	12	15.0
รวม	80	100.0

ในด้านระดับการศึกษาพบว่า ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้ฟังรายการส่วนใหญ่มากถึงร้อยละ 83.7 หรือจำนวน 67 คน จบการศึกษาดำรงระดับปริญญาตรี รองลงมาคือไม่ระบุระดับการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 15.0 มีจำนวน 12 คน และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 (ตาราง 12) ผลจากการศึกษากล่าวได้ว่า ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ค่อนข้างน้อย การรับฟังรายการที่สื่อสารเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางหนึ่ง

ตาราง 12 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	67	83.7
ปริญญาตรี	1	1.3
ไม่ระบุ	12	15.0
รวม	80	100.0

ในด้านรายได้พบว่า ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้ฟังรายการส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 62.4 รองลงมาคือมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-15,000 บาท มีจำนวน 14 คน หรือร้อยละ 17.5 ใกล้เคียงกับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ต่อเดือน มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 (ตาราง 13) ผลจากการศึกษากล่าวได้ว่า ผู้ฟังวิทยุชุมชนแม้จะมีความรู้ค่อนข้างน้อย แต่ก็มีรายได้ในระดับปานกลางและมีอาชีพการงานที่มั่นคงมีรายได้เลี้ยงครอบครัว

ตาราง 13 ผู้พึงรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	13	16.3
5,001-10,000 บาท	50	62.4
10,001-15,000 บาท	14	17.5
15,001-20,000 บาท	2	2.5
มากกว่า 20,000 บาท	1	1.3
รวม	80	100.0
เฉลี่ย	8,370 บาท	
ต่ำสุด	ไม่ระบุ	
สูงสุด	25,000 บาท	

ในด้านรายจ่าย พบว่าผู้พึงรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้พึงรายการส่วนใหญ่มีรายจ่ายต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 รองลงมาคือกลุ่มที่มีรายจ่ายต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 23 คน หรือร้อยละ 28.7 และกลุ่มที่มีรายจ่ายระหว่าง 15,001-20,000 บาท มีจำนวน 4 คน หรือร้อยละ 5.0 โดยมีค่าเฉลี่ยรายจ่ายต่อเดือน 8,753.75 บาท ต่ำสุด 2,800 บาทต่อเดือน และสูงสุด 9,500 บาทต่อเดือน (ตาราง 14) ผลจากการศึกษาพบว่า รายได้ที่ผู้พึงได้รับจะหมดไปกับค่าใช้จ่ายต่อเดือนเป็นส่วนใหญ่

ตาราง 14 ผู้พึงรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามรายจ่ายต่อเดือน

รายจ่ายต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	23	28.7
5,001-10,000 บาท	49	61.3
15,001-20,000 บาท	4	5.0
15,001-20,000 บาท	2	2.5
มากกว่า 20,000 บาท	2	2.5
รวม	80	100.0
เฉลี่ย	8,754 บาท	
ต่ำสุด	2,800 บาท	
สูงสุด	9,500 บาท	

ในด้านช่วงเวลาที่รับฟังรายการ พบว่าผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้ฟังรายการส่วนใหญ่ฟังรายการในช่วงสายถึงเที่ยง (08.00-12.00 น.) ช่วงบ่าย (12.00-17.00 น.) และช่วงเย็นถึงค่ำ (17.00-21.00 น.) เป็นสัดส่วนใกล้เคียงกันคือร้อยละ 72.6, 65.0 และ 76.3 ตามลำดับ นั่นคือส่วนใหญ่ของผู้ฟังรายการในช่วงตั้งแต่สายถึงค่ำ ส่วนรายการช่วงเช้าตรู่ถึงเช้า (05.00-08.00) และช่วงคึกมีผู้ฟังน้อย คือร้อยละ 12.5 และ 11.3 ตามลำดับ (ตาราง 15)

ตาราง 15 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามช่วงการติดตามรายการ

ช่วงเวลาในการติดตามรายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
05.00-08.00 น.	10	12.5
08.00-12.00 น.	58	72.5
12.00-17.00 น.	52	65.0
17.00-21.00 น.	61	76.3
21.00-24.00 น.	9	11.3

หมายเหตุ เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ

ในด้านสิ่งจูงใจให้ฟังรายการ พบว่าผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าสิ่งจูงใจให้ติดตามฟังรายการคือตัวผู้จัดรายการ สาระในรายการ และรูปแบบรายการ มีค่าใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 95.0 93.8 และ 90.0 ตามลำดับ ขณะเดียวกันผู้ฟังยังชอบเพลงที่เปิดในรายการร้อยละ 86.3 รองลงมาคือชอบข่าวที่ผู้จัดรายการนำมาเสนอในรายการร้อยละ 26.3 และร้อยละ 16.3 ตอบว่าเวลาในการจัดรายการเหมาะสมต่อการติดตามรับฟัง (ตาราง 16) ผลจากการศึกษากล่าวได้ว่า สิ่งจูงใจในการติดตามรับฟังรายการคือผู้จัดรายการ สาระและรูปแบบ รองลงมาคือเพลงที่เปิดในรายการ แสดงว่าผู้ฟังต้องการฟังรายการจากผู้จัดที่ตนเองชื่นชอบซึ่งจะส่งผลต่อการจูงใจให้ฟังรายการมากกว่า

ตาราง 16 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามการติดตามรายการ

สิ่งจูงใจในการติดตามรายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชอบผู้จัดรายการ	76	95.0
ชอบรูปแบบรายการ	72	90.0
เวลาที่เหมาะสม	13	16.3
ชอบเพลง	69	86.3
ชอบสาระในรายการ	75	93.8
ข่าว	21	26.3

หมายเหตุ เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับช่วงเวลาที่เปิดฟังรายการวิทยุ จากการสำรวจผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้ฟังรายการส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี เปิดฟังรายการในช่วงเวลา 17.00-21.00 น.มากที่สุด น่าจะเป็นเพราะผู้ฟังกลุ่มนี้อยู่ในวัยเรียน ส่วนกลุ่มผู้ฟังที่มีอายุในวัยทำงาน คือระหว่าง 30-60 ปี ส่วนใหญ่จะเปิดฟังรายการกระจายอยู่ในช่วงเวลาระหว่าง 08.00-21.00 น. (ตาราง 17)

ตาราง 17 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุและช่วงเวลาที่ฟัง

อายุ	จำนวน	เวลา									
	ผู้ฟังใน กลุ่มอายุ	05.00-08.00 น.		08.00-12.00 น.		12.00-17.00 น.		17.00-21.00 น.		21.00-24.00 น.	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 30 ปี	7	2	2.5	0	0.0	1	1.3	5	6.3	1	1.3
30-40 ปี	19	1	1.3							2	2.5
41-50 ปี	41	5	6.3							5	6.3
51-60 ปี	12	1	1.3							1	1.3
60 ปีขึ้นไป	1	1	1.3	1	1.3	1	1.3	1	1.3	0	0.0

หมายเหตุ เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การถาม-ตอบ ปัญหาพร้อมรายการ

จากการสำรวจผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้ฟังรายการส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่ง คือ ร้อยละ 53.7 ไม่มีส่วนร่วมในการตอบปัญหาของรายการ ขณะที่ผู้เข้าร่วมถามตอบปัญหารายการมีเพียงร้อยละ 46.3 (ตาราง 18) ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ฟังรายการส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะร่วมแสดงความคิดเห็น ต้องการฟังวิทยุเพื่อความเพลิดเพลินและความรู้มากกว่า

ตาราง 18 การถาม-ตอบ ปัญหาพร้อมรายการ

การถาม-ตอบปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ถาม	37	46.3
ไม่ถาม	43	53.7
รวม	80	100.0

การนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

จากการสำรวจผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้ฟังรายการส่วนใหญ่ตอบว่า แนวคิดดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้และเป็นต้นแบบที่ดี ทั้งในด้านการออม การประหยัด และการวางแผนการใช้จ่ายเงินการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันดังนี้

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หลังจากรับฟังรายการวิทยุ ที่ได้ให้ความรู้และตัวอย่างของผู้ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ผู้ฟังรายการส่วนใหญ่ได้ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในด้านการวางแผนชีวิต การอดออม การประหยัด การวางแผนการใช้จ่ายเงิน “รู้จักสามัคคี” ตาราง 4 แสดงค่าร้อยละของผู้ฟังที่ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ เรียงลำดับจากน้อย เห็นได้ว่าผู้ฟังสามารถตีความและประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติได้อย่างหลากหลาย โดยส่วนใหญ่เน้นประเด็นด้านเศรษฐกิจและการเกื้อกูลกันในสังคม(ตาราง 24)

ตาราง 19 ค่าร้อยละของผู้ฟังที่ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	ร้อยละ
การวางแผนชีวิตด้วยความไม่ประมาท ประหยัดและอดออม ในจำนวนนี้ได้แบ่งเงิน สำหรับฝากธนาคาร ซึ่งเป็นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	76.25
การวางแผนการเงิน คิดก่อนซื้อ ไม่ตามแฟชั่น เลือกใช้ของที่เหมาะสมกับรายได้ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น	45.00
อุทิศตนทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมด้วยการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอาสาสมัคร	28.75
“รู้จักสามัคคี” คือการอยู่ร่วมกันในชุมชนแบบพี่น้อง พึ่งพาอาศัย ให้อภัยกันเมื่อ คราวจำเป็น และหยอຍกันได้ ไปมาหาสู่กัน ให้ความเคารพนับถือผู้สูงอายุ กว่า คนในสังคมดูแลกันเอง	28.75
การจัดทำบัญชีครัวเรือน	20.00
การค้าขายที่ยึดหลักคุณธรรม ไม่เอาเปรียบลูกค้า ไม่ค้ากำไรเกินควร จริงใจกับลูกค้า	15.00
การนำสินค้าที่เหลือจากการขาย มาแลกกัน (ผู้ฟังที่เป็นแม่ค้าในตลาด)	11.25
การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ปลูกต้นไม้ ถัดแยกขยะ การใช้ถุงผ้าแทน ถุงพลาสติก	10.00
การหารายได้พิเศษ เช่น นักศึกษาจะทำงานหลังเลิกเรียน แม่บ้านเย็บกระเป๋าขาย	6.25
การประหยัดพลังงาน เช่น ใช้รถจักรยานแทนรถยนต์ ลดการใช้ไฟฟ้า ประหยัดไฟ เลือกใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีเครื่องหมายประหยัดไฟเบอร์ 5	5.00
การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จากเดิมที่เคยทิ้งอาหาร ไม่กินอาหารซ้ำในมือต่อไป โดย การนำมาดัดแปลงใหม่ และทานอาหารจนหมด ไม่ทิ้งให้เสียของ	5.00
การเลิกพฤติกรรมในทางอบายมุข เช่น ดื่มสุรา เที่ยวกลางคืน และเล่นการพนัน	2.50
การส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จากเดิมที่เคยตั้งใจว่าจะส่งเรียนเพียง ระดับมัธยมปลาย	2.25

การประหยัด อดออม จากการตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน 61 คน จากทั้งหมด 80 คน คิดเป็นร้อยละ 76.25 ตอบว่าประหยัดและอดออม ในจำนวนนี้ได้แบ่งเงินสำหรับฝากธนาคาร ซึ่งเป็นการวางแผนชีวิตด้วยความไม่ประมาทตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการปลูกจิตสำนึกของความประหยัดและการรู้จักวางแผนใช้เงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย สอดคล้องกับอำพล เสนาณรงค์ (2546: 9) กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงการพยายามพึ่งตนเองช่วยตัวเองให้

มากที่สุดเท่าที่จะทำได้พอมีพอกิน โดยเฉพาะอาหารและที่อยู่อาศัย ส่วนที่ไม่สามารถผลิตเองได้ก็แลกเปลี่ยนหรือซื้อ จากภายนอกบ้าง แต่ควรซื้อและใช้ของที่ผลิตได้ในท้องถิ่นหรือในประเทศมากที่สุด พยายามก่อหนี้ให้น้อยที่สุดและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน พยายามหาสิ่งที่ดีมาโดยชอบธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เพื่อให้รายจ่ายไม่เกิน รายรับ เศรษฐกิจพอเพียงคือการยึดเส้นทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ในการดำรงชีวิตโดยเน้นหลักการพึ่งตนเอง 5 ประการคือ พึ่งตนเองทางจิตใจ พึ่งตนเองทางสังคม พึ่งตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ พึ่งตนเองทางเทคโนโลยีและพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ

การจัดทำบัญชีครัวเรือน นอกจากนี้มีผู้ฟังร้อยละ 20 ตอบว่าได้จัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีรายรับรายจ่าย ซึ่งการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายนั้น เพื่อให้เกิดการหยุดคิดหลังการใช้จ่ายและก่อให้เกิดความตระหนักถึงสิ่งที่ใช้ลงไปว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ส่วนใหญ่เมื่อจัดทำบัญชีครัวเรือนแล้ว ก็จะเริ่มหันมาประหยัดตามมา

การวางแผนการใช้จ่ายเงิน วางแผนชีวิต ผู้ฟังร้อยละ 45 มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน คิดก่อนซื้อทุกครั้ง ไม่ตามแฟชั่น รู้จักยั้งคิดก่อนจะจ่ายเงิน อีกทั้งเลือกใช้ของที่เหมาะสมกับรายได้ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ส่งผลให้มีเงินเหลือเก็บอีกด้วย บัณฑิต อ่อนคำ (2540: 36 อ้างใน พิระพงษ์เรืองวัฒนา, 2549: 11) ว่า การกระทำใดก็ตามเพื่อตอบสนองต่อการอยู่รอดของชีวิต ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเร่งด่วน เพื่อเชื่อมโยงให้ประชาชนมีความสัมพันธ์กับระบบตลอดกาลและหันเหความสนใจของประชาชนให้ดำรงชีวิตแบบพึ่งตนเองเป็นหลัก ผู้ฟังร้อยละ 6.25 กล่าวถึงการจัดการหนี้สิน โดยก่อนหน้านี้นเคยเป็นหนี้ในระบบ ก็ได้พยายามชำระหนี้ในระบบให้หมดไปด้วยการประหยัดและนำหนี้มาอยู่ในระบบ หลังจากจัดการหนี้สินได้แล้วก็เริ่มเก็บออมและทยอยส่งเงินคืนให้หนี้ในระบบให้หมด โดยวางแผนระยะยาวให้ครบครัน

การปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค เหลือแบ่งขาย ผู้ฟังจำนวนร้อยละ 40 ตอบว่ามีการปลูกผักสวนครัว รั้วกินได้ บางบ้านจะแบ่งพื้นที่ไว้ปลูกผักสวนครัวเพื่อนำมาใช้ประกอบอาหาร เหลือจึงแบ่งขาย โดยพบว่ามีบางบ้านได้ตั้งโต๊ะเล็ก ๆ หน้าบ้าน นำพืชผลที่ปลูกในบ้านมาวางขาย เป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง บางบ้านไม่มีบริเวณ ได้ใช้กระถางดินปลูกพืชผัก พวกตะไคร้ ใบกระเพรา พริกขี้หนู เมื่อต้องการใช้จำนวนไม่มาก ก็สามารถเก็บมาประกอบอาหารได้โดยไม่ต้องเสียเงินซื้อ บางบ้านได้คิดแปลงรั้วบ้านให้เป็นรั้วกินได้ ปล่อยให้คำสิงทอคอยอด บางบ้านปลูกกระถิน เพื่อเก็บจมน้ำพริก เหลือแบ่งปันเพื่อนบ้าน นอกจากนี้พบว่าผู้ฟังจำนวนหนึ่งเลี้ยงปลา และมีอีกจำนวนหนึ่งที่เลี้ยงไก่ไว้เก็บไข่ ในจำนวนนี้มีบางคนที่น่าใจไก่และปลาที่เหลือจากการบริโภคไปขายเพื่อหารายได้เสริมสำหรับครอบครัวอีกด้วย

การแลกของแทนเงินประหยัทรายจ่าย ผู้ฟังที่เป็นแม่ค้าในตลาดจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างจากผู้ฟังรายอื่น คือจะนำสินค้าที่เหลือจากการขาย มาแลกกันอันเป็นการประหยัดอีกทางหนึ่ง แม่ค้าผักจะแลกผักกับเนื้อสัตว์ หรืออาจจะเลยไปถึงเสื้อผ้า กับแม่ค้าเสื้อผ้าที่เห็นว่าเสื้อผ้าที่ขาย ตกวันและเริ่มขายไม่ออกและส่งคืนไม่ได้ นับว่าได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่ายโดยพบว่าผู้ตอบเรื่องการแลกสินค้ากับเพื่อนแม่ค้าด้วยกันร้อยละ 11.25

เศรษฐกิจพอเพียงสามารถปรับใช้ได้กับทุกเชื้อชาติ ศาสนามิผู้ฟังที่เป็นคริสต์ศาสนิกชนร้อยละ 1.25 ตอบว่า หลักของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถปรับใช้กับทุกศาสนา เนื่องจากเป็นหลักสากล และสามารถปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าหลักของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้ที่นับถือศาสนาใด ศาสนาหนึ่งเท่านั้น แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกคน ทุกศาสนา ซึ่งหากนำไปปฏิบัติได้จริงแล้ว จะเป็นการดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาท มีการวางแผนชีวิตที่ดี

การรู้จักวางแผนการผลิต ผู้ฟังที่เป็นเกษตรกร ตอบว่ามีการวางแผนการผลิต ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่โลภ ไม่เสี่ยงเกินไป ไม่มุ่งเน้นว่าจะต้องรวย แต่มุ่งที่อยู่ได้อย่างมีความสุขมากกว่า

การอุทิศตนช่วยเหลือสังคม ผู้ฟังจำนวนร้อยละ 28.79 อุทิศตนทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมด้วยการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอาสาสมัคร ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ เป็นกรรมการชุมชน หรือแม้กระทั่งเป็นตำรวจบ้าน ร่วมเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านและชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสร้างสรรค์ ในจำนวนนี้ยังได้เป็นอาสาสมัครในชุมชน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และยังเป็นผู้เฝ้าระวังทางสังคมให้แก่ชุมชน อันเป็นการป้องกันภัยทุกชนิด ทั้งภัยธรรมชาติและภัยจากบุคคลอื่นที่ไม่ประสงค์ดี เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง ชาวบ้านร่วมคิด ร่วมทำ สามัคคี ประองคอง ผู้สังคมสมานฉันท์ ประองคอง รักใคร่

คุณธรรม และความซื่อสัตย์ ผู้ฟังจำนวนร้อยละ 15 โดยเฉพาะผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตอบว่าในการทำการค้าจะยึดหลักคุณธรรม ไม่เอาเปรียบลูกค้า ไม่ค้ากำไรเกินควร จริงใจกับลูกค้า ซึ่งได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เพราะลูกค้าเชื่อใจ มีลูกค้าประจำ โดยยึดหลัก ลูกค้าอยู่ได้ เราอยู่ได้ ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ซึ่งเห็นได้ว่าการเกิดคุณธรรมในจิตใจของผู้ฟัง ที่นำหลักของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต การไม่เอาเปรียบลูกค้า และความซื่อสัตย์ของแม่ค้านั้น ส่งผลให้สามารถดำเนินธุรกิจได้ในระยะยาว เกิดความยั่งยืนในอาชีพ

ความสามัคคี ผู้ฟังร้อยละ 6.25 พูดถึงการทำกับข้าวไปรับประทานที่ทำงานหรือในตลาดกรณีเป็นแม่ค้า และมีการรับประทานอาหารร่วมกัน ทำกับข้าวอย่างเดียว แต่ได้รับประทาน

อาหารหลายอย่าง เช่นเดียวกับผู้ฟังที่เป็นแม่บ้าน ที่เห็นว่าการทำอาหารแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้าน ทำให้มีกับข้าวหลายอย่างรับประทานในมือเดียวและยังเป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันด้วย ผู้ฟังส่วนหนึ่งยังได้กล่าวถึงความรู้รัก สามัคคี อันเป็นส่วนสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข โดยกล่าวว่าสังคมจะอยู่ได้ต้องอาศัยความรัก และสามัคคีกัน ผู้ฟังจำนวนร้อยละ 28.75 เห็นด้วยกับแนวคิดการอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง พี่พาทอาศัย ให้อภัยกันเมื่อคราวจำเป็น และหิวยืมกันได้ อยู่ร่วมกันในสังคมเหมือนคนไทยพื้นบ้าน ในลักษณะพริกบ้านเหนือเกลือบ้านใต้ ไปมาหาสู่กัน เด็กให้ความเคารพนับถือผู้สูงอายุกว่า คนในสังคมดูแลกันเอง มีกฎ กติกาของสังคม แบบที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกัน อันเป็นการควบคุมกันเองให้อยู่ในศีลธรรม และความประพฤติอันดีงาม มีความผูกพันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน อันเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนเป็นอย่างดี วัดซึ่งมีพระภิกษุจะเป็นศูนย์กลางในการปลูกจิตสำนึกและศีลธรรมอันดี อีกทั้งเป็นศูนย์กลางให้คนในชุมชนได้พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ขณะที่คนเมื่อพบปะกันก็มีกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ร่วมบำเพ็ญประโยชน์ ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี เป็นสังคมที่เข้มแข็ง

การอนุรักษ์ธรรมชาติ มีผู้ฟังร้อยละ 10 จัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำในที่เหลือนจากการซักผ้า ไปรดน้ำต้นไม้ หรือช่วยเหลือชุมชนปลูกต้นไม้ และคัดแยกขยะ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ ป่า และปกป้องพื้นที่ที่อยู่อาศัย ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ซื้ออาหารที่ห่อด้วยวัสดุธรรมชาติเช่นใบตอง ผู้ฟังร้อยละ 3.75 มีการคัดค้านำเศษขยะ เศษผักที่เหลือไปทำปุ๋ยหมัก เพื่อนำไปใส่เป็นปุ๋ยให้ต้นไม้ เป็นการประหยัดและรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งก่อนหน้านี้ได้ทิ้งขยะโดยไม่คัดแยก ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะล้นเมือง เกิดมลพิษ แต่เมื่อคัดแยกขยะ จึงพบว่าสิ่งที่จำเป็นต้องทิ้งไม่มากเท่าแต่ก่อน ขยะเปียกยังมีประโยชน์นำมาทำปุ๋ยหมัก โดยการขุดหลุมทำปุ๋ยเองในบริเวณบ้าน แล้วนำปุ๋ยหมักนั้นมาใช้ประโยชน์ใส่ต้นไม้ที่ปลูกไว้ สามารถประหยัดเงินค่าปุ๋ยเคมี ซึ่งมีผลข้างเคียงในการทำลายสิ่งแวดล้อม และยังสิ้นเปลืองเงินทองจำนวนมาก ผู้ฟังยังได้พูดถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมโดยไม่ใช้ถุงพลาสติก โดยจะใช้ถุงผ้าไปจ่ายตลาด เลือกซื้ออาหารที่ห่อด้วยใบตอง ไม่ก่อมลพิษ คัดแยกขยะ และทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง ไม่ซ้ำเติมธรรมชาติ ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี

การใช้พลังงาน ผู้ฟังร้อยละ 5 ยังได้กล่าวถึงการประหยัดพลังงาน เช่น ใช้รถจักรยาน แทนรถยนต์ ลดการใช้ไฟฟ้า ประหยัดไฟ เลือกใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีเครื่องหมายประหยัดไฟเบอร์ 5 ลดการใช้ไฟฟ้า น้ำประปาหลง ใช้เท่าที่จำเป็น

การคัดแปลงอาหาร ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนร้อยละ 5 มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากเดิมที่เคยทิ้งอาหาร ไม่ทานอาหารซ้ำในมือต่อไป โดยการนำอาหารมาดัดแปลงใหม่ และทาน

อาหารจนหมด ไม่ทิ้งให้เสียของ ส่งผลให้ประหยัดเงินในการซื้อวัตถุดิบมาใช้ในการประกอบอาหารและมีเงินเหลือเก็บอีกด้วย

การวางแผนอนาคต ผู้ฟังร้อยละ 2.25 หลังจากได้รับฟังรายการวิทยุเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว เปลี่ยนใจจะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จากเดิมที่เคยตั้งใจว่าจะส่งเรียนแค่ระดับมัธยมปลาย โดยเห็นความสำคัญของการศึกษาที่จะพัฒนาชีวิตให้ก้าวหน้าและมีโอกาสมากขึ้นด้วย ขณะเดียวกันยังส่งเสริมให้บุตรหลานและตนเองมีความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติม ไม่ปฏิเสธที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่แต่ไม่ละทิ้งสิ่งเก่า สุเมธ ดันติเวชกุล (2546: 33-35) ได้เรียบเรียงแนวทางปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากพระราชดำริไว้โดยสรุป คือ ต้องยึดความประหยัด คัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลด ละ ความฟุ้งเฟ้อ ในการดำรงชีวิตอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสที่ว่า ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดในทางที่ถูกต้อง ประกอบอาชีพที่ถูกต้อง สุจริต แม้มักอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “...ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นหลักสำคัญ...” ละ เลิก การแก่งแย่งผลประโยชน์ และแข่งขันในการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง ดังอดีต มีพระราชดำรัสในเรื่องนี้ว่า “...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้นหมายถึงความสุข ความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ ด้วยความเป็นธรรม ทั้งในเจตนาและการกระทำไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่ง เบียดบังมาจากผู้อื่น...” ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางใช้ชีวิต หลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวาย ใฝ่หาความรู้ ให้เกิดรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ฟังร้อยละ 7.5 พுகถึงการอนุรักษ์ หวงแหนและจรรโลงวัฒนธรรมดั้งเดิมเก่าแก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีมาช้านาน เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้นำไปสืบทอดและใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาเหล่านี้ของคนโบราณ รุ่นปู่ย่า ตา ยาย สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้รากเหง้าทางวัฒนธรรม และภูมิใจในที่มาของตนเอง อีกทั้งอนุรักษ์วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี โบราณไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจ ในจำนวนนี้หันมาใช้สมุนไพรแทนยาแผนปัจจุบัน ด้วยเห็นว่าสมุนไพรเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน อีกทั้งประหยัด ไม่ต้องเสียเงินจำนวนมากเพื่อซื้อยาจากต่างประเทศ

การลด ละ เลิก อบายมุข ผู้ฟังร้อยละ 2.5 เลิกพฤติกรรมในทางอบายมุข เช่น คีฬาสุรา เกี่ยวกับกลางคืนและเล่นการพนัน ซึ่งนับเป็นสิ่งที่ผิดที่เกิดขึ้นหลังจากได้ศึกษาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

การหารายได้พิเศษ ผู้ฟังร้อยละ 6.25 ตอบว่ามีการหารายได้พิเศษ เพื่อเป็นการผ่อนปรนทางบ้าน ผู้ฟังที่เป็นนักศึกษาจะทำงานหลังเลิกเรียน เพื่อเป็นรายได้ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ขณะที่แม่บ้านมีการปลูกผักสวนครัวโดยนำส่วนที่เหลือจากรับประทานในบ้านไปแบ่งขาย เป็น

รายได้อีกทางหนึ่ง โดยมีแม่บ้านหนึ่งรายตอบว่าหารายได้พิเศษจากการเย็บกระเป๋าขาย ประเวศ วะสี (2542: 10-13) ได้กล่าวว่าถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) คือ เศรษฐกิจความเป็นอยู่แบบพออยู่พอกิน ในระบบเศรษฐกิจแบบนี้ประชาชนจะผลิตอาหารหรือสินค้าให้ได้เพียงพอต่อการบริโภคของตนเองเสียก่อน บนพื้นฐานของความประหยัด เมื่อมีมากเกินไปความต้องการในครอบครัวก็นำออกขายเป็นรายได้ของครอบครัว โดยการรวบรวมพลังในรูปกลุ่มและหากพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตได้มากขึ้นจนสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ก็จะนำออกขายสู่ตลาดโลกด้วยการสร้างเครือข่ายกับภาคการผลิตอื่น ๆ

การขยายความคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลังจากรับฟังรายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอรายการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ผู้ฟังรายการส่วนใหญ่มีการบอกต่อเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เพื่อนฝูง คนในครอบครัว และญาติมิตร ดังตารางที่ 25 พบว่าผู้ฟังบอกต่อเพื่อนมากที่สุด ตามด้วยคู่สมรส และลูก ที่ไม่บอกต่อมีเพียงร้อยละ 1.25 เห็นได้ว่าผู้ฟังเลือกที่จะบอกต่อกับผู้ใกล้ชิดเท่านั้น สุภาวรรณ จรุงเมธธา (2537: ค) กล่าวไว้ว่าแนวคิดเรื่องการแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองตอบความสนใจ การนำไปใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของตน และแนวความคิดเรื่องการเลือกสรรข่าวสาร กล่าวคือ หากกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการรับฟังรายการฯ จะมีการแสวงหาข่าวสารมาก ทำให้มีความถี่ในการรับฟังรายการฯ มาก และหากกลุ่มตัวอย่างสามารถนำข่าวสารที่ได้รับจากการรับฟังรายการฯ มาก ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มาก และยังมีส่วนสัมพันธ์กับคุณลักษณะทางประชากรด้วย ตามแนวความคิดเรื่องการวิเคราะห์ผู้รับสาร และทฤษฎีกลุ่มสังคม (social categories theory) ทั้งนี้จะเลือกรับฟังในหัวข้อสนทนาน่าสนใจ และมีส่วนช่วยให้มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ เป็นคนทันสมัย (ตาราง 20)

ตาราง 20 ค่าร้อยละของผู้ฟังที่ขยายความคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คนที่รู้จักประเภทต่าง ๆ

ผู้ที่บอกต่อ	ร้อยละ
เพื่อน	86.25
คู่สมรส	56.25
ลูก	26.25
ญาติ	15.00
พ่อแม่	1.25
ลูกค้า	1.25
ไม่บอกต่อ	1.25

การมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสำรวจผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้ฟังรายการทั้งหมดร้อยละ 100 ตอบว่าหลังจากฟังรายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว มีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 66.25 มีความเข้าใจมากขึ้น ด้วยวิธีการถ่ายทอดง่าย ๆ โดยร้อยละ 25 ตอบว่าผู้จัดรายการมีเทคนิคในการเล่าเรื่องได้ดี ทำให้ไม่น่าเบื่อ ส่งผลต่อความเข้าใจและตั้งใจฟังมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้เคยได้ยินเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแต่ไม่ได้ตั้งใจฟัง แต่เมื่อได้รับฟังจากผู้จัดรายการที่ตนชื่นชอบ และเป็นแฟนรายการอยู่แล้ว ก็ทำให้เกิดความสนใจ และเมื่อได้รับฟังบ่อย ๆ ก็เกิดความรู้สึกลอยลางมากขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้จัดรายการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ๆ รู้สึกเป็นกันเอง ทั้งนี้ผู้ฟังร้อยละ 11.25 ชื่นชอบที่รายการมีสาระและสนุกสนานชวนให้ติดตาม ร้อยละ 8.75 ตอบว่าฟังรายการแล้วเกิดแรงบันดาลใจให้เริ่มปฏิบัติตาม ขณะที่ผู้ฟังร้อยละ 3.75 ตอบว่ามีการยกตัวอย่างบุคคลหรือเหตุการณ์ให้มีมโนภาพ ส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะปฏิบัติตาม เมื่อเห็นตัวอย่างของบุคคลที่เคยปฏิบัติตามแล้ว และมีเสียงยืนยันว่าเป็นสิ่งดี ปฏิบัติแล้วไม่เสียหาย ด้วยความรู้สึกละเป็นกันเองนี้ ส่งผลอย่างมากต่อความสนใจของผู้ฟัง ไม่เกิดอคติในกลุ่มคนฟัง (ตาราง 21)

ตาราง 21 ค่าร้อยละของผู้ฟังที่มีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงหลังฟังรายการวิทยุชุมชน

	ร้อยละ
มีความรู้เพิ่ม	100.00
เข้าใจเพิ่มขึ้น	66.25
ผู้จัดเป็นกันเอง เทคนิคการเล่าเรื่องที่ดี ทำให้รายการน่าสนใจ	25.00
ชอบสาระ และความสนุกสนานที่ถ่ายทอด	11.25
เกิดแรงบันดาลใจในการปฏิบัติตาม	8.75
การยกตัวอย่างประกอบทำให้เกิดมโนภาพ	3.75

การสื่อความหมาย

ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนสื่อความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความเข้าใจของตนแตกต่างกัน ตาราง 22 แสดงค่าร้อยละของผู้ฟังที่ให้ความหมายที่เน้นด้านต่างๆ เรียงลำดับจากน้อย เห็นได้ว่าผู้ฟังประมาณร้อยละ 90 ขึ้นไปสามารถสื่อความหมายประเด็นหลัก 4 ประเด็นของปรัชญาของเศรษฐกิจได้แก่ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และคุณธรรม ได้อย่างถูกต้อง แต่มีเพียงร้อยละ 6.25 ที่สื่อความหมายในประเด็นความรู้หรือความใฝ่รู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งที่ในด้านผู้จัดรายการได้เน้นประเด็นเรื่องความใฝ่รู้มากกว่าประเด็นอื่น ผู้ฟังเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่สื่อความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขได้อย่างครบถ้วน และผู้ฟังเพียงเล็กน้อยเช่นกันที่สื่อความหมายในประเด็นปลีกย่อยของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การทำการเกษตร ปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ และการทำอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (ม.ป.ป.: 65-69) ได้กล่าวถึงเรื่องการสื่อความหมายสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการของการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรื่องราว ข่าวสาร ตลอดจนถึงความรู้สึกริเริ่ม ทักษะคิดและอารมณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลต่อบุคคล ระหว่างบุคคลกับกลุ่ม โดยจะต้องประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สารหรือเรื่องราวที่จะส่ง ผู้รับสาร และสื่อหรือตัวกลางที่จะช่วยถ่ายทอดความหมายเพื่อนำเรื่องราวไปสู่ผู้รับสาร เมื่อผู้รับได้ข่าวสารแล้วจะตีความข่าวสารนั้นแล้วแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมาซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งมีทั้งเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และเป็นกลาง ขณะที่อุปสรรคของการติดต่อสื่อสารนั้นจะประกอบด้วยทัศนคติของผู้รับข่าวสารกับผู้ส่งสารไม่ตรงกัน ความสนใจที่ต่างกัน การใช้คำพูดและภาษาที่ไม่ชัดเจน และความแตกต่างกันในภูมิหลัง โดยการสื่อความหมายจะแบ่งเป็นสองระบบคือ การสื่อความหมายทางเดียว ผู้ส่ง

ความหมายไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับข่าวสารได้แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ และการสื่อสารสองทางที่ผู้รับข่าวสารมีการสนองตอบ

ตาราง 22 คำร้อยละของผู้ฟังที่ให้ความหมายที่เน้นด้านต่าง ๆ

ความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ร้อยละ
การคิดก่อนทำ การรู้จักวางแผนชีวิต มีเหตุมีผล ดำเนินชีวิตด้วยความรอบคอบ ไม่ประมาท ประมาทคน	94.00
ความมีคุณธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เสียสละเพื่อสังคม มีความสมัครสมานสามัคคี กลมเกลียวกันทั้งในครอบครัวและชุมชน	93.75
การประหยัดและอดออม ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยไม่ฟุ้งเฟ้อ เหลือตามแฟชั่น	88.75
ไม่จำเป็นต้องปฏิเสธความเจริญหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในทางตรงกันข้าม ควรมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อรู้เท่าทันและเลือกรับอย่างฉลาด	12.50
มีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เป็นรากเหง้าของตนเอง	11.25
ต้องมีความรู้เป็นรากฐาน	6.25
การทำการเกษตร ปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์	2.50
ตอบนิยามของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขได้อย่างครบถ้วน	2.50
การทำอาชีพเสริมเพื่อหารายได้	1.25

วิเคราะห์ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน

ผลการศึกษาผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ผู้ฟังรายการส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 78.5 เข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ ขณะที่ร้อยละ 53.75 เห็นว่าต้องไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย ซึ่งเป็นความเข้าใจเพียงด้านเดียวของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้น้ำหนักในเรื่องของความประหยัดและอดออมมาก โดยบางคนเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของความตระหนี่ ไม่ใช่เงิน ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิดอย่างมาก เพราะการตระหนี่ ไม่ใช่เงินนั้นจะส่งผลให้ชีวิตไม่มีความสุข ส่งผลเสียทั้งร่างกายและจิตใจ ขณะที่ร้อยละ 37.5 เห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงต้องดำเนินชีวิตบนทางสายกลางและวางแผนการดำเนินชีวิต ร้อยละ 32.5 ขณะที่ร้อยละ 22.5 จะให้ความสำคัญกับคุณธรรม อันจะเห็นได้ว่าผู้ฟังให้น้ำหนักกับความมีเหตุผล

มีภูมิคุ้มกัน ความรู้และคุณธรรมน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้ที่ผู้ฟังส่วนใหญ่จะให้น้ำหนักกับความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องเศรษฐกิจ โดยจะประหยัด วางแผนการใช้เงินและอดออมมากกว่าด้านอื่น Roger and Shoemaker (1971: 198 อ้างใน สมบัติ คำปาละ, 2537: 18) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของนวัตกรรมที่จะช่วยให้ได้รับการยอมรับเร็ว 5 ประการ คือ ความได้เปรียบ (relative advantage) คือการที่ผู้ยอมรับนวัตกรรมมีความรู้สึกว่านวัตกรรมนั้นดีกว่า มีประโยชน์มากกว่าสิ่งเก่า หรือสิ่งปฏิบัติแบบเดิม ความเข้ากันได้หรือไปด้วยกันได้ (compatibility) ความซับซ้อนและยุ่งยาก (complexity) ความสามารถในการนำไปทดลองใช้ได้ (trial ability) และความสามารถสังเกตเห็นผลได้ (operability) ผลของนวัตกรรมบางชนิดสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย แต่บางชนิดสังเกตเห็นได้ยาก ด้วยเหตุนี้ นวัตกรรมที่มีส่วนเป็นรูปร่าง (material innovation) จึงถูกยอมรับง่ายกว่าและเห็นเร็วกว่านวัตกรรมที่มีส่วนเป็นเพียงความคิด (non-material innovation) เพียงอย่างเดียว ขณะที่ กาญจนา แก้วเทพ (2547: 206-233) กล่าวถึงแนวคิดการวิเคราะห์ผู้รับสารว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการสื่อสาร นอกจากผู้ส่งสาร เนื้อหา สาร และช่องทางการสื่อสาร โดยผู้รับสารที่เน้นผลกระทบกับสื่อ สามารถก่อให้เกิดแก่ผู้รับสารที่เป็นมวลชน ซึ่งทฤษฎีผลกระทบเชื่อในพลังอำนาจของสื่อที่มีพฤติกรรมของผู้รับและมองผู้รับสารในฐานะมวลชนที่ Passive เชื่อฟังและเชื่อถือในข่าวสาร ขณะที่ทฤษฎีเรื่อง social differentiation ได้กล่าวว่าคุณค่าที่มาร่วมกลุ่มกันด้วยเกณฑ์ต่างๆ กัน เช่น อายุ เพศ ภูมิฐานะ การศึกษา ระดับรายได้ วิถีชีวิต อันหมายถึงพฤติกรรมการใช้และการบริโภคสินค้า จะมีคุณลักษณะบางอย่างร่วมกัน ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมสื่อสาร (ตาราง 23)

ตาราง 23 ความเข้าใจของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ความเข้าใจของผู้ฟังรายการ	ร้อยละ
เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ	78.5
ไม่ใช่ง่ายพุ่มเพิบ	53.75
ทางสายกลาง	37.5
วางแผนการดำเนินชีวิต	32.5
มีคุณธรรม	22.5

การมีส่วนร่วมกับรายการวิทยุของผู้ฟัง

ผลการสำรวจพบว่าผู้ฟังเกือบครึ่งหนึ่ง คือร้อยละ 46.3 มีส่วนร่วมในการตอบปัญหาของรายการ ขณะที่ผู้ฟังร้อยละ 53.7 ไม่ได้ร่วมตอบคำถาม ส่งจดหมายหรือโทรศัพท์ร่วมรายการ (ตาราง 24)

ตาราง 24 การมีส่วนร่วมรายการวิทยุของผู้ฟัง

การมีส่วนร่วมรายการวิทยุ	ร้อยละ
ตอบปัญหา/โทรศัพท์/ส่งจดหมายร่วมรายการ	53.7
ไม่ร่วมรายการ	46.3

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและอภิปราย

จากการศึกษารายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอพระราชปณิธานของเศรษฐกิจพอเพียง
พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ 3 ด้าน ดังนี้

ผู้จัดรายการวิทยุชุมชน ซึ่งแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ

1. ผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
จำนวน 27 คน เดือน อินตะ (2551: 94) เป็นผู้ดำเนินการกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่อง
เศรษฐกิจพอเพียงนี้ โดยกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุขผ่านการปฏิบัติการจริง playing learning
and doing (PLD) ประกอบด้วย การบรรยาย เรื่อง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ เศรษฐกิจพอเพียง ณ
ศึกษาดูงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด
เชียงใหม่ การดูงานแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ การดูงานตัวอย่างการดำเนินชีวิตโดยนำแนวคิด
เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของนายสุรัช มรกตวิจิตรกร การสะท้อนตัวตนผ่านภาพวาดและ
การอธิบายภาพ การเรียนรู้ผ่านภาพยนตร์ เรื่อง Not One Less สร้างความประทับใจ มีความผูกพัน
และมั่นใจในเศรษฐกิจพอเพียง การเขียนคำ 1 คำ และอธิบายความหมาย เพื่อสรุปและประเมินผล
ของกระบวนการ การเรียงความใส ๆ หัวใจพอเพียง เมื่อก่อนและหลังร่วมกระบวนการ ข้อมูล
พื้นฐานส่วนบุคคลของผู้จัดรายการวิทยุชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 70.4 ประมาณครึ่งหนึ่ง
คือร้อยละ 51.9 มีอายุอยู่ในช่วง 16-30 ปี ที่เหลือมีอายุกระจายตั้งแต่ 31 ถึงมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 81.5
มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและโท ร้อยละ 70.4 มีประสบการณ์ในการจัดรายการวิทยุน้อยกว่า 5
ปี ประมาณครึ่งหนึ่งได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์ ที่เหลือได้รับ
ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์และวิทยุ หลังจากผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจมีผู้กลับไปจัด
รายการเศรษฐกิจพอเพียง 9 คน

2. ผู้จัดรายการที่ไม่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจ
พอเพียง แต่ได้จัดรายการนำเสนอพระราชปณิธานของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 28 คน ไม่มีข้อมูล
พื้นฐานของผู้จัดรายการกลุ่มนี้

รายการวิทยุที่เผยแพร่พระราชปณิธานของเศรษฐกิจพอเพียง

การบันทึกเทปรายการวิทยุชุมชน 77 รายการระหว่างเดือนพฤษภาคม 2549 ถึงเดือนเมษายน 2550 นำข้อมูลมาใส่ตารางลงรหัส และวิเคราะห์ผลที่ได้จากตารางลงรหัส โดยแบ่งรายการวิทยุที่ศึกษาเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รายการที่จัดโดยผู้จัดที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 47 รายการ ซึ่งจัดโดยผู้จัดรายการ 9 คน ในจำนวนนี้ 2 ราย คือ นงนุช ผดสวัสดิ์ สุกิจ ภูทาสิน และ สุกิตติ วิเปลี่ยน จัดรายการ 20 17 และ 4 รายการตามลำดับ ทั้ง 3 คนนี้ได้จัดเวลาเพื่อเสนอรายการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะ รายการส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.1 และ 34.7 เป็นรายการสารคดีและข่าว ตามลำดับ มีรายการเพลงเพียง ร้อยละ 6.1

รายการของนงนุช ผดสวัสดิ์ จัดรายการประเภทสารคดีมีการเรียงลำดับความรู้อย่างเป็นขั้นตอน มีการปูพื้นฐานความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นขั้น เป็นตอน ตามลำดับ โดยจะนำเสนอความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง หลักของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนที่จะนำเสนอเรื่องอื่นๆ ในทุกประเด็น และสามารถลงลึกไปถึงรายละเอียดหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยกตัวอย่างสถานที่ บุคคลตัวอย่างที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้จนกระทั่งประสบความสำเร็จ มีการเปิดเพลงและสอดแทรกสาระได้อย่างกลมกลืน สามารถผูกเชื่อมโยงเพลงและสาระความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างกลมกลืน นอกจากนี้นงนุช ผดสวัสดิ์ ยังความพยายามให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในลักษณะ community เช่น การเสนอให้ผู้ฟังตอบคำถามเรื่องเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีอะไรบ้าง แต่ทั้งนี้ก็มีข้อสังเกตว่านงนุช ผดสวัสดิ์ เสนอรายการติดตามเศรษฐกิจพอเพียงอย่างระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำ ส่งผลให้ผู้ฟังไม่มีปฏิกิริยาตอบสนอง คือไม่มีผู้ฟังโทรศัพท์ร่วมรายการ เสรี วงษ์มณฑา (2542: 299) ได้กล่าวไว้ว่ารายการวิทยุที่เป็นเสียงของการสนทนา (conversational tone) ทำให้การประชาสัมพันธ์ดูเป็นกันเอง คู่ขนานกับผู้บริโภคมากกว่าที่เป็นเสียงประกาศ (announcement tone) ขณะที่รุ่งรัตน์ ชัยสำเริง (2543: 151-165) กล่าวถึงการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการประชาสัมพันธ์ว่า รายการสารคดีอาจนำเสนอได้ทั้งสารคดีสั้น สารคดียาว ขึ้นอยู่กับเวลาของรายการ เหมาะสำหรับผู้ฟังที่สนใจเรื่องราวที่ชวนติดตาม และต้องการให้มีสีสัน เพื่อให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ ความรู้สึกร่วมด้วย นอกเหนือจากการให้ข้อมูลที่น่าสนใจ ขณะที่รายการบทความ เพื่อมุ่งให้ความรู้ใหม่ ๆ แก่ผู้ฟังเป็นหลัก ซึ่งรายการประเภทนี้จะจัดในระยะเวลาสั้นๆ สำหรับรายการของนงนุช มีความใกล้เคียงกับการจัดรายการทั้งในรูปแบบสารคดีและรายการประเภทบทความ ซึ่งอาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกถึงความไม่เป็นทางการ จึงทำให้ผู้ฟังไม่ตอบสนองขณะออกอากาศ อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ฟังให้ความสนใจรายการดังกล่าวเป็นอย่างดี

รายการคุยข่าวกับหนุ่มเอวบาง โดยสุกิจ ภูทาสิน นับว่าเป็นผู้จัดรายการอีกรายหนึ่งที่กลับไปถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ มีแผนรายการประจำอย่างเหนียวแน่น เนื่องจากมีความหลากหลายในการนำเสนอ เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนจากโรงเรียนชาลสุวรรณอนุสรณ์มานำเสนอเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างน่าสนใจ การจัดรายการสองคนมีการพูดคุยรับ-ส่ง กัน จัดรายการโดยภาษาพื้นเมือง คำว่า อ้า ซอ อ้อ ก่อให้เกิดความเป็นพวกเดียวกับผู้ฟัง ขณะที่ข่าวบางข่าวที่มีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจพอเพียง สุกิจจะหยิบยกประเด็นดังกล่าวและสอดแทรกเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงลงในรายการได้อย่างกลมกลืน ทำให้รายการดังกล่าวเกิดความน่าสนใจและชวนติดตาม โดยผู้ฟังไม่รู้สึกรู้ว่าเรื่องที่นำเสนอเป็นเรื่องของสาระที่น่าเบื่อที่ผู้จัดได้พยายามใส่ไว้ในรายการ จุมพล รอดคำดี (2548: 32) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของวิทยุชุมชนว่าประชาชนต้องมีโอกาสเข้าถึง ประชาชนต้องมีส่วนร่วม และจัดการด้วยตนเอง ขณะที่ เสรี วงษ์มณฑา (2542: 151-299) กล่าวไว้ว่าเนื้อหาของรายการวิทยุสามารถแปลถ่ายทอดออกอากาศด้วยภาษาตามความเหมาะสมของประชาชนกลุ่มเป้าหมายซึ่งอาจมีภูมิสำเนาในท้องถิ่น ภูมิภาคต่าง ๆ กัน การจัดรายการของหนุ่มเอวบาง จัดในลักษณะถึงลูกถึงคน ไม่นับภาษาที่เป็นทางการ แม้ว่าจะไม่เปิดให้ผู้ฟังโทรศัพท์ร่วมรายการ แต่จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลในพื้นที่ ตามตลาดสดต่าง ๆ พบว่ารายการดังกล่าวเป็นที่นิยมอย่างมากโดยเฉพาะกลุ่มแม่ค้าที่ฟังรายการและวิพากษ์วิจารณ์อย่างสนุกสนาน กาญจนา แก้วเทพ (2547: 212) กล่าวถึงทฤษฎีเรื่อง social differentiation ว่าบุคคลที่มารวมกลุ่มกันด้วยเกณฑ์ต่าง ๆ กัน เช่น อายุ เพศ ภูมิสำเนา การศึกษาระดับรายได้ แม้แต่วิถีการใช้ชีวิต (life style) อันหมายถึงพฤติกรรมการใช้และการบริโภคสินค้า (consuming behaviors) จะมีคุณลักษณะบางอย่างร่วมกัน ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสาร จึงได้เกิดแนวทางการศึกษาผู้รับสารตามคุณสมบัติของประชากร (demographic categories) หรือตามลักษณะของวิถีชีวิต หรือช่วงจังหวะชีวิต (life style)

สุจิตติ วิเปลี่ยน จากมหาวิทยาลัยพายัพ ซึ่งได้รับการสุ่มจัดรายการ 4 ครั้ง ได้แบ่งเวลาสำหรับจัดรายการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในชื่อรายการ รักพอ พอเพียง รายการดังกล่าวได้นำเอกสารความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ พร้อมยกตัวอย่างบุคคลหรือองค์กรธุรกิจที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้แล้วประสบความสำเร็จ สลับกับการเปิดเพลงพระราชนิพนธ์ ขณะที่รายการของวราวุฒิ อุดมา (ศิเจปออด) นั้น แม้ว่าผู้จัดจะพยายามพูดคุยเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและให้ความรู้แก่ผู้จัด แต่เนื่องจากรายการดังกล่าวเป็นรายการที่เปิดให้ผู้ฟังโทรศัพท์ขอเพลง ผู้ฟังก็ดูเหมือนจะไม่สนใจเนื้อหาที่ผู้จัดพยายามถ่ายทอด สนใจแต่จะโทรศัพท์ขอเพลงและมอบให้ผู้อื่นมากกว่าสนใจเนื้อหารายการที่ผู้จัดได้นำเสนอ แมกซ์ เวอร์ไรเซเมอร์ (Weiten, 1989: 115) กล่าวไว้เกี่ยวกับจิตวิทยาเกสตัลต์ (gestalt psychology) เรื่องการรับรู้ (perception) ว่า เป็นการ

แปลผลการรับสัมผัสจากสิ่งเร้า โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่แต่ละคนสะสมไว้เป็นเครื่องแปลความหมาย ด้วยเหตุนี้บุคคลอาจรับรู้สิ่งเร้าหนึ่งได้แตกต่างกันไป ผู้จัดรายการในกลุ่มนักบวชและผู้เผยแผ่ศาสนา เช่น พระสงฆ์ สามเณร และศาสนาจารย์ของศาสนาคริสต์ จะสอดคล้องเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการนำเสนอในการยกหลักธรรม มาพูดคุยด้วยภาษาง่าย ๆ ผ่านรายการ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ ความละอายต่อบาป คุณธรรม การดำเนินชีวิตอย่างมีสติ การรักษาประเพณีวัฒนธรรม การเคารพผู้อาวุโส การให้ความสำคัญต่อศาสนา ซึ่งสอดคล้องจากลาตานิและดาร์เลย์ (Latane and Darley, 1970: 289) ที่ว่าบุคคลจะตัดสินใจเลือกวิธีในการให้ความช่วยเหลือที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์หรือความชำนาญที่ตนมีอยู่ ขณะที่เดิมศักดิ์ ทวณิช (2546: 327) กล่าวถึงวิธีส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม เรื่องการใช้หลักคำสอนทางศาสนาเป็นเครื่องจูงใจ ทั้งนี้เนื่องจากศาสนาจะมีอิทธิพลต่อจิตใจของบุคคลสูงมาก

ผลการศึกษาโดยการจัดการลงรหัส พบว่าผู้จัดรายการที่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าผู้ไม่ผ่านกระบวนการ สามารถลงลึกในรายละเอียดพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทั้ง 5 ประเด็น คือ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม โดยนำเสนอความรู้ทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาคือความใฝ่รู้ร้อยละ 59.1 รองลงมาคือเรื่องภูมิคุ้มกันร้อยละ 51.1 รองลงมาคือเรื่องความพอประมาณ และความมีคุณธรรมร้อยละ 40.8 รองลงมาคือประเด็นความมีเหตุผลร้อยละ 36.7 ตามลำดับ ผู้จัดรายการกลุ่มนี้ให้เวลาในการนำเสนอรายการเฉลี่ย 53.97 นาที โดยมีรายการประเภทสารคดีมากที่สุดคือ 27 รายการจาก 49 รายการ หรือคิดเป็นร้อยละ 55.1 รองลงมาคือรายการข่าว 17 รายการ ร้อยละ 34.7 รองลงมาคือรายการเพลง 3 รายการ ร้อยละ 6.1 และรายการประเภทอื่น 1 รายการ ร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

2. รายการที่จัดโดยผู้จัดรายการที่ไม่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 30 รายการ โดยผู้จัด 28 คน คือมี 2 คนเท่านั้นที่จัด 2 รายการ

ผู้จัดรายการที่ไม่ผ่านกระบวนการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั้นจะไม่มี ความมั่นใจในการถ่ายทอด ผู้จัดบางรายหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึงเพราะเกรงจะพูดผิด จึงใช้วิธีเปิดเพลงเทิดพระเกียรติที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เปิดสปอตประชาสัมพันธ์ซ้ำ ๆ รวมทั้งการจัดทำ VOX POP หรือสัมภาษณ์สั้น ๆ ในประเด็นคำถามเดียวกันในคนหลายคน แล้วนำมาเปิดออกอากาศ เช่น เราจะทำความดีเพื่อพ่ออย่างไร เป็นต้น ผู้จัดบางรายได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้เขียนบทความทำความดีถวายพ่อหลวง แล้วนำบทความนั้นมาอ่านออกอากาศแทน

ผลการวิเคราะห์โดยตารางลงรหัส พบว่ารายการของกลุ่มผู้จัดกลุ่มดังกล่าวมีจำนวน 30 รายการ โดยนำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงออกอากาศเฉลี่ย 27.62 นาที เป็นรายการประเภทสารคดีมากที่สุด 13 รายการ ร้อยละ 43.3 รายการประเภทอื่น ๆ 8 รายการ ร้อยละ 26.6 รายการเพลง 7 รายการ ร้อยละ 23.3 และรายการประเภทข่าว 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 2.0

รายการกลุ่มนี้จะให้น่าสนใจประเด็นความใฝ่รู้มากที่สุด 9 รายการ หรือคิดเป็น ร้อยละ 30.0 รองลงมาคือประเด็นคุณธรรม 6 รายการ ร้อยละ 20.0 รองลงมาคือประเด็นความรู้ทั่วไป เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 5 รายการ ร้อยละ 16.6 ประเด็นความมีเหตุผล 4 รายการ ร้อยละ 13.3 ประเด็นภูมิคุ้มกัน 3 รายการ ร้อยละ 10.0 ประเด็นความพอประมาณ 2 รายการ ร้อยละ 6.6 ตามลำดับ

ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน

จำนวน 80 คน ร้อยละ 71.3 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 77.5 สมรสแล้ว ประมาณครึ่งหนึ่งมีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 82.5 ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 83.7 จบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ฟังน้อยกว่ารายจ่ายเล็กน้อย คือเดือนละ 8,370 และ 8,754 บาท/เดือน ตามลำดับ ผู้ฟังส่วนใหญ่ คือร้อยละ 65 ขึ้นไปฟังรายการในช่วงเวลาดังแต่เช้าถึงค่ำระหว่าง 8.00 -21.00 น. ผู้ฟังเพียงร้อยละ 11.3 – 12.5 เท่านั้นที่ฟังรายการระหว่าง 21.00-24.00 และ 05.00-08.00 น. ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า สิ่งูงใจให้ติดตามฟังรายการคือตัวผู้จัดรายการ สารในรายการ และรูปแบบรายการ มีค่าใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 95.0, 93.8 และ 90.0 ตามลำดับ ขณะเดียวกันผู้ฟังยังชอบเพลงที่เปิดในรายการร้อยละ 86.3 รองลงมาคือชอบข่าวที่ผู้จัดรายการนำมาเสนอในรายการร้อยละ 26.3 ปัญหา เป็นเพชร (2541: บทคัดย่อ) กล่าวว่า อายุ การศึกษา และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับฟัง คือความถี่ในการรับฟัง ระยะเวลาที่รับฟัง สถานที่รับฟัง ลักษณะการรับฟัง และเวลาที่รับฟังรายการ ทั้งนี้ผู้ฟังมีแนวคิดในเลือกสรรข่าวสารและแสวงหาข่าวสารมารับฟัง หากสนใจมากและตรงกับความต้องการ จะส่งผลให้เกิดความถี่ในการรับฟังและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

การมีส่วนร่วมกับรายการวิทยุของผู้ฟัง

ผลการสำรวจพบว่าผู้ฟังเกือบครึ่งหนึ่ง คือร้อยละ 46.3 มีส่วนร่วมในการตอบปัญหาในรายการ ขณะที่ร้อยละ 53.7 ไม่มีการถามตอบในรายการ

การสื่อความหมาย

ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนสื่อความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความเข้าใจของตนแตกต่างกัน ผู้ฟังประมาณร้อยละ 90 ขึ้นไปสามารถสื่อความหมายประเด็นหลัก 4 ประเด็นของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และคุณธรรม ได้อย่างถูกต้อง แต่มีเพียงร้อยละ 6.25 ที่สื่อความหมายในประเด็นความรู้หรือความใฝ่รู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งที่ในด้านผู้จัดรายการได้เน้นประเด็นเรื่องความใฝ่รู้มากกว่าประเด็นอื่น ผู้ฟังเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่สื่อความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขได้อย่างครบถ้วน และผู้ฟังเพียงเล็กน้อยเช่นกันที่สื่อความหมายในประเด็นปลีกย่อยของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การทำการเกษตร ปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ และการทำอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ ประเวศน์ วะสี (2542: 10-13) กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงคือเศรษฐกิจความเป็นอยู่แบบพออยู่พอกิน ประชาชนอาจจะผลิตอาหารหรือสินค้าให้ได้เพียงพอกับการบริโภคของตนเองเสียก่อน บนพื้นฐานของความประหยัด เมื่อมีมากเกินไปความต้องการในครอบครัวก็นำออกขายเป็นรายได้ของครอบครัว

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

หลังจากรับฟังรายการวิทยุ ที่ได้ให้ความรู้และตัวอย่างของผู้ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ผู้ฟังรายการส่วนใหญ่ได้ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในด้านการวางแผนชีวิต การอดออม การประหยัด การวางแผนการใช้เงิน รู้รักสามัคคี

หลังจากรับฟังรายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอรายการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ผู้ฟังรายการส่วนใหญ่มีการบอกต่อเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ เพื่อนฝูง คนในครอบครัว และญาติมิตร โดยพบว่าผู้ฟังบอกต่อเพื่อนมากที่สุด ตามด้วยคู่สมรส และลูก ที่ไม่บอกต่อมีเพียงร้อยละ 1.25 เห็นได้ว่าผู้ฟังเลือกที่จะบอกต่อกับผู้ใกล้ชิดเท่านั้น

จากการศึกษาวิจัยรายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏอยู่ในรายการวิทยุทั่วไป แม้ว่าผู้จัดจะไม่ได้นำเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงมาพูดโดยตรง แต่เนื้อหาที่นำมาเสนอ ก็อาจจะสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านใดด้านหนึ่งได้ ขึ้นอยู่กับผู้จัดรายการจะสามารถยกประเด็นเศรษฐกิจพอเพียงไปพูดให้สอดคล้องได้หรือไม่เท่านั้น พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542: 65-69) กล่าวถึงแนวคิดในการสื่อความหมาย ว่าประกอบด้วยผู้ส่งสาร สาร ผู้รับสาร และช่องทางการส่งสาร โดยต้องคำนึงถึง ข้อมูลย้อนกลับ ทั้งเห็นด้วย ไม่เห็นด้วยและเป็นกลาง ขณะที่อุปสรรคของการสื่อสารนั้น อาจเกิดจากทัศนคติของผู้รับฟังข่าวสารไม่ตรงกัน ความสนใจที่แตกต่างกัน การใช้ภาษา คำพูดไม่ชัดเจน ทำ

ให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายคลาดเคลื่อน ผู้รับสารอาจแปลเจตนาหรือความหมายของผู้ส่งสารผิดไปจากเดิม และความแตกต่างกันในภูมิหลังของผู้ส่งสาร และผู้รับสาร ทั้งความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ พื้นฐานการศึกษา ตลอดจนความแตกต่างของขนบธรรมเนียมประเพณี มีส่วนสำคัญให้ผู้รับสารและส่งข่าวสารแปลเจตนาที่ผิดกันได้

จากการศึกษาดังกล่าวยังพบว่าหลังรับฟังรายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอพระราชปณิธานของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ผู้ฟังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจจะมีการบอกต่อเพื่อน ญาติมิตร บุตรหลาน สามี-ภรรยา ให้ประพฤติปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้วย สุเมธ ดันติเวชกุล (2547: 17 อ้างใน พิระพงษ์ เรื่องวัฒนา, 2548: 8-10) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเน้นการปูรากฐานในชีวิต สร้างระบบชีวิตที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและความเป็นไทย พระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจึงสามารถใช้เป็นเครื่องควบคุมการขาดสติและการยังคิดอันเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ผลจากการศึกษายังพบว่ารายการเพลงเป็นรายการที่คนนิยมฟัง มีกลุ่มแฟนรายการกลุ่มใหญ่ แต่พบว่ารายการเพลงที่มีแฟนรายการมาก ๆ จะไม่นำสาระ ขณะที่ผู้ฟังเลือกที่จะฟังรายการจากผู้จัดที่ตนชื่นชอบเป็นอันดับแรก รองลงมาคือชอบสาระในรายการและเพลงตามลำดับ ผลการศึกษาดังกล่าวทำให้พบว่าผู้ฟังไม่ได้ปฏิเสธสาระ แต่สาระนั้นต้องมาจากการจัดที่ตนชื่นชอบ ด้วยลีลาการจัดรายการที่ชื่นชม ดังนั้นการสอดแทรกสาระความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงลงในรายการโดยใช้เทคนิคการจัดรายการที่ดี น่าจะเป็นโอกาสในการเผยแพร่เศรษฐกิจพอเพียงสู่ผู้ฟังกลุ่มนี้

ผลการศึกษายังระบุว่า รายการที่เป็นสาระมาก ๆ โดยไม่มีเพลง หรือบทสัมภาษณ์ รวมทั้งรายการที่ไม่เปิดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในรายการ เช่น โทรทัศน์แสดงความคิดเห็นขอเพลง หรือสื่อสารทางหนึ่งทางใดในลักษณะ Two way communication จะไม่เป็นที่นิยม ดังนั้นการจัดรายการนั้นต้องคำนึงถึงความร่วมมือร่วมใจของประชาชนด้วย อีกทั้งรายการต้องมีความหลากหลาย เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายจนกระทั่งเลิกฟังในที่สุด สุภาวรรณ จรูญเมธา (2537: ค) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้ประชาชนสนใจฟังรายการวิทยุ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการแสวงหาข่าวสารเพื่อตอบสนองความสนใจ การนำไปใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของตน และแนวความคิดเรื่องการเลือกสรรข่าวสาร กล่าวคือหากผู้ฟังพอใจในการรับฟังรายการ จะมีการแสวงหาข่าวสารมาก ทำให้มีความถี่ในการรับฟังรายการมาก และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้มาก ทั้งนี้จะเลือกรับฟังหัวข้อสนทนาที่น่าสนใจ มีส่วนช่วยทำให้รู้ทันต่อเหตุการณ์และเป็นคนทันสมัย

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า การสอดแทรกสาระ ความรู้ในรายการวิทยุ เป็นสิ่งที่ผู้ฟังไม่ปฏิเสธ แต่หากผู้จัดเลือกที่จะหยิบยกข่าวมาเล่าในรายการ ต้องแปลงข่าวให้เป็นสาระ และมี

ความน่าฟังในเนื้อหาเสียก่อนด้วยเทคนิคของผู้จัดรายการ ซึ่งจะน่าสนใจมากกว่าการนำเสนอข่าวที่เป็นทางการ

ผลจากการศึกษายังพบว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเผยแพร่ได้ในรายการวิทยุทุกประเภท แต่ผู้จัดรายการต้องมีเทคนิคในการนำเสนอที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดผู้ฟังให้ติดตามรายการตั้งแต่เปิดรายการจนกระทั่งจบรายการ ด้วยความเพลิดเพลินและต้องการฟังอีกในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรเพิ่มเวลาในการจัดกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนให้มากกว่าเดิม และมีการลงลึกในรายละเอียดของเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้าน เพื่อความเข้าใจอย่างถูกต้อง และความมั่นใจในการถ่ายทอด ผู้ฟังให้เข้าใจอย่างถูกต้อง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป
2. รูปแบบรายการที่จัดเพื่อเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีความหลากหลาย โดยพบว่าการจัดในรูปแบบสารคดีจะได้รับความสนใจมากที่สุด เนื่องจากมีเพลงประกอบ มีสาระความรู้ สลับกับการสัมภาษณ์บุคคลตัวอย่าง หรือสัมภาษณ์สั้น ๆ (VOX POP) คำว่า อ้อ ซอ อ้อ เป็นต้น ทำให้รายการมีความหลากหลาย ชวนให้ติดตาม
3. หากมีการแบ่งช่วงเวลาสำหรับเผยแพร่พระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรจะมีเอกลักษณ์ของรายการ เช่น จิงเกิ้ล เพลงประจำรายการ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ฟังสามารถจดจำ และเป็นสิ่งที่สังเกตและติดตามรับฟังในโอกาสต่อไป
4. ควรมีกิจกรรมให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม เช่น ตอบปัญหาชิงรางวัล โทรศัพท์ร่วมรายการ เขียนจดหมาย หรือการส่งข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์มือถือหรือเว็บไซต์ อันเป็นการเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้จัดรายการวิทยุกับผู้ฟัง อย่างไรก็ตามควรมีการระมัดระวังในการให้รางวัล เพราะผลที่ได้อาจจะไม่ได้มาจากผู้สนใจฟังรายการจริง ๆ แต่เป็นผู้ที่หวังรางวัลจากการตอบปัญหา ซึ่งจะไม่ใช่ผลที่ผู้วิจัยต้องการก็เป็นได้
5. ช่วงเวลาที่จัดรายการเพื่อเผยแพร่พระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น พบว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมคือช่วงเช้าถึงค่ำ เนื่องจากผู้ฟังส่วนใหญ่ฟังวิทยุในระหว่างเวลาทำงาน เมื่อกลับบ้านส่วนใหญ่ก็จะมีกิจกรรมกับคนในครอบครัวมากกว่า
6. ผู้จัดรายการต้องเน้นและให้น้ำหนักกับทุกประเด็นของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ประเด็นอย่างชัดเจน โดยพบว่า ผู้ฟังรายการส่วนใหญ่จะเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องเศรษฐกิจ การประหยัดและอดออม มากที่สุด และแทบไม่ให้น้ำหนักกับประเด็นอื่น โดยเฉพาะ

ประเด็นของความไม่จากการศึกษาวิจัยพบว่า แม้ผู้จัดรายการส่วนใหญ่จะให้น้ำหนักกับเศรษฐกิจพอเพียงในประเด็นของการใฝ่รู้ แต่ก็พบว่าผู้ฟังรายการยังไม่เข้าใจประเด็นดังกล่าวมากนัก

7. การจัดรายการในลักษณะของเนื้อหาสาระมากเกินไป จะทำให้ผู้ฟังเบื่อหน่าย ขณะที่พบว่ารายการเพลง มีแผนรายการประจำที่เหนียวแน่น การหาช่องทางเพื่อเข้าไปสอดแทรกความรู้อันเป็นประโยชน์โดยที่ผู้ฟังไม่รู้สึกว่าถูกขัดเยียดจะเป็นแนวทางที่น่าจะได้ผลดีทั้งสองฝ่าย

8. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรมองเห็นความสำคัญของวิทยุชุมชนซึ่งเป็นสื่อที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ในการร่วมเป็นเครือข่ายในการเผยแพร่พระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง เพื่อการถ่ายทอดไปสู่ประชาชนได้อย่างเข้าใจ และเกิดความยั่งยืนในการปฏิบัติต่อไป

9. ควรมีการหามาตรการความร่วมมือจากผู้จัดรายการวิทยุชุมชนเพื่อให้นำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในรายการบ่อยครั้งขึ้น หรือจัดช่วงเวลาให้ประจำ เพื่อจะนำสู่การปฏิบัติในภาคประชาชนได้มากขึ้น ทั้งนี้ภาครัฐต้องมีส่วนสนับสนุนงบประมาณ จัดอบรมกลุ่มผู้จัดรายการ นำชมโครงการพระราชดำริ และส่งข้อมูลเอกสารประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากปัญหาที่พบจากการศึกษาพบว่าไม่มีข้อมูลป้อนผู้จัดรายการวิทยุมากนัก ผู้จัดรายการต้องหาข้อมูลเอง ทำให้พบว่าบางครั้งข้อมูลที่นำมาเผยแพร่ไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร

10. การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องดำเนินการทุกภาคส่วน ทั้งนี้สิ่งที่ได้จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้จัดที่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่กลับไปดำเนินการเผยแพร่อย่างจริงจัง หากภาครัฐต้องการเห็นการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ ต้องมีการสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร ความรู้ และข้อมูลที่จำเป็นต้องป้อนให้ผู้จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ และเป็นระบบ ทั้งนี้ต้องมีเวลาสำหรับศึกษาผลงานย้อนหลังผู้จัดรายการด้วยว่า ที่ผ่านมาผู้จัดรายบุคคลได้เสนอรายการที่เป็นสาระเป็นประจำหรือไม่ การนำผู้จัดรายการที่ไม่สนใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเข้าร่วมกระบวนการอาจจะมีความสูญเปล่าและสิ้นเปลืองงบประมาณโดยใช่เหตุ อย่างไรก็ตามดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่ากลุ่มผู้จัดรายการเพลงมีผู้ฟังรายการในลักษณะแฟนรายการจำนวนมาก การโน้มน้าวให้ผู้จัดรายการเห็นประโยชน์จากเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการขับเคลื่อนในทิศทางเดียวกัน เรียนรู้ร่วมกัน เมื่อเขาเห็นด้วยแล้วก็จะกลับไปสอดแทรก นำเสนอในรายการ น่าจะเป็นช่องทางที่เป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ขณะที่ผู้จัดรายการนั้นเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้สร้างเงื่อนไข เป็นผู้เชื่อมโยง บริหารจัดการคนฟัง สร้างการเรียนรู้ผ่านการถ่ายทอดเสียงรายการวิทยุทั้งทางอากาศและการปฏิบัติการจริง ดังจะเห็นได้ว่าการปฏิสัมพันธ์ผ่านคลื่น โดยการตอบสนองของผู้ฟังหลายช่องทาง ทั้งโทรศัพท์ เขียนจดหมาย หรืออาจจะฟังแล้วนำมาบอกต่อกันเองในกลุ่ม

คนฟัง หากมีการเชื่อมโยงในลักษณะ Community ระหว่างคลื่นวิทยุที่จัดด้วยกัน จะทำให้วงของกลุ่มคนฟังกว้างยิ่งขึ้น เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดและผู้ฟัง อันจะส่งผลสามารถพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงได้ในที่สุด

11. จากการตอบสนองดังกล่าวของกลุ่มคนฟังวิทยุที่ศึกษาวิจัยกลุ่มนี้พบว่าผู้รับสาร receiver อาจกลายเป็นผู้ส่งสาร sender ได้ ทั้งนี้หากมีการจัดกิจกรรมอื่นๆ ครึ่งจะยิ่งตอกย้ำความรู้ ความเข้าใจ ในกลุ่มผู้จัดรายการแล้ว ควรจะมีการจัดกิจกรรมระหว่างผู้จัดกับผู้ฟังรายการ และผู้ที่ทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้วย ด้วย เพื่อให้สามารถดึงข้อมูลกลับจากผู้ฟัง เพื่อสะท้อนความคิด และนำกลับไปปรับปรุงกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

ปัญหา อุปสรรคที่พบจากการวิจัย

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์รายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ระยะเวลาในการศึกษา และรวบรวมข้อมูลยาวนานกว่า 2 ปีครึ่ง ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการวิจัยมีหลายประการ คือ

1. วิทยุชุมชนอยู่ในภาวะไร้ระเบียบ การติดตามข้อมูลเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ผู้วิจัยต้องใช้ความพยายามในการติดตาม และเรียบเรียงข้อมูลที่ศึกษาวิจัยด้วยระยะเวลานาน
2. เวลาในการศึกษาวิจัยนาน ทำให้ข้อมูลบางส่วนขาดหายไป
3. จากระยะเวลาที่ยาวนานในการศึกษาวิจัย พบว่า วิทยุชุมชนบางแห่ง จัดรายการในช่วงแรก ๆ และหายไปในช่วงหลัง ทั้งนี้จากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความขัดแย้งในสังคม เป็นต้น
4. การส่งกระจายเสียงของวิทยุชุมชนไม่มีความแน่นอน การส่งสัญญาณกวน บีบ อัดระหว่างคลื่น เป็นอุปสรรคสำคัญในการติดตามศึกษารายการ
5. ผู้ฟังรายการไม่ค่อยแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นเมื่อฟังรายการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจจะเพราะไม่มั่นใจเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำ เพราะพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย ผู้ฟังรายการอาจจะรู้สึกไม่สะดวกในการใช้คำราชาศัพท์จึงไม่ซักถามในรายการเหมือนรายการขอเพลงทั่วไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้จ้ดรายการวิทยุชุมชนให้ครบทุกประเด็น ก่อนที่จะจ้ดรายการนำเสนอพระราชปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความเข้าใจอย่างถูกต้องแก่ผู้ฟัง อันจะส่งผลต่อการน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเข้าใจถูกต้อง อันจะเกิดประโยชน์ต่อชีวิตทั้งของตนเองและสังคมต่อไป
2. ควรกำหนดประชากรและพื้นที่ให้เล็กกว่านี้ เนื่องจากการวัดผลรายการวิทยุชุมชน ซึ่งอยู่ในภาวะไร้ระเบียบ ทำได้ยาก ทั้งเรื่องสัญญาณรบกวน การติดต่อประสานงานกับผู้จ้ดรายการที่ไม่มีความแน่นอนในการจ้ดและเนื้อหาที่นำเสนอ จะส่งผลให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนได้ วิธีแก้ปัญหาคือการติดต่อโดยตรงกับผู้จ้ดรายการเพื่อขอสำเนาเทปรายการ แต่ต้องระวังอย่างย้งเมื่อผู้จ้ดรายการรู้ตัวว่าจะถูกสังเกตการณ์ จะมีการเตรียมการเป็นพิเศษ ทำให้รายการไม่เป็นธรรมชาติ และอาจจะได้คุณภาพรายการเดียวกันกับรายการที่ผู้วิจัยบันทึกเองโดยไม่ได้แจ้งผู้จ้ดรายการ
3. การเสนอรางวัลให้สำหรับผู้จ้ดรายการเพื่อนำไปแจกในรายการ นั้นจะเป็นการช่วยกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้ฟังให้โทรศัพท์ เขียนจดหมาย หรือส่งข้อความสั้นเข้าร่วมรายการได้เป็นอย่างดี
4. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรเห็นความสำคัญของสื่อวิทยุชุมชน และร่วมพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่แนวพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของประชาชนในภาพรวม โดยคำนึงถึงภูมิสังคม อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างย้งยืนต่อไป
5. เพื่อความย้งยืนของการนำแนวพระราชปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในภาคประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในผู้ทำงานด้านสื่อ โดยเฉพาะผู้จ้ดรายการวิทยุชุมชนซึ่งใกล้ชิดประชาชนมาก โดยมีการจัดกระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง เป็นระบบ เพื่อให้สามารถนำกลับมาเผยแพร่ในรายการได้อย่างถูกต้อง และสร้างเครือข่ายในลักษณะแฟนคลับ โดยอาจจะมีการดำเนินกิจกรรมเป็นระยะ ซึ่งจะช่วยให้การเผยแพร่เศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชนได้ผลอีกระดับหนึ่ง

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์. 2548. เอกสารสรุปการประชุมเสวนารับมอบนโยบายแนวทางการกำกับดูแล
วิद्यุชุมชน โดยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุรนนท์ เวชชาชีวะ). กรุงเทพฯ:
กรมประชาสัมพันธ์. (เอกสารอัดสำเนา).
- กองงานกำกับกิจการวิทยุและโทรทัศน์ (กทช.). กรมประชาสัมพันธ์. 2548. เอกสารสรุปของกอง
งานกำกับกิจการวิทยุและโทรทัศน์หรือ กทช. ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของวิद्यุชุมชนใน
กรอบการดำเนินการโครงการเตรียมความพร้อมวิद्यุชุมชน. กรุงเทพฯ: กรม
ประชาสัมพันธ์. (เอกสารอัดสำเนา).
- กาญจนา แก้วเทพ. 2541. การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- _____. 2543. สื่อเพื่อชุมชน การประมวลองค์ความรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย
- _____. 2547. สื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ Higher Press.
- กิตติยา จิตมั่นชัยธรรม. 2549. การวิเคราะห์ผู้ฟังรายการวิทยุคลินิก 3 บาท. เชียงใหม่: โครงร่าง
ปัญหาพิเศษ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- คณะกรรมการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2549. อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 60 ปี
ครองราชย์ ประโยชน์สุขประชาราษฎร์. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. 2547. การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
พอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. 2547. นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จุมพล รอดคำดี. 2548ก. “วิद्यุชุมชนเพื่อประชาชน โดยประชาชน ของประชาชน”.
[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.prnorth.in.th (1 มิถุนายน 2549).
- _____. 2548ข. “แนวคิดวิद्यุชุมชน”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
www.prnorth.in.th (1 มิถุนายน 2549).
- ณรงค์ สมพงษ์. 2543. สื่อสารมวลชนเพื่องานส่งเสริม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เคื่อน อินตะ. 2551. กระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้จัด
รายการวิทยุชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- เต็มศักดิ์ ทวณิช. 2546. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ธาดารัตน์ คำภิโล. 2546. รูปแบบ เนื้อหา และทิศทางการนำเสนอ เว็บไซต์ไทยตำบลดอตคอม.
เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นิตยา โพธางค์. 2544. การวิเคราะห์รายการวิทยุรายการเพื่อชุมชนและความพึงพอใจของผู้ใช้
ใช้ถนนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ที่มีต่อรายการวิทยุรายการเพื่อชุมชน. เชียงใหม่:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ประพนธ์ ผาสุขชัย. 2547. การจัดการความรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไยใหม่.
- ประเวศ วะสี. 2542. เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางประชาสังคม: แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจ
สังคม. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง.
- ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์, จิตพร ศิริพันธ์ พันธเสน และสุวัจนรา เปี่ยมญาติ. 2549. สังเคราะห์องค์
ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจเพียงเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปรีชา อมาตยกุล. ม.ป.ป. การสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า
- ปัญญา เป้นเพชร. 2541. การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อ
รายการวิทยุที่ผลิตโดยศูนย์ผลิตรายการและข่าวกรมตำรวจ. กรุงเทพฯ: คณะวารสาร
ศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2542. พฤติกรรมกลุ่ม. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา
- พจนา รูปแก้ว. 2534. รูปแบบพฤติกรรมของชาวพหยาในการใช้และพึงพอใจสื่อประชาสัมพันธ์
ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิศิษฐ์ ขวาลาวัช. ม.ป.ป. การสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า
- พีระพงษ์ เรืองวัฒนา. 2548. การศึกษาเศรษฐกิจรายได้และค่าใช้จ่ายของราษฎรในสถานีสานิตและ
ถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม ตามพระราชดำริบ้านแปกแซม จังหวัดเชียงใหม่.
เชียงใหม่: โครงร่างวิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ยุพา สุภากุล. 2534. การสื่อสารมวลชน. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่งรัตน์ ชัยสำเริง. 2543. การเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวัศ กาญจนวงศ์. 2543. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตรของผู้นำหมู่บ้านชายแดนเขต
ภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
แม่โจ้

- วิชา อุดมฉันท. 2546. โลกของการกระจายเสียงจากจุดเริ่มต้นสู่ยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สง่า พลสงคราม. 2542. “การศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://thesis.tiac.or.th> (2 พฤษภาคม 2548).
- สมควร กวียะ. 2548. การสื่อสารมวลชน บทบาทหน้าที่ สิทธิ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- สมาคมนักจัดรายการวิทยุ-โทรทัศน์ และผู้สื่อข่าวจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์. 2546. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องขั้นตอนการขอจัดตั้งวิทยุชุมชนควรทำอย่างไร. เชียงใหม่: สมาคม. (เอกสารอัดสำเนา).
- สวนิต ยมาภัย และ ระวีวรรณ ประกอบผล. 2528. แบบจำลองการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. ม.ป.ป. การสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1. 2548. เอกสารสรุปการพบปะผู้ดำเนินการและผู้เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชน โดยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุรพันธ์ เวชชาชีวะ). ขอนแก่น: สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1. (เอกสารอัดสำเนา).
- สุภาวรรณ จรูญเมธา. 2538. ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนสนใจรับฟังรายการข่าววิทยุในลักษณะสนทนาข่าว : ศึกษาเฉพาะกรณี: รายการวิทยุเนชั่นนิวส์ทอล์ค. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุเมธ ดันติเวชกุล. 2548. “เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ”. น. 8-10. ใน วรรณกรรมปริทัศน์ ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- เสรี วงษ์มณฑา. 2542. การประชาสัมพันธ์: ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ธีระชินและไซเท็กซ์.
- อำพล เสนาณรงค์. 2546. “ทิศทางการพัฒนาชนบทตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง”. น. 9-11. ใน วรรณกรรมปริทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.
- อุษา จันทรประภาส. 2534. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Latane, B. and J. M. Darley. 1970. *The Unresponsive by Stander: Why doesn't the help?*. New York: Application Century Crofits.

National Community Radio Forum About NCRF. 2001. [Online] Available

<http://www.sn.apc.org/ncrf/about.html>. (26 February 2008).

Oier, H. 1969. **Content for the social sciences and humanities**. California: Mehlopark.

Rogers, E. M. and F. Shoemaker. 1973. **Communication of Innervations**. Glencoe: Free Press.

Weiten, W. 1989. **Psychology Themes and Variations Pacific Crove**. California: Book/Cole Publishing.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามประกอบการศึกษา

เรื่อง : เศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏในรายการวิทยุชุมชน

(สำหรับผู้ฟังรายการ) รหัสแบบสอบถาม [] [] []

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด และเติมคำในช่องว่างเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

ชื่อ-สกุล.....ที่อยู่.....

เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุปี
3. สถานภาพ
() โสด () สมรส () อื่น ๆ.....
4. วุฒิกการศึกษา
() ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี
() ปริญญาโท () ปริญญาเอก
5. อาชีพ () รับราชการ () ค้าขาย
() ธุรกิจส่วนตัว () รับจ้าง
() เกษตรกร () อื่น ๆ.....
6. รายได้/เดือน บาท
7. รายจ่าย/เดือน บาท
8. ช่วงเวลาในการติดตามรายการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() 05.00-08.00 น. () 08.00-12.00 น.
() 12.00-17.00 น. () 17.00-21.00 น.
() 21.00-24.00 น.
9. สิ่งจูงใจในการติดตามรายการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() ชอบดีใจ () ชอบรูปแบบรายการ
() เวลาเหมาะสม () ชอบเพลง
() ชอบสาระในรายการ

ตอนที่ 2

1. การถาม-ตอบปัญหาร่วมรายการ ท่านได้ถามหรือตอบปัญหาในรายการหรือไม่

.....

2. การนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ฟังรายการความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแล้วได้นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันหรือไม่ อย่างไร

.....

3. หลังฟังรายการฯ แล้วการบอกต่อ มีการบอกต่อให้ผู้ใดบ้าง

.....

4. หลังฟังรายการฯ แล้วการมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....

5. การสื่อความหมาย ท่านมีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ธนวันต์ ชุมแสง

ภาคผนวก ข
ตารางลงรหัส

ภาคผนวก ค
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวธนวันต์ ชุมแสง
เกิดเมื่อ	17 กุมภาพันธ์ 2512
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2530 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอุดมครุณี จังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2533 บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการโฆษณาและ การประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2539-2542 เจ้าหน้าที่กระจายเสียง 3 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดสตูล พ.ศ. 2542-2544 เจ้าหน้าที่กระจายเสียง, ผู้จัดการรายการ 4 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2544-2545 นักประชาสัมพันธ์ 4 ส่วนแผนงานและพัฒนางานประชาสัมพันธ์ สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 ลำปาง พ.ศ. 2545- 2551 ผู้สื่อข่าว 5-6 ว. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2551-ปัจจุบัน นักสื่อสารมวลชน(ระดับชำนาญการ) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่
รางวัลที่ได้รับ	พ.ศ. 2546 ชนะเลิศรางวัลสถานีข่าวดีเด่น สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 พ.ศ. 2548 รางวัลผู้สื่อข่าวดีเด่น ผลงานประจักษ์ FTA กรมประชาสัมพันธ์

รางวัลที่ได้รับ

พ.ศ. 2549

รางวัลข่าวประกอบเสียงวิทยุดีเด่น

รางวัลแสงชัย สุนทรวัฒน์ ประจำปี 2549

ผลงานน้ำมันปนน้ำรางวัลสถานีที่ส่งข่าวต่อเนื่อง

และข่าวคุณภาพ กรมประชาสัมพันธ์ประจำปี 2549

พ.ศ. 2551

รางวัลข่าวประกอบเสียงวิทยุ

รางวัลชมเชยรางวัลแสงชัย สุนทรวัฒน์ ประจำปี 2550

ผลงานเหยื่อแชร์ข่าวสารทอยเข้าแจ้งความ

